

ALOIS MUSIL:

PO PRVÉ V POUŠTI

S kresbami L. SALAČE.

PRAHA 1932.

NOVINA TISKAŘSKÉ A VYDAVATELSKÉ PODNIKY
ZAPS. SPOL. S R. O. V PRAZE.

Z MĚ CESTY ŽIVOTEM.

Rád bys, hochu, věděl, jak jsem rostl? Pomalu, pomaloučku; ba mnohdy se zdálo, že zvadnu a zaniknu.

Tuže rád bych byl studoval. Po přijímací zkoušce na gymnasium usoudili, že se na střední školu nehodím, poněvadž jsem osel k pohledání. — A dnes jsem řádný profesor filosofické fakulty Karlovy university.

Na studie bylo třeba peněz. Rodiče převzali menší statek zadlužený, vyhořeli a stařeček prorokoval, že budeme choditi žebrotou. — A protloukl jsem se na studiích, vypůjčil jsem si na své výzkumné cesty, poplatil dluhy a rodný statek jsme nejen zachránili, nýbrž i zvelebili.

Dal jsem se do odborných studií a chystal se k doktorátu. Plival jsem krev a čtyři lékaři naznali, že budu do dvou let mrtev. — A dnes se mi blíží pětadesátka a hravě urazím šest kilometrů za hodinu.

Vědecký pud mne táhl do neznámé pouště. Na své vyjíždce mě přepadli, obrali a nahého zaháněli. — A ujel jsem v tajemné poušti přes 21.000 km na velbloudu a ve dvou kmenech mě uznali za náčelníka.

Hleděl jsem poskytnouti vědě nových pramenů. Můj první důležitý objev prohlásili za přelud a na mne se dítvali jako na podvodníka. — A později vydali řady mých původních map a knih a Americká společnost zeměpisná mě odměnila velkou

zlatou medailí a zaznamenala mé jméno bronzovými písmeny ve své síni.

Jakým způsobem jsem dospěl k těmto výsledkům? Neoblomnou důvěrou v prozřetelnost boží, důsledným plněním svých povinností a ocelovou vytrvalostí.

Nemysli si, hochu, že jsem nikdy nesběhl s vytčené cesty. To bych nebyl člověk. Leč jak jsem si uvědomil, že bloudím, spěchal jsem zpět, umiňuje si, že svou povinnost nezanedbám, že vytrvám. V druhém pololetí páté třídy jsem byl napomínán, v šesté jsem byl již zase s vyznamenáním. V osmé třídě jsem měl karcer, avšak na maturitním vysvědčení mám mravy vzorné.

Nadání je velká věc, jenže studenta svádí, aby na ně hřešil. Lepší, poněvadž užitečnější, je vytrvalost; jenom ona vede k cíli. Do vytrvalé přípravy na svůj, třebaš ještě mlhavý cíl životní se dej hned dnes. Studuj bedlivě každý předmět, hled se však prohloubiti v tom, který ti působí největší potíže a který proto nemáš rád. Překonáš sám sebe, naučíš se poslouchati svého rozumu, zesílíš svou vůli a vstoupíš do brány, vedoucí k ukázněnosti. S počátku jsem plaval v počtech a později v řečtině. Pustil jsem se do obou předmětů, a v sedmé a osmé jsem v matematice a řečtině pomáhal jiným.

Míval jsem velice rád dějiny; nikoliv války, míry a letopočty, nýbrž jak jednotliví národové žili, jak kulturně rostli a na jakou nemoc umírali. S napětím jsem poslouchával svého stařečka a tetičku, když vykládali, jak to u nás jindy chodívalo. Dějiny, obzvláště kulturní, se staly mým zamilovaným předmětem. Zabýval jsem se jimi, když jsem byl unaven, osvěžovaly mě a dodávaly mi chuti, abych se po doktorátu věnoval našim

kulturním dějinám od 1650 do 1750. Nestalo se to, avšak záliba ve věcech kulturních mi nesmírně pomáhala, když jsem studoval zvyky a obyčeje obyvatelů pouště, ba zachránila mi život. Který je tvůj zamilovaný předmět?

Navykl jsem si choditi brzo spat a časně vstávat. Za jitřního klidu, pokud jsem byl spánkem osvěžen, jsem studoval nejtěžší předměty. Odpoledne jsem se probíral věcmi snadnějšími. Nepřepínal jsem svých sil, leda když nebylo zbyti.

Od mala jsem šetřil času, síly, peněz. V poušti jsem se v tom zdokonalil; vždyť bylo nutno vykonati určité práce v určité době, dospěti k vodě, než vyschly naše měchy, a míti po dlouhém a dlouhém putování ještě zásobu síly, abychom odrazili útok nebo vynesli náklady z neschůdné rokle, jakož i míti někde zašitých několik mincí, abychom si zabezpečili svědomitého průvodce. V Americe jsem pochopil rčení: Čas jsou peníze. Nikdy nic neodkládej! Potom na nic nezapomeneš. Vstěp si do hloubi svého srdce větu: Šetři času, šetři síly, šetři peněz.

Vždy jsem býval veselý. Nebylo na gymnasiu čertoviny, abych se jí nebyl zúčastnil. Onen osudný karcer jsem si ulovil komedií, kterou jsme zahráli v ostatky třem pánům suplentům. Veselá mysl poloviční zdraví.

Do hospody jsem chodil a kouřil jsem, pokud to bylo zakázáno. Nepopírám, že mě v mládí zakázané ovoce svádělo, avšak nesvedlo mne. Život v poušti a odborná práce v knihovnách a museích mě odnaučily kouřiti a píti nápoje opojné. Sklenici lehkého piva nezavrhnou, lépe si však pochutnám na podmásli. Zůstal jsem mu věren i v Anglii a Americe. V poušti jsem míval kyselé mléko velbloudí.

K tělesné práci mě vedli od malička a zamiloval jsem si ji, že je mně zdrojem poučení a osvěžení. Za žádnou práci jsem se nestyděl. Práce šlechtí člověka. Jen kdo práci rozumí, ocení ji a dovede ji naříditi. Práce v zahradě, na poli, na louce, v lomu, v řečišti svádí mé myšlenky na jiné a jiné obory, odpovídám duševně a vracím se po čase s nadšením ke studijnímu stolu. Nebyl bych útrapy v poušti vydržel, kdybych nebyl zvykl rozvážné práci tělesné ve vlasti. Sport je prospěšný, avšak soustavná práce při domě, při hospodářství nebo v zahradě je prospěšnější.

Již za studentských let jsem rád podnikal vycházky do okolí. Z Vysokého Mýta nebo, jak jsme říkali, ze staroslavné Kujebiny jsem putoval po septimě pěšky domů do Rychtářova u Vyškova a při tom jsem si ještě zašel na Přerov, Hostýn a Kroměříž. Později jsem o prázdninách ponejvíce pěšky prolezl západní a střední Slovensko a západní Halič. Mnoho jsem neutratil; vždyť jsem měl kapsu děravou. Dobří lidé se našli všude, rád jsem pomohl a do žaludku se mi nikdo nedíval. Jako bych se byl již tehda připravoval na své potulky čtyřmi díly světa.

Nikdy jsem si neuminil, že musím dosáhnouti té neb oné hodnosti. Bývalo mi líto mužů, spěchajících k takovému cíli. Byli nuceni zapíratí sebe a své přesvědčení, sloužiti a pochlebovati jiným a nasazovati své zdraví tělesné i duševní. Nedosáhli-li vytoužené hodnosti, zelenali žárlivostí, ba závistí, byli nešťastni, nespokojeni. Podařilo-li se jim přece uloviti, po čem toužili, styděli se sami za sebe nebo měli podryté zdraví. Spokojený je, kdo koná svědomitě, co konati má. Dostane se na přední místo, třebaš jiným nepodkuřoval a jejich ochrany si nevyprošoval.

Dostal jsem titulů a řádů, ani nevím kolik. S počátku mě těšily, později jsem jimi pohrdal. Přesvědčil jsem se, že se nerozdávají po zásluze, nýbrž že jimi mnohde nahrazují zpro-pitné. V poušti jsem z nich neměl prospěchu. Tam jsem byl odkázán na Alláha a sám na sebe. Proč ne i doma?

Dojdeš dál než druzí, vykonáš-li více než oni. Uvědom si to, hochu, a mineš se bez protekce. Třebas tě vrstevníci kaceřovali, třebas tě schválně odstrkovali, tvé dílo neumlčí. To bude hlásati tvé jméno, až nebude po dnešních velikánech papírových ani památka. Uč se z minulosti a pracuj pro budoucnost! Přítomnosti nemáš.

Vždycky mne vábilo neznámé a nebezpečné. Se svým životem a zdravím jsem si nikdy nezahrával, ale také jsem z pomyslného strachu, abych je neztratil, nikdy neustoupil. Uváživ všechny věci, hledal jsem cestu a prostředky, abych neznámé prozkoumal a nebezpečí unikl. Bez odvahy není úspěchu. Jen ten je opravdový muž, kdo se podívá smrti do očí.

Je to bída, hochu, že tě nikdo neučí mysliti. Žijeme příliš rychle. Domníváme se, že za nás myslí vláda, poslanci, novináři a radio. Nespoléhej se na jiné, uč se mysliti sám. Jen kdo myslí, užívá svého rozumu a žije jako člověk. Sám jsem našel nejlepší školu myšlení v poušti, obzvláště v noci, když jsem projížděl nebezpečnými kraji nebo bděl na stráži. Tam jsem pochopil, proč se budovatelé náboženství uchýlovali do pouště, tam se ve mně upevnila důvěra v prozřetelnost boží.

Za dob studentských a ještě více za svého pozdějšího cikánského života jsem se setkal s lidmi rozličných povolání a rozmanitých národností a náboženství. Každého jsem míval za dobrého, každému jsem důvěřoval a každému jsem, když toho

bylo třeba, pomáhal. Nikdy jsem potřebnému své pomoci neodepřel. A ucházeli se o ni mnohdy lidé, o kterých jsem věděl, že mě nenávidí. Pomoci jsem je často získal — a i když zůstali při svém, přece jen mě blažilo vědomí, že jsem jim prospěl. Nikdy jsem nekonal dobra pro vděčnost. Vděčnost je dluh, dlužník nemá rád věřitele. Konej, hochu, dobro pro dobro, a vybředneš z lidských malicherností. Zakládej si na povaze, nikoliv na učenosti. Učenost je omezená, povaha nekonečná.

Dnes zakvétá, hochu, má kdysi černá hlava sněhem; dívám se na svou životní dráhu a pátrám po svém životním úkolu. Životní cíl mého mládí není totožný s cílem, u něhož stojím ve svém stáří. Nevím, je-li na světě člověk, který dospěl k cíli vytčenému na střední škole. Říkají, že naše cesty řídí osud, náhoda; sám tvrdím, že je to prozřetelnost bytosti, které říkáme Bůh.

Načrtl jsem ti, hochu, několik ukázek z toho, čemu jsem se naučil na své trudné cestě životem. Vyber si, co se ti líbí a hodi, jednej podle toho a polož si základ k své životní spokojenosti!

I.

ZA LUPÍČI.

Těžké začátky.

„Viděl jsi, Múso, zámeček Amru?“ ptal se mne nějaký náčelník.

„Ani jsem to jméno ještě neslyšel.“

„Tubu také neznáš?“

„Neznám. Co o nich víš?“

„Jen jednou jsem je navštívil. Jsou pevné, dobře zachované, s překrásnými sloupy, nápisy a obrazy. Vystavěl je vrchní vládce všech pozemských duchů, Šalomoun, syn Davidův, s jejich pomocí, proto jsou obydleny pozemskými

duchy. V Túbě sídlí jen jeden, v Amře a okolí několik. Vy-
hýbá se jim, kdo může."

„Kde leží?"

„Túba v údolí Gadaf, Amra v údolí Butum, západně
od doliny Sirhánské."

„Básníš nebo mluvíš pravdu?"

„Syn mého otce není básník. Mluví o tom, co viděl."

Brzo jsem se přesvědčil, že i jiní o těchto zámcích věděli.
Byl bych je velmi rád navštívil, avšak ani náčelník, ani kdo
z jeho soukmenovců se neměl k tomu, aby mne doprovázel.

„Víš, Muso, oba zámečky, Amra i Túba, jsou v území
kmene Beni Sachr. My jsme na nich závislí. Vedou válku
s Rualy a touto dobou bojují hlavně v okolí Amry. Ztratil
bych život, kdybych tě do Amry vedl. Hleď se spřáteliti
s Beni Sachr."

Rada náčelníková byla dobrá. Chtěl jsem ji uskuteč-
niti, proto jsem se chystal na východ od Mádaby. Potřeboval
jsem koně a průvodce. Nabídl se mi sedlák z Mádaby jmé-
nem Sulejmán.

„Přisám Alláh, že tě dovedu až na cestu, po které putují
poutníci do Mekky. Zeptej se, koho chceš; každý ti řekne,
že syn mého otce, to jest Sulejmán, zná kraj prostírající se
východně od Mádaby jako svou dlaň."

„Budeš mne též chrániti?"

„Jako zřítelnici svého oka."

„Nikoho se nebojíš?"

„Kromě Alláha se nebojí Sulejmán nikoho!"

„Z Beni Sachr strachu nemáš?"

„Kdo jsou Beni Sachr? Jen ať přijdou k nám do Mádaby!
Uvidíš, jak s nimi zatočím!"

„Vstoupíš-li se mnou do jejich území, nezatočí oni
s námi?"

„Kéž nás Alláh uchrání od zlého! Beni Sachr táboří dnes daleko na severovýchodě od Mádaby. Na východě není jediného ležení.“

„Což jestli některá čeleď přeložila svůj tábor na východ odtud?“

„Tvé záštity si vyprošujeme, ó Alláh! Ty nás vysvobodíš. Žádné strachy, Múso. Hrdina si nemaluje nebezpečí, ale vzdoruje mu a překoná je. Syn mého otce je hrdina. Zdravého tě odtud vyvede a zdravého tě sem přivede; jen důvěřuj v Nejvyšší milostivého. Zítřka před východem slunce bude státi moje klisna osedlána před tvými dveřmi. Na svého mezka naložím zásoby a ve jménu Alláhově vyjedeme, ty na klisně, já na mezku.“

„Spoléhám, Sulejmáne, na tvá slova a prosím Alláha, aby nám poslal vánek zdaru. Vyjedeme časně ráno pod Jeho ochranou.“

„Kéž je, Múso, tvá noc šťastná!“

„Kéž je, Sulejmáne, tvá noc požehnaná!“

Po odchodu Sulejmánově mně povídal otec Antún, s nímž jsem nedávno do Mádaby přijel:

„Nevím, Múso, nevím, jak se Sulejmánem pochodíš. Není strašpytel, je však lakomec a ze strachu, aby nepozbyl svých zvířat, raději ustoupí, než postoupí. Nedávej mu nic z určené mzdy, leda až po návratu a nedbej jeho nářků. Vyjedete-li časně, můžete býti zítřka s večerem zase u nás.“

„Děkuji ti, otče Antúne, za tvá upřímná slova. Nastoupím tuto prvou samostatnou cestu pod ochranou Nejvyšší milosrdného. Neopustí nás.“

Vstal jsem časně, přichystal se a čekal na Sulejmána. Dvakrát jsem pro něho poslal. Po třetí jsem zašel sám. Ještě ležel. Bylo již bezmála devět hodin, když jsme vyjeli. Slunce pražilo, jako pražívá koncem července. Ze Sulejmána abych byl každé slovo vytahoval. Do řeči mu nebylo, co chvíle na sedlech něco opravoval; k Mádabě se ohlížel — tak se mi

zdálo, že by raději zpět než vpřed. Jak jsme se dostali asi hodinu cesty od Mádaby, prosil a zapřisahal mne, abych dále nejezdil a se vrátil, sic že zahyneme, on pak že ztratí svůj majetek.

„V Mádabě jsi, Sulejmáne, tvrdil, že mne dovedeš až k cestě Poutnické. Máme tam podle tvých údajů ještě aspoň čtyři hodiny a již se chceš vrátiti?“

„Ó Múso, slituj se nad mými sirotky! Zachraň jim otce a mé matce syna a pojed' zpět.“ Pobídl jsem klisnu vpřed. On popohnal mezka a jel klusem, aby mne předešl a klisnu vrátil.

Najednou se před námi vynořil jezdec na velbloudu a hnal se k nám cvalem. Sulejmán uchopil oprat' mé klisny a vlekl ji zpátky, ale již bylo pozdě. Na pronikavou výzvu jezdce na velbloudu přicvála k nám jezdec na koni. Namfřív vojenskou ručnici poručil, abychom se zastavili. Sulejmán pustil oprat', dal se do pláče, já pak neznaje nebezpečí a ne dbaje jezdce na koni, jsem chtěl na východ. Tu naklonil jezdec na velbloudu své dlouhé kopí, dotkl se jeho ostřím mých prsou a volal: „Stůj!“

Druhý jezdec seskočil s koně, odpásal mi revolver s náboji, vzal Sulejmánovi mou loveckou ručnici a svázal oprat' mé klisny s opratí své. Jeho druh mezitím upevnil mezka k podpěnce mé klisny, naložil na něho můj sedlový tlumok a potom nás klidně do naha obrali. Bránil jsem se sice, avšak lehká rána dýkou do prsou a těžká kolbou do týla mne naučily poslušnosti.

„Pryč odtud, psi mádabští!“ zvolal jezdec na velbloudu. Neposlechli jsme, nýbrž utíkali za nimi.

„Zapíchněme je!“

„Nač bychom špinili svou tvář?“ odporoval jezdec na koni.

„Ten mladší ať tedy běží s námi, avšak toho staršího nestrpím. Znam ho z Mádaby a mám na něho zkřesáno.“

„Dělej si s ním, co chceš, jen jeho krve šetři.“

Vedli mne do tábora zřízeného asi dvě hodiny cesty k východu. Sulejmán naříkal a proklínal den, kdy se se mnou seznámil. Lupič na velbloudu ho zaháněl. Pozastavil se a běžel za námi. Jak nás dohonil, byl bit. Postál a klusal znova.

Tak jsme se dostali až k ležení. Zavedli mne do největšího stanu, byl náčelníkův, a pokynuli, abych si sedl do kouta. Náčelník nebyl doma. Mé věci uložili v oddíle pro ženy. O mé šaty se oba rozdělili a také se do nich hned nastrojili. O mne se nikdo nestaral. Ani vody mi nepodali, ač jsem o ni prosil, maje velkou žízeň. Čekali, jak o mně rozhodne náčelník, neboť kdyby mně byli podali vody, byli by mne uznali za hosta.

Alláh pomohl.

Náčelník přijel po poledni na pěkné klisně. Mohl míti přes třicet let; ztepilý, hubený, snědý, ostrého pohledu. Levou polovici hlavy, ba i levé oko měl obvázány. Sedl si na čestné místo k ohni a povelil jezdcí na velbloudu, aby mu vykládal, co se stalo. Nepromluvil ani slova, jen se několikrát chytil za hlavu a zaúpěl. Jezdec na koni přinesl mé zbraně, zásoby a tlumoky a rozkládal, co v nich bylo, před náčelníka. Ten chopil mou ručnici, vida však, že je to obyčejná zbraň jerusalemská, odhodil ji s pohrdavým úsměškem. Zato se mu zalíbil můj revolver. Takového dosud neviděl. Zkoumal jej a rád by byl zvěděl, jak se s ním zachází, avšak ptáti se mne nechtěl, aby mi snad nezavdal záminku k prosbám.

Chudák Sulejmán se dostal až ke stanu náčelníkovu a volal zdaleka:

„Ó Bardžase, ó Bardžase, vrať mi, co mi tvoji lidé uloupili! Ó Bardžase, pamatuj na Alláha, pamatuj na svou bílou tvář! Bardžase, vrať mi mou klisnu; vrať mi mého mezka! Alláh ti to nahradí na tvých dětech.“

„Proč hafá ten pes?“

Černoch Bardžasův, chystající konvici na kávu, vyskočil a uchopiv kámen, hodil po Sulejmánovi. To byl dobrý příklad pro strážné psy Bardžasovy, kteří se hned na Sulejmána vyřítili, takže skokem z tábora utekl.

Náčelník si prohlížel hodnou chvíli revolver; konečně jej odložil a chytiv se oběma rukama za hlavu, zastenal a povelil ženám, aby mu přichystaly studenou vodu. Odmotával šátek za šátkem se své hlavy. Vida, jak mu teče po levé straně krku hnis, ozval jsem se:

„Kéž, ó náčelníku, Alláh prodlouží tvůj život! Červ hlodá na kořeni tvého zdraví a já jsem lékař.“

„Mlč a sed!“

„Neodmítej, ó šejchu, milost Alláhovu. Víš, že ji ne-
posílá každý den.”

„Nelžeš?”

„Máš mne v moci. Můžeš mne ztrestati, přesvědčíš-li
se, že mám dva jazyky.”

„Vstaň a pojď sem!” Přistoupiv k němu, chtěl jsem po-
nazdvihnouti i poslední obvaz. „Nech toho. Vidíš, že nejsi
lékař. Co nevíš, že slunce a hvězdy rozmnožují bolest?”

„Tam, kde my táboříme, bolest nerozmnožují.”

„Tam není zde. Pojď se mnou do koutka.” Vzal jsem si
svou lékárníčku z tlumoku a šel za ním do oddělení, ve
kterém bývají ženy a ve kterém se vaří. Tam byla v koutě
z koberců a pokrývek zřízena malinká světnička se všech
stran uzavřená a v ní připravena voda. Poodhrnuvše clonu,
vlezli jsme dovnitř, načež ji ženy opět upravily a kdejakou
skulinu vycpaly nebo clonu dřevěnými kolíčky přitáhly.

Prohlížel jsem hlavu Bardžasovu. Pod obvazem jsem
našel na uchu vrstvu velbloudí srsti, namočené v moči a pro-
sáklé zapáchajícím hnisem. Zatínal zuby, když jsem srst
kousek po kousku odlepoval. Měl prostřelenu dolní část
boltce levého ucha a koule zasáhla poněkud i zátylí. Okolí
bylo zateklé a celá rána hnisala. Jak jsem ji vymýval,
zalkal Bardžas.

„Jsi muž, bojovník; jen děti pláčí.”

„Máš pravdu. Znáám psa, který mne postřelil. Vidím ho
před sebou, jak se svíjel, když po něm má klisna skákala;
jak úpěl, když jsem lokal jeho krev. Byla to radost, která
tisíckrát vyváží tuto bolest; ale běda ti, cizinče, pakli mi
nepomůžeš!”

„Alláh je všemohoucí, On může pomoci a pomáhá
všem.”

Vyčistiv pořádně ránu i okolí, přiložil jsem na ni jo-
dovou náplast a obvázal, jak jsem se tomu u Milosrdných
bratří naučil. Přiznávám se, že jsem schválně hodně při-

tlačoval a Bardžasovi bolest působil, aby cítil úlevu, až obvaz dokončím. Sám bych byl málem omdlel. Slunce pražilo na černý stan a do našeho koutku nepronikl ani větérek. Ač jsem byl skoro nahý, přece se se mne pot lil, žízeň jsem měl a hnis zapáchal. Ukončiv práci, odhrnul jsem záclonu a utíkal před stan, abych se nalokal čerstvého vzduchu. Bardžas kráčel pomaloučku. Ohmatával si hlavu a levé ucho, oddychoval zhluboka a pojednou zvolal:

„Stalo se, co Alláh chtěl. Kde jste kdo? Kde je oběd? Nevíte, že tady máme vzácného hosta? Kde jsou hedvábné podušky a pěkné koberce? Nic jste nepřipravili? Ó, jak vezmu hůl na vás lenochy!“ Otroci běželi pro palivo, zametali v oddíle stanu určeném pro muže, ženy vybíraly z velké hromady nejlepší koberce, nosily je do oddílu pro muže a prostíraly k příční stěně. Na koberce položily čtyři přes metr dlouhé a 30 cm vysoké a široké podušky, vycpané velbloudí srstí a chystaly oběd.

Jedna vzala do klína trochu pšenice, sedla k ručnímu mlýnku, položenému na ovčí kůži, levicí sypala a pravicí

mlela. Potom zadělala a hnětla velké, lívancům podobné chleby, jež pekla na železné poklici, položené na třech kamenech, mezi nimiž plápolal oheň. Chléb rozdrobila do rozpuštěného másla a osladila. Bardžas mne objal, políbil na pravé a na levé líce a vítal jako milého hosta.

„Pověz mi k mému blahu, jak ti říkají?“

„Músa.“

„Ó Múso, pocti mne, vkroč do mého stanu a sedni si v něm. Vstaňte všichni! Můj host a můj lékař přichází.“

Všichni se zvedli a sklonivše poněkud hlavy, čekali, až usednu. Bardžas mně vykázal čestné místo na kobercích, přihrnul zprava i zleva po podušce a nutil, abych se pohodlně opřel. Teď teprv jako by byl zpozoroval, že jsem zpola nahý.

„Kde jsou šaty mého hosta? Kde jste, lupiči, kdo jste mu je vzali? Přisám Alláh, že se odloučím od své nejmilejší ženy, neztrestám-li toho, kdo nevrátí Músovi, co mu vzal.“

Byla to pěkná podívaná, jak lupiči svlékali mé šaty kousek za kouskem a jak mně je druzí podávali. Viděl jsem v nich různé nezvané hosty, avšak byl jsem rád, že jsem se mohl nastrojít. Mé tlumoky, zásoby a zbraně uložili za mým sedadlem.

Otrok naléval z lesknoucí se konvice dlouhým jako nit tenkým proudem do malých číšek po několika kapkách dobré černé kávy. Náčelník sám mně podal prvou číšku. Vypiv ji, dostal jsem druhou a hned třetí. Potom mne napojil i vodou. Byl jsem hostem Bardžasovým. Oběd byl hotov. Černoch Gáfel jej přinesl.

Jako host jsem měl právo a jako člověk povinnost, abych se ujal svého průvodčího. Náčelník poslal své lidi, aby ho hledali. Přivedli ho chudáka utrápeného a zmořeného, ale poskočil, vida změnu, jaká se se mnou udála. Dostal dobrý oběd, ode mne odměnu a odjel téhož dne s klisnou i mezkem ke svému do Mádaby. Mne si Bardžas ponechal u sebe.

„Buď rád, Muso, že se zbavíš tohoto usedlíka. Jen by tě zdržoval. Ty mi budeš léčit ucho, já ti budu ukazovati okolí.“

Děkoval jsem Alláhovi, že mi poskytl tak vhodné příležitosti, abych se s Beni Sachr spřátelil a jejich zvyky a obyčeje poznal.

V táboře.

Bardžas, bratr vrchního náčelníka neboli knížete Talála, mne seznamoval se svou rodinou a se svým příbuzenstvem a vodil mne po táboře.

Některé vdané ženy čistily ovčí vlnu a kozí srst. Měly ji v sešitých plachtách. Braly hrst za hrstí, vyklepávaly, česaly a spřádaly na vřetenu. Jiné tkaly z vlněných vláken látku na sedlové tlumoky a měchy, kdežto z nití z kozí srsti chystaly látku stanovou. Kusy látky z kozí srsti, z nichž se stan sešívá, bývají 70 cm široké a 7 m dlouhé. Šířka stanu není stejná. Čím kratší stan, tím užší. Na stan asi 2 m široký a 7 m dlouhý stačí 3 kusy látky sešité po délce. Delší stany bývají přes 4 m široké. Je na ně třeba šesti kusů sešitých po délce. Takové stany jsou až 28 m dlouhé a vyžadují tudíž čtyř kusů látky sešitých po šířce.

Vlastní stan tvoří pouze střecha. Chrání před deštěm a sluncem, nechrání však před větrem a zimou. Proti větru se ke střeše zavěsí a k půdě upevní bavlněná stěna na tu stranu, z které vítr přichází. Hrozí-li zima, zavěsí podobnou stěnu i na druhou podélnou stranu a střechu spustí na obou stranách úzkých až k zemi.

Nikde jsem nezahlédl odrostlejšího chlapce; pouze hoši tak do dvanácti let a shrbení starci se ukazovali.

„Kde jsou vaši mladíci?“

„S bojovníky na nájezdu. Je namířen proti táboru Rualů zřízenému při dolině Sirhánské. Není to daleko, proto se dal na nájezd kdejaký bezvousý hoch.“

„Nemohl se nájezdu vyhnouti?“

„Ani by se o to nepokusil. Vždyť by se na něho byly vrhly ženy a pomalovaly ho černou barvou. Při stanu jeho otce by byly vztyčily černý prapor a vyvolávaly:

„Tento černý prapor jsme vztyčily pro toho a toho. Jeho obličej jsme počernily. Nemá cti, poněvadž se chová jako sketa.“ Kdyby se ještě zdráhal účastniti se nájezdu, byl by vyobcován. Skety nepotřebujeme a nechceme, aby měl zbabělce, jako je sám.“

Nazítří mne Bardžas vybízel k vyjíždce. Moje šaty se mu nelíbily.

„Jen kdyby ses, Muso, oblékl jako my. Takto každý vidí zdaleka, že jsi cizinec.“

„Pravdu díš, Bardžase. Můj šat se nehodí ani do vašeho tábora, ani na vyjíždku s tebou. Nejen že je nápadný, avšak je i nepohodlný. Vzduch nemůže volně k tělu, takže se potí, a pohyb je obtížný. Tvoji soukmenovci svlékajíce mé spodky natrhli je a levý rukáv od kabátu bezmála oddělili. V takovém oděvu bych dlouho nejezdil, i bude lépe, když jej nahradím jiným.“

„Půjčím ti košili, šátek na hlavu, plášť a sandály.“

„Kéž tě Alláh odmění za tvou štědrost! Snad je u vás potulný obchodník.“

„Jak by nebyl. V každém táboře najdeš jeho bílý kulatý stan.“

„Koupím si od něho, čeho potřebuji. Zaveď mne k němu.“

„Nic pořádného u něho nedostaneš. Jako můj host a lékař musíš býti pěkně oblečen, aby mne nikdo nepomlouval.“

„Vlastní peří svědčí lépe než vypůjčené.“

„Proč vypůjčené? Bardžas nepůjčuje, nýbrž daruje.“

„Kdekdo zná tvé šaty. Řeknou: ‚Hle, jak Bardžas Músu vystrojil.‘ Bylo by ti milé, kdyby se tak mluvilo o tobě?“

„Přisám Alláh, že bych se zapýřil, kdybych slyšel podobné řeči o sobě. Pojďme k obchodníkovi.“

Vybral jsem si košili, pás, bílý šátek na hlavu, hnědý plášť, sandály a všichni známí mi pochlebovali, jak mi sluší jejich kroj.

Na vyjíždce.

„Zajedeme si, Muso, ke stádům. Dlí s nimi stráž, neškodí však, dohlédne-li náčelník. Koně doma nemáme. Skoro všechny vzali naši na nájezd proti Rualům a zbylé mají strážcové velbloudů, aby snáze odrazili prvý útok. Pojedeme na velbloudu. Umiš na něm jezdit?“

„Trochu. Velbloud mne letos nesl z Egypta na horu Mojžíšovu, které říkáme Sinai, a odtud pouští až do Gazy.“

„Slyšel jsem od svých krajanů, kteří doprovázeli obchodníky s velbloudy do Egypta, jak o hoře Mojžíšově, tak o poušti, která se prostírá mezi ní a Gazou. Uprostřed prý leží nevelká osada, které se říká Nachl.“

„Není to osada. Je to pevnůstka. Přenocovali jsme v ní.“

„To jsi seděl na velbloudu mnoho dní, ba neděl, přivykl jsi pohybům svého zvířete a snadno se udržíš v sedle na velbloudici, kterou ti dám. Brzo dohoníš, co ti ještě schází. Pojedeš na zvířeti tichém; ponechej mu volnost a budeš se kolébat jako v nosítkách.“

Po několika krocích jsem poznal, že mi dal Bardžas zcela jiné zvíře, než na jakém jsem jel z Egypta na Sinai a do Gazy. Tam jsem měl pod sebou starého velblouda, který byl zvyklý nositi náklady, těžko nastupoval a mne hodně unavoval. Nyní jsem seděl na hnědé, útlé velbloudici, která se nadnášela a tak pravidelně kráčela, že jsem se bezmála ani nekymácel. Otrok Gáfel nás doprovázel. Volným krokem jsme šli k východu k cestě Poutnické. Ubírali jsme se

krajem zvlněným, posázeným četnými zříceninami. Po delší době se Bardžas zastavil a ukazoval na podlouhlou zeď zářící rozpuštěným stříbrem.

„To je zámeček Mšatta, Muso.“

„Navštívíme jej?“

„Dnes nikoliv. Naše stáda jsou někde vpravo od nás. Zabočíme k nim. Až zítra se dáme do Mšatty, bude-li to vůle Alláhova.“

Lupiči před námi.

Neudělali jsme ještě ani sto kroků k jihu, když si Bardžas zaclonil oči a pohlížeje upřeně k Mšattě zvolal:

„Něco živého vyjíždí z Mšatty.“ Sáhnuv do svého sedlového tlumoku, vyňal svůj dalekohled a po chvílce oznamoval: „Tři jezdci na velbloudech a dva koně; jeden menší, asi hříbě. Zastavme se. Vylezu tamhle na ten kopeček a prohlédnu si tu společnost pozorněji, kdo by to mohl býti.“

Jako kočka vyběhl na kopec a skloniv se za hromadu kamení tam navršenou upíral svůj dalekohled na východ. Za chvílku byl opět u nás.

„Poznal jsem koně a jednu velbloudici. Jsou Faúrovi. Faúr táboří, pokud vím, dobrý den cesty k jihu. Jak se dostala jeho klisna s hřebičkou a jeho nejlepší černá velbloudice sem za Mšattu? Jisto jistě mu je někdo ukradl a lupiči s nimi prchají. Za nimi!“

Dali jsme se do klusu. Má velbloudice mne hodně nadhazovala, ale poněvadž klusala stejnoměrně, rychle jsem si zvykl a zůstal se svými druhy v jedné řadě. Oba nabili vojenské ručnice a položili je před sebe na sedlo. Řídě se jejich příkladem, vsunul jsem dvě patrony do své lovecké pušky a držel ji rovněž na klíně. Domnělí lupiči zmizeli.

„Stopy nás povedou; jen rychle k Mšattě. Kousek severně od zámečku jistě najdeme čerstvé zářezy koňských kopyt.“ Marně jsme je tam hledali.

„Vidíš, že to byli lupiči. Ovázali nohy obou koní, aby nezanechávali stop. Honem tamhle k tomu kopci; je tady nejvyšší. Skrčím se za hromadu kamení na jeho vrcholu a prohlédnu si okolí.“

Pod kopcem jsme se zastavili.

„Muso, střež našich zvířat a ty, Gáfele, pátrej po stopách. Snad najdeš někde písčitou plochu a v ní známky lupičů.“

Oba se vrátili s nepořízenou. Gáfel stop nenašel a Bardžas nikde nezahlédl prchajících jezdců.

„Jen za nimi. Nemineme jich. Přicházejí z jihu, tam se tudíž nevrátí. K severu odtud táboří naši. O tom jistě vědí, proto se jim vyhnou. Zbývá leda východ nebo severovýchod. Zamíříme poněkud vlevo od východu a setkáme se s nimi. Od tábora Faúrova k Mšattě je bezmála den cesty. Ukradli zvířata hned večer. Hodnou chvíli se točili kolem tábora,

aby zahladili stopy a oklamali své pronásledovatele. Do Mšatty se dostali krátce před východem slunce. Tam nakrmili a napojili koně, odpočali si a prozkoumavše okolí, vydali se na cestu. Jisto jistě nás zahlédli, jako jsme my zahlédli je. Drží se v dolinkách a v údolích, aby se před námi skryli. Nikde dlouho nezůstanou; vždyť potřebují vody, a nejbližší jistou vodu najdou v rybnících v dolině Sirhánské. Tam míří a my nechybíme, dáme-li se tam rovněž."

Slunce bylo již hodně nízko, když jsme dojeli k rozvodí Mrtvého moře a doliny Sirhánské.

„V téhle úžlabině je dobrá pastva. Ty, Gáfele, zůstaneš tady u velbloudic a Músa vyleze se mnou tamhle na to návrší. Má rovněž dalekohled, říká, že je lepší než můj; čtyři oči vidí více než dvě."

Jak jsme vystupovali na návrší, vybízel mne Bardžas: „Shoď plášť! Ohni se a natáhni ruce, aby rukávy tvé košile ve vzduchu plápolaly. Cvaľem za mnou! Výšina skýtá dalekého rozhledu. Kdo nás zahlédne, bude se domnívati, že vidí supy."

Za širokou hromadou kamení jsme si lehli a pátrali po kraji východním. Dlouho jsme nedostali nic podezřelého do svých skel. Pojednou se mně ukázal temný bod. V okolí převládá barva bílá a světle šedá. Temný bod byl cizí. Pohyboval se. Natáhnuv se, položil jsem svůj dalekohled na kámen, aby se nezachvíval, a hle, temný bod se rozštěpil ve tři, ba čtyři části.

„Lupiči jsou před námi," oznamoval jsem Bardžasovi.

„Kde?"

„Vlevo od suché dřeviny, která trčí tamhle na návrší."

„Budiž Alláh pochválen, vidím je rovněž. Jsou to oni. Víš, Múso, kam jedou? Rovnou, jako by střelil, směřují k rybníkům pod Azrakem. Netřeba nám jejich stop. Víme, kam chtějí; dohoníme je. Za nimi!"

Jak se obživíme?

Velbloudice nás nesly dlouhým krokem k východu severovýchodu. Nekráčely; pluly, tak lehounce se pohybovaly. Poslední paprsky prodlužovaly naše postavy. Západní vítr chládl.

„Nevzpomínáš si, Muso, na dobrou večeři? Mé břicho mně hlásá, že by byl čas, abych do něho něco vložil.”

„K večeři je nutný hostitel a kde je náš hostitel?”

„Tady vedle. Gáfel nepochybně vložil do svého tlumoku něco k snědku. Mnohdy zapomene náboje, ale nikdy nezapomene potraviny.”

„Kdybys, strýčku Bardžase, nemluvil. Jako bys pohrdl dobrým kouskem, když ti jej na nájezdu nabídnu. Dnes jsem toho mnoho nevzal. Pro každého po kousku masa, které zbylo od včerejší večeře, tři chleby a několik suchých syrečků.”

„To jsou hody, na nichž si pochutnáme nejen dnes, nýbrž i zítra. Dnes se dáme do masa, aby nezapáchlo. Chléb a syrečky si uschováme pro strýčka příhodu.”

Maso brzo zmizelo. Nebylo ho mnoho.

„Vždyť ty jsi, Gáfele, nevzal maso, nýbrž kosti.”

„Vzal jsem, strýčku, co jsem našel. Do masa jsi nutil hosty. Neohlodané kosti jsi ponechal pro sebe.”

„Budiž Alláh pochválen za večeři, kterou nám poslal. Nyní abychom se napili.”

„Kde vezmeme vodu?”

„Neboj se, Muso. Gáfel je velmi opatrný. Nikdy nevyjede na velbloudu bez malého míšku vody. Napij se do syta! Se sluncem budeme u rybníků a tam míšek naplníme znova.”

Jako duchové jsme jeli po celou noc. Nikdo ani nepromluvil. Východní obzor růžověl a konečně z něho vyšlehly na několika místech rudé plameny. Dohořely a ukázal se

okraj omládlého slunečka. Zlatilo rozsáhlou plochu, z níž sršelo na tisíce nažloutlých jisker.

„Rybníky pod Azrakem,” povídal Bardžas. „Tamhle pod tou výšinou se zastavíme. Bývá tam dobrá pastva. Naše zvířata si trochu pochutnají a my se podíváme po kamarádech, po kterých toužíme. Vezmi, Muso, svůj dalekohled. Máš pravdu, je lepší než můj.”

Pramének kouře.

Na návrší jsme ulehli a hleděli pozorně k východu. Tu a tam chuchvalce ranní mlhy. Pod nimi ani živé duše. Co je to k východu od rybníků? Ze by to byla rovněž mlha nebo pára? Tvoří uzounký namodralý pruh. Chvilkami se zvedá. chvilkami se snižuje. Trvá na témž místě. Dal jsem svůj dalekohled Bardžasovi.

„Podívej se, náčelníku, na temný sloupek rovnou k východu od jižního konce rybníků.”

„Budiž Alláh pochválen, vždyť je to kouř dohořívajícího ohníčku. To si tam lupiči chystali snídani.”

„Nemohli by to býti nějakí poutníci nebo nájezdníci?”

„Tamtudy nikdo nechodí. Vidiš tmavou zeď vypínající se východně od praménku kouře, o kterém mluvím? Je to západní svah sopečného území, širokého bezmála půl dne cesty. Je neschůdné, prochází jím jen několik chodníků, které naši předkové po staletí šlapali a upravovali. Kolem ohníčku nevede žádná taková stezka. Lupiči asi napojili svá zvířata a na úpatí území sopečného odpočívali. Odtud zamířili k severu a chodníkem vinoucím se tamhle tím zářezem se dali vlevo od východu. Jejich koně potřebují vody. Nejbližší je ve studnicích Džidd. Tu jistě neminou a buď u ní nebo ještě před ní se s nimi setkáme. Za nimi! Napojíme, vezmeme si vody a podíváme se na jejich ohníček.”

Jižní okraj rybníků byl zarostlý hustým sítím, v němž poletovalo na sta, ba na tisíce drobných vodních ptáků.

„Půjč mně, Múso, svou ručnici. Alláh nám posílá potravu. Dopustili bychom se hříchu, kdybychom si ji nevzali.“

Čtyřmi ranami skolil Bardžas dvaadvacet ptáků.

„Budiž Alláh pochválen za kořist, kterou nám poslal! Hned je oškubu. Některé si upečeme na ohníčku svých kamarádů a ostatní si vezmeme s sebou.“

„Dobře díš, Gáfele. Škubej a které neoškubeš, opálíme. Jen vody bychom měli mít více.“

„Po tvém rozkazu, strýčku Bardžase. V mém sedlovém tlumoku je druhý vyschlý míšek a rovněž suché kožené čerpadlo.“

„Namoč je, rozhněť a vezmeme vody do obou. Nevíme, kdy a jak se k ní dostaneme.“ Naplněné čerpadlo kožené Gáfel svázal a zavěsil na přední hlavici svého sedla. Objížděli jsme rybníky po jižní straně.

„Tudy jeli naši kamarádi,“ upozornil Gáfel na patrné stopy tří velbloudů, koně a hříběte. „Tady napájeli a dali se rovnou na východ.“

Ohníček byl jejich. Dohořival. Přiložili jsme na něj nahromaděného paliva a Gáfel zahrnul do rozžhaveného popelu šest ptáků, po hodné chvíli dvakrát obrátil a byli upečení. Bardžas mně oškrábal popelnou kůru se dvou a pochutnávali jsme si na nich, třebaš nebyli ani vykucháni, ani osoleni. Hlad je nejlepší kuchař a hlad jsme měli všichni. Napojená zvířata se trochu napásla a statně vykračovala. Chodník, kterým jsme se ubírali, byl úzký. Jeli jsme jeden za druhým a zvířata kladla opatrně nohu za nohou na místa vyšlapaná tisíci a tisíci jejich předchůdci. Vpravo i vlevo od chodníčku, ba mnohdy i na něm trčely úlomky lávové, jejichž ostré hrany rozdíraly i tvrdou holoň velbloudí. Po poledni jsme se dostali z lávy do kamenité šedé pouště. Stopy lupičů se nám ztratily.

„To nic nedělá. Žádnou starost,“ utěšoval Bardžas. „Jejich směr ukazuje, že jedou ke studnicím Džidd. Strach o koně je nutí, aby tento směr zachovali. My jej zachováme rovněž a není pochyby, že se s nimi sejdeme. Nač bychom mořili sebe a svá zvířata? Odpočineme si, jakmile najdeme vydatnější pastvu. Za noci jsme oka nezamhouřili a kdo ví, kdy se pořádně vyspíme. Dva si lehneme a jeden bude stříci nás a našich zvířat. Kdo chce mít prvou stráž?“

„Mně, strýčku, můžeš svěřiti stráž celou,” nabídl se Gáfel. „Mnoho spánku nepotřebuji a vyspím se i za jízdy.”

„Jsi hodný, Gáfele, že nás šetříš. Nahradíme ti to jinde nebo jiným způsobem.”

Po dvou hodinách nás Gáfel probudil: „Což strýčku, neměli bychom pojísti?”

„Na jídlo není času. Přitůžíme opasky. Za večerního chladu budeme míti větší chuť nežli nyní; našich zásob je málo a cíl daleký.”

Na nájezdu.

„Hle, Muso, tamhle pod tím svahem jsem odpočíval, prchaje z nájezdu proti Rualům.”

„To myslíš, Gáfele, na nájezd, který podnikl loňského roku vrchní velitel Trád?”

„Zajisté, strýčku.”

„Sám jsem se ho neúčastnil; byl jsem tehdy v Mádabě. Povídej, jak jste se měli.”

„Jelo s námi šedesát koní a přes tři sta velbloudů. Trád nás vedl. Cestou jsme chytili nějakého člena kmene Sluba.”

„Slyšel jsi již, Muso, o tomto kmeni?”

„Nikoliv, náčelníku.”

„Slubové jsou chudáci. Táboří ustavičně v poušti, s nikým války nevedou, každého poslouchají.”

„To tedy nenáleží k beduům.”

„Ani k beduům, ani k chovatelům koz a ovcí. Dovíš se o nich, až déle v poušti pobudeš. Povídej, Gáfele, co bylo s tím příslušníkem kmene Sluba.”

„Trád se ho dotazoval po táborech Rualů. Dlouho zapíral. Vida nezbytí, vyznal, že byl ve třech leženích kmene, proti kterému jsme táhli a popsal jejich polohu. Trád vypravil zvědy. Vrátili se s radostnou zprávou, že se stáda pasou daleko od vody a od tábora.

„Budiž Alláh pochválen! Vezmeme stáda a prchneme s kořistí, spíše než z táborů přichvátá posila. U stád bude jisto jistě několik bojovníků, avšak s těmi zatočíme, ba snad i nějakou klisnu jim vezmeme. Jen abychom byli opatrní. Pasou-li se stáda daleko od tábora, jsou stráže na všech vysokých kopcích. Zahlédne-li nás některá, zavolá na poplach, poplašný křik se dostane z tábora do tábora, a můžeme býti obklíčeni, spíše než se ke stádům dostaneme. Počkáme tamhle v té kotlině a vy, zvědové, se vraťte ke stádům. Pližte se skrytými chodníky a hleďte vyzvědět, kam budou stáda shánět, kde budou tudíž přenocovati. Jak to vypátráte, pošlete jednoho k nám se zprávou. Vydáme se za vámi a stáda přepadneme, spíše než budou pohromadě. To bývá zmatek největší a kořist nejjistější. Kteří velbloudi jsou nejvíce unaveni? Vyvedte je z ostatních, naložte na ně všechny zásoby a čekejte na nás tady. Jezdci na koních se rozdělte. Dvacet s ručnicemi vás pojede se mnou. Vrhne se na stráž. Ostatních čtyřicet s kopími obklopíte stáda a poženete je k našim jezdcům na velbloudech. Tam je odevzdáte, vezmete ručnice a všichni za mnou! Jezdci na velbloudech budou prchat s kořistí domů, my pak na koních počkáme na odvetnou čet, která jisto jistě přichvátá z tábora. Nejsou-li na nájezdu, bude četa silná. Jinak jich mnoho nebude a snadno si s nimi poradíme. Kdyby přicválala pomoc z jiných táborů, poslal bych k vám a dvě stě z vás na velbloudech byste se vrátili a proti nepříteli postavili.“

Stáda i stany ukořistěny.

Krátce před večerem přicválal jeden zvěd se zprávou, kde se stáda scházejí. Trád se dvacet jezdců uháněl udaným směrem, ostatní zvědové se k němu přidali a s bitevním pokřikem na stáda vrhli. Ani deset jezdců na koních se jim ne-

postavilo na odpor. Pastýři je sice podporovali, ale nemo-
houce odolati přesile, prchali k táboru.

„Div je, že žádný pastýř nemá ručnici,“ poznamenal Trád. „To jsou neomylně na nájezdu. Dobré ručnice vzali s sebou, doma nechali pouze kopí a staré předovky.“ Stáda jsme obklopili, bodali kopími zvířata, která chtěla uniknout a hnali ke svým druhům na velbloudech. Rozestoupili se, nahradili nás a my, zaměňivše kopí za ručnice, jsme spěchali k Trádovi. Ujížděli jsme s ním směrem, který nám ukázali prchající Rualové. Před námi se ozval pokřik a nějakých patnáct jezdců na koních se vyřítilo.

„Budiž Alláh pochválen! Mužové tohoto tábora jsou na nájezdu. Od tohoto hloučku si snadno pomůžeme. Kořist je naše.“ Hlouček se bránil urputněji, než jsme se nadáli. Rozprchli se teprv, až jsme jich deset zabili a čtyři klisny ukořistili.

„Na tábor, na tábor!“ vybízeli naši mladší druhové.

„Neblázněte, chlapci!“ obořil se na ně Trád. „Buďte rádi, že máme stáda. Slyšeli jste od příslušníka Slubů, že je tady několik táborů Rualů. Zdržíme-li se, přichvátají za námi a zamezí nám cestu. Mezi nimi a našimi se rozkládá sopečný kraj. V něm je chodníků málo, léček mnoho.“

„Alláh nám otevřel cestu ke stanům a jejich zásobám. Proč bychom ji opustili?“

„Na čem pak povezete zásoby a stany.“

„Snadná pomoc. Dva zajedou pro naše kamarády na velbloudech, naložíme a zmizíme.“

„Varuje vás váš velitel. Do záhuby uvrhnete nejen sebe, ale i své druhy. Poslechněte.“

„Uznali jsme tě za velitele a vůdce ke kořisti. Kořist je před námi. Nepovedeš-li nás k ní, dosáhneme jí sami.“

Dva tři se zatočili a za chvíli se vraceli s tmavým davem jezdců na velbloudech. Nový lov, nová kořist.

Obyvatelé tábora se bránili, ženy na nás dorážely stanovými tyčemi, křičely, nadávaly, ba nás i škrábaly. Neublížili jsme ani jedné, jen jsme si jich dobírali a slibovali po jednom velbloudu a nějaké zásoby, dají-li nám pokoj. Zbylí bojovníci se ukryli za táborem a stříleli po nás, kde jsme z něho vyšli. Do tábora střílet nemohli, aby neporanili někoho ze svých. Trád byl jediný, kdo nevynášel zásob a nesvinoval a nenakládal stanů. Nutil k odjezdu.

„Odjedeme, odjedeme, veliteli, jen co sebereme, co nám Alláh ušetřil.“

Denice zářila již na dobré tři lokte nad obzorem, když jsme vesele opouštěli vypleněný tábor. My na koních jsme zůstali vzadu. Když se nikdo neukazoval, zaměnili jsme koně s velbloudy a střehli svých druhů. Cesty ubývalo za veselých popěveků, potravy jsme měli hojně, vody rovněž, vraceli jsme se s kořistí, jaké jsme se nenadáli. S jakou slávou nás naši přivítají! Kolik velbloudic obětujeme a po vůli Alláhově sníme! Blázni jsme byli a jako blázni jsme se radovali. Alláh usoudil jinak.

Kořistitelé zaskočení.

K večeru druhého dne jsme se ubírali úzkým chodníčkem vedoucím hlubokým žlebem, ohraničeným lávou do doliny Sirhánské. Byli jsme s Trádem skoro poslední. Pojednou se zastavili, kdo jeli před námi. Třeskly rány vpředu a zavisťtěly koule i za námi vzadu. Zpředu k nám dospěla zpráva:

„Východ ze žlebu je zatarasen balvany a střežen nepřátelskými bojovníky.“

Kdo jsou nepřátelé?

„Obrátte se, kamarádi! Ujíždějte za mnou! Ven ze žlebu, ven!“ volal Trád. „Za mnou, kdo nechce ztratit kořist i život!“ Ještě nedozněla jeho slova, když se ozval za námi válečný pokřik Rualů. Koule se na nás sypaly jako lijavec.

Nemohli jsme ani vpřed, ani vzad, ba nemohli jsme se ani obrátiti. Tvořili jsme dlouhou úzkou řadu, velbloudi nákladní a jízdni, koně i lidé, vše pospolu.

„Dolů se sedel; pěšky nahoru na stráň, abychom si otevřeli východ,“ vyzýval Trád, a jeden druhému jsme podávali jeho výzvu. Jako kozorožci jsme skákali s balvanu na balvan a nedbali koulí, které nás tu a tam pozdravovaly. Rualové byli i na stráních, jenže našemu nárazu neodolali. Obešli jsme zatarasený východ, zapudili jeho strážce, odvalili balvany a utíkali, kdo ještě utíkati mohl. Ztratili jsme všechny ukořistěné velbloudy a koně a ze svých patnáct koní a přes sto velbloudů. Čtyřicet našich brad se válelo v kamení.

„Vidíte, kamarádi, co jste natropili svou touhou po kořisti,“ povídal Trád, když jsme se schliplí blížili k táboru.

Hle, Múso, Alláh vložil do srdce každého synka Adamova touhu po kořisti. Zmocní-li se tato touha vlády nad rozumem, nikdo jí neodolá.”

„To neumíte poslouchat.”

„Poslušnost nám není vrozena, Múso. Milujeme svobodu, nezávislost. Vůli jiného se podřídíme pouze, když chceme. Mně říkají náčelník a jsem náčelníkem své čeledi. Myslíš si, že mne poslechnou náčelníci jednotlivých rodů? Podřídí se mi pouze, když provádím jejich vůli. Kdybych se jim opřel, opustili by mne a zvolili by si za náčelníka jiného člena mého příbuzenstva. Jsem prvý mezi rovnými, ale nejsem pánem. Trád byl pánem, pokud se nezmocnil kořisti; mohl potrestati každého, kdo by byl jednal proti jeho rozkazu. Jakmile ukořistil stáda a chtěl opustiti další kořist, ztratil moc. Podřídili se mu, chtějíce za jeho vedení hodně uloviti. Prvý úlovek se zdařil, proč se opovážil zavírat cestu k úlovku druhému? Mohli se mu opřít a opřeli se mu. Že usnadní Rualům léčku, jim nenapadlo. Trádovi vinu dávati nemohli a sobě ji také nedávali. Řekli a říkají: Byl to úradek Alláhův.”

Allah nám posílá maso.

„Naši neznámí kamarádi za poledne odpočívali. Hle, v tomto písku se váleli koně,” upozorňoval Gáfel. „Jsou bezmála půl dne cesty před námi. Byli tady za poledne a nyní se již slunce sklání k západu. Dopřejme pastvy a odpočinku svým zvířatům a zůstaňme zde přes noc.”

Velbloudice se pásly a my chystali večeři. Pekli jsme zbylé ptáky.

„Sněžme je všechny,” navrhoval Gáfel. „Masa na nich není a do zítřka zapáchnou.”

„Třebas by zapáchaly, přece jenom naplní trochu naše žaludky. Polovičku dnes a polovičku za zítřek.”

„Aspoň špetku soli kdybychom měli.”

„Pořád bys něco vymýšlel, Gáfele! Alláh ti pošle maso a ty si stěžuješ, že ti neposlal také sůl. Nemůžeš-li jísti bez soli, omoč si maso v rozpuštěné soli našich zvířat.”

„Což užíváte také velbloudího moče?”

„Je slaný. Možno jím zadělati chléb i v něm uvařiti maso. Nahradí sůl tomu, kdo bez ní býti nemůže.”

Ještě slunce nevyšlo a již jsme byli v sedlech.

„Jen pomalu, kamarádi. Neunavujme sebe a svých zvířat nad potřebu. Ani lupiči nespěchají, jak nám jejich stopy povídají. Musí šetřiti hříbete. Tady noclehovali. Prohlédněme si okolí jejich ohně. Snad najdeme, co by se nám hodilo. Neříkal jsem, že něco najdeme? Tady usypali ječmene. Posbíráme každé zrnko. Zuby máme dobré. Rozkoušeme je a žaludek aspoň trochu naplníme.”

„Byla by to suchá snídaně, strýčku!”

„Jen schovej zrnka, Gáfele! Nevíš, kdy nám budou dobrá. Nyní obereme zbylé ptáky a na pochoutku si každý vezmeme dva syrečky.”

„Slabá snídaně po večeři, která byla ještě slabší.”

„Jsi ty, Gáfele, nenasyta. V táboře jsi rád, když uvolníš slinu zrnkem soli a hltem mléka.“

„Zajisté, strýčku, jenže v táboře je moje břicho ráno plné vydatné večeře, kdežto zde je prázdné. Dvě poslední večeře nestály za řeč a Alláh ví, jaká bude budoucí.“

„Dobrá, Gáfele, přísám Alláh, že dobrá. Hle, vždyť nám Alláh posílá maso. Nevidíš tamhle stádo gazel? Kde se tu vzaly? Vždyť nenajdou jediné čerstvé bylinky.“

„I najdou, najdou. Kousek vlevo je velký deštový rybník. Sporý dešť jej letos naplnil a je ovrouben jednoletými a vytrvalými bylinami. Mnohé ještě kvetou. Gazelky si na nich pomlsají. Sešli mně, ó Alláh, zdar, abych aspoň jednu ulovil! Půjč mně, Múso, svou ručnici a asi dva nebo tři náboje. Obejdu stádo, abych je měl proti větru. Až zmizím tamhle za tou hromadou kamení, zabočte trochu vpravo a pohněte gazelami. Budou se popásati po větru, některá mně vběhne do rány a donesu masa.“

Alláh mu dopřál zdaru i vrátil se s tučným kozlíkem.

„Střehl stáda, odběhl kousek bokem a zahlédnuv mne, byl tak překvapen, že se na chvilku zarazil. Klesl, jako by ho byl zasáhl blesk. Nějaká koza se mihla kolem mne, vyslal jsem za ní druhou ránu, jenže jsem málo nadstřelil. Odběhla, než náboj přiletěl.“

„Budiž Alláh pochválen, že máme aspoň toto zvířátko! Zaklesni je, Gáfele, za zadní hlavici svého sedla. Za poledního odpočinku je stáhneme a vnitřnosti si upečeme.“

Dlouho jsme nemohli najít vhodné místo pro odpočinek. Potřebovali jsme paliva a pastvy. Minuli jsme dvě velké hromady paliva, zbytky starých táborů, nebylo však blízko nich pastvy.

„Vždyť je zde hojně bylin a ještě jsou zelené.“

„Jenže se jich, Múso, naše velbloudice netknou. Jsou to rostliny, kterým se dobře daří v hnoji. Zapáchají; velbloudice se jim vyhýbá, třeba byla hladová.“

Teprv po druhé hodině odpolední jsme našli dolinku porostlou bujnými dřevinami a za ní palouk plný suchého paliva.

„To pastýři tady přenocovali a navrstvili z keřů ohrady, aby měli ochranu před studeným větrem severním.“

Gáfel stáhl gazelu, vykuchal ji a Bardžas pekl vnitřnosti. Oba je pojídali s velkou chutí a vybízeli mne, abych si rovněž vzal. Vychvalovali, že střeva chutnají, jako by byla naplněna nejlepším kořením.

„Jsou-li tak dobrá, oloupil bych vás o nejlepší lahůdku. Spokojím se játry a plícemi.“

„Budeš postrádati soli. Kdybys přikusoval plná střívka, ani by sis na sůl nevzpomněl.“

K ohni přiklonil Gáfel několik plochých kamenů a když se rozpálily, připékal na nich kusy rozkrájeného kozelce.

„Opečené maso se tak rychle nekazí a nevíme, budeme-li moci večer zanítiti oheň. Za dne plamen mizí a vysušené palivo kouř nevydává. Za noci přivolává plamen zdaleka kdejakého lupiče a nájezdníka.“

Bílý plamen.

K večeru vybízel Bardžas k veliké opatrnosti.

„Blížíme se ke studnici Džidd. Lupiči jsou nepochybně někde nablízku. Nutno, abychom se plížili jako hadové žlábky a údolími, aby nás nezahlédli a se nepoplašili. Nezastavíme se, pokud nezpozorujeme nějakou jejich stopu.“ Když se smrákalo, vybízel Bardžas, abychom zahnuli trochu k severu.

„Vypíná se tam ojedinělá homole a na ní je navršena velká hromada kamení. Položíme-li se za ni, přehlédneme okolí na půl dne cesty daleko. Neujde nám žádný ohýnek, ba ukáže se nám na nízkém obzoru i postava každého člověka a živočicha.“

Pod homolí velel Bardžas Gáfelovi, aby zůstal u zvířat a mne vybídl, abych s ním vylezl k hromadě kamení. Měsíc

ještě nevyšel, hvězdy zářily a namodralý východní obzor se ostře odděloval od hnědé pouště. Za chvilinku jsme si zvykli na šero a pátrali svými dalekohledy po nějakém temném předmětu. Místo temného se nám vynořil světlý, bílý. Vyskočil, zmizel; zase vyskočil a opět zmizel.

„Co je to za světlo?“ šeptal Bardžas. „Kéž nás Alláh uchrání od zlého a od těch, kdo zlé působí! Nehrají si to tam pozemští duchové?“ Světlo se opět zakmitlo. Nyní trvá; ani se nehýbe.

„Nedej se, Bardžase, šáliti svými myšlenkami. To světélko nezanítily duchové, nýbrž lidé. Je to bílý oheň.“

„Pravdu díš, Múso. Teď jasně vidím, že je to oheň a že je velmi daleko. Kdyby byl blízko, jevil by se červeným nebo aspoň růžovým. Jisto jistě jsou to lupiči, které hledáme.“

„Jak jsou neopatrní a nerozvážní! Jejich oheň nás vybízí, abychom je přepadli.“

„Nediv se, Múso. Tento oheň nám povídá, že ti, kdo sedí u něho, nejsou z pouště. Jsou to chovatelé koz a ovcí někde od Eufratu.“

„Že by se dali pouští napříč až do vašeho území?“

„Co se divíš? Jak se pamatuji, u Faúra, jehož zvířata uloupili, sloužil za pastýře nějaký příslušník kmene, který obdělává půdu při Eufratu. Zamýšleje čertovinu, vzkázal svým krajanům a dva se vydali napříč pouští na svých velbloudech. Po nějakou dobu za tou neb onou záminkou pobýli pohostinu u různých kmenů a čeledí tábořících jižně a západně od nás, až se dověděli, že se Faúr vydal na nájezd. Opustil svůj stan předevčírem. Děti nemá, paní stanu je mladá, i svěřil starost o svůj majetek pastýři, který u něho již po léta slouží a nikdy nic neukradl. Šetře své klisny, která mu letos přinesla hřebičku, vydal se na nájezd na velbloudu. Pastýř měl klíč od jejích pout a dozíral na ni za noci právě jako na stádo. Předevčírem se Faúrovi lidé stě-

hovali a tu pastýř určil pro stan jistě místo bokem od ostatních. Chystaje klisně obrok, usypal ječmene pro sebe, zásobil se moukou a jinými potravinami, vytáhl ze stanu velký měch na vodu a čerpadlo, osedlal klisnu i nejlepší velbloudici, naložil na ni ukradené zásoby a klidně odjel. Mužů v táboře mnoho nezůstalo a strážě si ho hrubě nevšimly; vždyť ho znaly jako člověka poctivého. Snadno se dostal z tábora a z dohledu a spojiv se se svými druhy, spěchal s kořistí domů. Tak si vysvětlují způsob, jakým pastýř Faúrovi jeho nejlepší zvířata uloupil. Podrobností se dovím až od paní Faúrova stanu."

„Nevrátíme se, Bardžase, ke Gáfelovi?"

„Co bychom u něho dělali? Odtud můžeme pozorovati oheň. Všimni si přesně jeho polohy. Jak zanikne, pojedeme k němu."

„Kmitá se vpravo od polárky."

„Jak daleko od ní?"

„Dva, tři lokte."

„To není přesné. Nenašel bys místa ohně, kdybys měřil dva nebo tři lokte od polárky. Vlož polárku na své levé oko. Učinil jsi to?"

„Zajisté."

„Kde máš oheň?"

„Rovnou před nosem."

„Tímto směrem pojedeme a místo ohně jistě najdeme. Polárka nás nezklame, s pravé cesty nás nesvede jako jiné hvězdy. Hle, Múso, oheň dohořívá, sotva se kmitá. Lupiči ulehli. Než k nim přijedeme, budou tvrdě spát."

Potrestaný zrádce.

Slezli jsme ke Gáfelovi, vsedli na svá zvířata a vloživše polárku na své levé oko, spěchali jsme k lupičům. Po dobré hodině se Bardžas svezl se svého zvířete, my následovali

jeho příkladu a přiměli velbloudíce, aby poklekly. Spoutavše jim přední nohy, poslouchali jsme chvíli, zda neuslyšíme něco podezřelého. Nic se nehnulo, žádný zvuk se neozval.

„Ty, Muso, opatruj velbloudice a naše zbraně.“

„Což si nevezmete své ručnice?“

„Nač? Dýky stačí. Mlčí; ručnice křičí.“ Shodili pláště, sehnuli se, aby nevynikali nad obzor a zmizeli ve stříbrném šeru. Seděl jsem u našich zvířat. Byl to oheň lupičů, které hledáme, nebo nějaké jiné loupežné čety? Zastři nás, Alláh, svým závojem! Za hodnou chvíli pronikavý výkřik. Ticho. Někdo zachroptěl; opět ticho. Východní vánek ke mně donesl nějaký šramot. Rostl. Temný předmět spěchal ke mně. Byl to Gáfel. Přiběhl se vzkazem, abych za ním vedl svou velbloudici. Odpoutali jsme zvířata, Gáfel se uchopil dvou, já pak ho následoval. Za hodnou chvíli jsem ucítil kouř a zahlédl několik jiskřících se uhílků. Oheň dohasínal. Tři mužové leželi u něho. Dva se hýbali, třetí zůstával bez pohnutí. Temná kaluž se leskla u jeho levého ramene. Bardžas ho svlékal z košile. Tři velbloudi, klisna a hříbě odpočívali nedaleko. Svá zvířata jsme přiměli, aby poklekla vedle nich; spoutavše jim přední nohy, šli jsme k Bardžasovi.

„Svlechte oba tyto zajatce.“ Každý měl ústa zacpána a svinutým šátkem s hlavy zavázána. Ruce i nohy byly ovinuty opasky. Zmítali sebou a kopali, jak jen mohli. Bardžas nasadil napřed jednomu a potom druhému ostří dýky na prsa a klidně šeptal:

„Pohneš-li se, vrazím dýku do tvého srdce, jak jsem udělal tvému kamarádovi.“ Zajatci ztichli. Odpásali jsme jim řemeny a svlékli je do naha.

„Mladíci, hle hle, jak dlouhé mají copy. To uspoříme opasků. Stáhneme je v kozelce a svážeme jim ruce i nohy jejich lelíky. Znamenitě se nám hodí. Pletence nerozváží, ani zuby neroztrhají, leda by se přivalili jeden k druhému. Aby jim to dalo hodně práce, necháme jednoho zde, kdežto

Abstract. This paper examines the ethical implications of the use of artificial intelligence (AI) in business. It discusses the potential for AI to create new jobs and opportunities, as well as the risks of job displacement and discrimination. The paper also explores the ethical challenges of AI, such as the lack of transparency and accountability, and the potential for AI to be used for malicious purposes.

Keywords: Artificial intelligence, business ethics, job displacement, discrimination, transparency, accountability.

1. Introduction

Artificial intelligence (AI) has become a major topic of discussion in recent years, as it has the potential to revolutionize many aspects of our lives. In the business world, AI is being used to automate tasks, improve decision-making, and create new products and services. However, the use of AI also raises a number of ethical concerns, which this paper will explore.

One of the most significant ethical concerns is the potential for job displacement. As AI becomes more advanced, it will be able to perform tasks that were previously done by humans. This could lead to the loss of jobs, particularly in the manufacturing and service sectors. However, it is also possible that AI will create new jobs and opportunities, as it opens up new areas for innovation and growth.

Another ethical concern is the potential for discrimination. AI systems are often trained on data that reflects existing biases and prejudices. This could lead to AI systems that are biased against certain groups of people, such as minorities or women. This is a serious concern, as it could lead to unfair treatment and discrimination in the workplace.

There are also concerns about the lack of transparency and accountability of AI systems. Many AI systems are "black boxes," meaning that their internal workings are not transparent. This makes it difficult to understand how they are making decisions, and it is often unclear who is responsible for those decisions. This lack of transparency and accountability is a major ethical concern, as it could lead to the misuse of AI and the erosion of trust.

Finally, there are concerns about the potential for AI to be used for malicious purposes. AI systems could be used to spy on people, steal information, or even to launch cyberattacks. This is a serious concern, as it could have a major impact on our privacy and security.

In conclusion, the use of AI in business raises a number of ethical concerns, which need to be carefully considered. We need to ensure that AI is used in a way that is fair, transparent, and accountable, and that it does not lead to job displacement or discrimination.

References

druhého odneseme tamhle do toho výmolu. Obvazků na hlavě se zbaví a ústa si vyčistí. Mohou se dorozumět, na sebe volati, jenže si ztěžka pomohou. Múso, rozdmýchej ohýnek! Dopečeme si maso, pojíme a vyspíme se. Svůj úkol jsme splnili a Alláh nám otevře bránu k našim.”

Když jsme večeřeli, vykládal Bardžas:

„Tady vidíš, Múso, že jsem se nemýlil. Zrádce, jehož krev se tady černá, sloužil u Faúra za pastýře. Potrestal jsem ho, jak se jen na zrádce sluší. Uloupil svému hospodáři nejen nejlepší klisnu s hřibátkem a jízdní velbloudici, nýbrž vzal mu i mouku, ječmen a jak se zdá, i jiné potraviny. Ty již zmizely, ale mouky přece ještě zbylo a ječmene rovněž.”

„Našel jsem v tlumoku zrádcově trochu soli. Úpeku chléb,” navrhoval Gáfel. „Pochutnáme si na něm. Vždyť jsme jej již kolik dní neměli v ústech.”

„Nedělej, Gáfele, laskominy na chléb ani sobě, ani nám. Stačí maso. Mouku si ponecháme na pozítří. Jak pojíme, na-

čerpáme vody, naplníme měchy, jakož i své mísky. Budeme jí potřebovati pro klisnu a hříbě. Vždyť nejbližší vodu najdeme v dolině Sirhánské a kdo ví, s jakou se do ní dostaneme; nebude-li cesta k ní zamezena."

Načerpavše vody, naložili jsme své zásoby a chystali se k odjezdu.

„Počkejte chvílenku," pravil Bardžas, a přistoupiv ke zrádci, nařízl mu dýkou ústa až po uši, boltce uřízl a strčil do úst. „Ať každý ví, že tu leží potrestaný zrádce."

„Jak dlouho zde zůstane?"

„Sotva do večera. Za noci se k němu nepřiblíží žádný dravec, poněvadž se budou báti zajatce, který sebou tamhle zmítá. Nepochybuji, že se ještě před východem slunce dokotouli k svému kamarádovi, rozváží si copy a dají se na cestu k domovu."

„Nezhynou v poušti?"

„To ví pouze Alláh. Nechal jsem jim, co mají nejdražšího, život. Ať se starají, jak by si jej zachovali. Po jejich odchodu se slétnou k tomuto zabitému supi."

„Jak se o něm dovědí?"

„Všímej si, Múso, pouště a mnohou věc si vysvětlíš. Zahleď-li se na oblohu, uvidíš nepatrný bod, trvajíc bezmála na témž místě. Je to sup. Jakmile spatří nějakou kořist, snese se, jako by spadl a vrhne se na ni. Jeho kamarád, vznášející se na supí dohled, zpozoruje, že zmizel, zapamatuje si směr a dá se za ním. Za chvíli se bude pásti na tomto

zrádci šest až deset supů. Kolem nich se shromaždí pardáli a vlci. Hyen tady není. Až se nasytí supi, dostanou se k hodům pardálové a po nich vlci. Do zítřejšího rána ze zrádce nezbude nežli hromádka ohlodaných kostí."

„Sokoli a jiní menší dravci se neúčastní hodů?"

„Účastní, pokud jim to supi dovolí. Před pardálem a vlkem by uletěli."

„Kterým směrem pojedeme?"

„Polárku na pravou lopatku. Tímto směrem vede nejkratší cesta k vodě a k našemu příbuzenstvu."

II.

BÍLÝ PRAPOR.

V úkrytu.

Naše velbloudice jako by byly cítily, že se vracíme. Zrychlily krok, ba měly chuť dáti se do klusu.

„Zdržujte je! Hříbě je beztoho unavené. Zbytečně bychom je mořili. Pojedeme dlouhým krokem, až rosa odejde. Za denního horka si odpočineme. Podívej se, Gáfele, zda někde voda nevytéká. Přitáhni provázky, abychom netratili ani kapku. Musíme šetřiti vody i obroku.”

„Za poledního odpočinku bychom si přece jenom mohli upéci chléb,” navrhoval Gáfel.

„Kdepak chléb! Dojíme maso a každý si pochutná na několika špetkách suché mouky. Ke chlebu potřebujeme vody a čím bychom ukojili žízeň, kdybychom vody neměli. Víš, že žízeň roste, ví-li jezdec, že vody není.”

Odpočívali jsme dlouho. Vzduch byl vyprahlý, těžko se nám dýchalo, na jídlo hrubě chuti nebylo.

„Čaje kdybychom měli, čaje!” vzdychal Gáfel.

„Nezlob, labužníku! Nezesiluj našich útrap!”

S bídou jsme snědli maso. Suché mouky jsme do úst nevzali.

„Vždyť bych jí nepohltil; nemám ani kapky slin. Aspoň vody kdybych se mohl napítí.”

„Po západu slunce se napijeme všichni. Pokud slunce nezmizí, nerozvážeme jediného měchu.”

S večerem jsme se dali na cestu a putovali jsme po celou noc. Ráno, jak se rozednilo, zahlédli jsme na západním obzoru temný pruh.

„Budiž Alláh pochválen! Sopečné území dělí nás od vody a od našich. Odpočineme si a potom k němu. Jak se do něho dostaneme, budeme z polovice doma.“

„Jen dostaneme-li se do něho,“ poznamenal Gáfel.

„Alláh je nejvyšší milosrdný. Chrání nás a zachrání nás.“

Již se zdálo, že zmizíme v černých roklích sopečných, když tu zazněl poplašný výkřik:

„Jezdci! Jezdci!“

Rázem jsme se zastavili.

„Stráž! Vidíš, jak mává šátkem tamhle na vrcholu? To jistě pasou Rualové nablízku. Je-li tábor daleko, střežou jezdci na koních stád. Za chvíli se na nás vyřítí. Je-li tábor blízko, potrvá to hodnou chvíli, než nám budou v patách.“

„Pospěšme, pospěšme,“ vybízel Gáfel.

„Chceš ztratit hříbě? Útěkem se nezachráníme. Chytrost nikoliv rychlost, nám pomůže. Tento zářez vede do kotliny úplně uzavřené. Do ní, avšak beze stop.“ Svezli jsme se se sedel, vyňali šátky na hlavu, které jsme vzali lupičům, roztrhli je, odvázáli své a omotávali nohy kobyly a hříběte.

„Za mnou!“ vybízel Bardžas. „Kotlina není daleko. Slunce se již sklání. Nenajdou-li nás do večera, Alláh nás zachrání.“ Používající úkrytů, spěchali jsme k zářezu, jen aby nás strážcové neviděli. Za dvě hodiny jsme se zastavili v kotlině. Měla sotva 30 m v průměru. Vysoká černá stěna ji uzavírala se všech stran, pouze od východu zel zářez.

„Vy dva zůstanete v zářezu,“ rozkázal Bardžas. „Ukáže-li se někdo neznámý, ani nemukejte. Kdyby se přiblížil až ke kotlině, umlčte ho dýkou, nebo mu hodte na hlavu plášť, zacpěte mu ústa a spoutejte ho. Běda, kdybyste sáhli k ruč-

nici. Zakřikla by a prozradila by nás. Sám se podívám po našich pronásledovatelích."

Zajali jsme pronásledovatele.

Gáfel a já jsme vlezli každý do jedné skalní díry při zářezu. Napiatě jsme poslouchali. Dlouho se neozvalo nic podezřelého. Pojednou cvakla podkova o skalní půdu. Zvuk byl slaboučký; zesiloval se. Kmitla se mně myšlenka: Jezdec na koni, jisto jistě nepřítel. Kůň krácel pomaloučku. Ostré úlomky lávové mu překážely. Cvakot ustal. Po chvílce šustot košile, otírající se o stráně úzkého zářezu. Gáfel se odplížil pro plášť a pás jednoho z lupičů. Pás mně podal, plášť držel v obou rukou. Pokynul, abych se vsunul do trhliny, sám učinil totéž. Šustot rostl, ozval se šupot bosých nohou.

Slyšel jsem, že se někdo blíží, ale neviděl jsem ho, až jsem zahlédl tvář bezvousého mladíka, s ručnicí na levém rameni. Té chvíle zakryl pláštěm, metnutým Gáfelem, jeho hlavu. Strhl neznámého k zemi, Gáfel na něho lehl, já se chopil jeho ručnice a stáhl ji, než se vzpamatoval. Odloživ ručnici, přitáhl jsem ruce našeho zajatce a otočil je pásem. Gáfel cpal bojovníkovi do úst kus levého rukávu jeho košile, kdežto pravý otáčel okolo jeho hlavy. Zajatec měl na sobě pouze košili s dlouhými, úzkými rukávy a kožený pás. Odepnuv pás, obvázal jsem jím jeho nohy. Vtáhli jsme ho do kotliny a vsunuli do podélné díry skalní.

Gáfel mu šeptal: „Ozveš-li se, pokud budeme nablízku, hle, přísám Alláh, že svého příbuzenstva nespatriš. Rozumíš-li, pohni hlavou.“ Zajatec jí pohnul a my se vrátili do zářezu. Nikde se nic ani nehnulo. Budiž Alláh pochválen, náš zajatec neměl kamaráda.

„Bardžas jistě přivede jeho koně,“ šeptal Gáfel. Nemýlil se. Jak se setmělo, ozval se znova cvakot podkov.

Bardžas vedl klisnu. Trochu se plašila, upokojila se však, jakmile se očichala s naší.

„Tábor je severně odtud,” oznamoval Bardžas. „Není velký; pouze šest jezdců z něho vyjelo za námi. Nenašedše nás v širé poušti, pochopili, že jsme se skryli v území sopečném, i pátrali po nás. Jezdce, kterého jste zajali, jsem bedlivě pozoroval. Připlížil jsem se až k jeho koni a byl bych ho skolil, kdyby se byl vrátil. Alláh se nad ním slitoval a zachránil mu krk.”

„Co si počneme?” ptal se Gáfel.

„Dáme koním obroku, něco pojíme a odjedeme k jihu. Snad nám Alláh otevře tam na jihu bránu na západ k našim. Jezdců na koních se obávati nemusíme. Jak se setmí, budou spěchat domů. V noci se do lávy nedají. To by ztratili své koně.”

„Co se zajatcem, Bardžase?”

„Neboj se o něho, Múso! Necháme ho zde. Jeho příbuzní ho budou ráno jistě hledati. Najdou naše stopy a dají se za námi. Kéž nás Alláh zastíní svým závojem!”

„Nezadusí se?”

„Kdepak! Jistě si již třením o skálu uvolnil ovinek a rukáv z úst jazykem vytlačil. Že se nehýbe a mlčí, je známkou, že má strach o svůj život. Jak odjedeme, vyvalí se z díry, přimkne ruce nebo nohy k některé ostré hraně a bude dřítí pás, pokud jej nerozedře. Nepodaří-li se mu to do východu slunce, dá se do křiku upozorní své a vysvobodí ho. Měli bychom ho zabít, vždyť je to náš nepřítel; ale je to syn Adamův a Alláh mu vnukne, aby se podobně zachoval, kdyby dostal někoho z našich, jako jsme my dostali jeho.”

„Kéž Alláh otevře tobě, Bardžase, a tvým druhům cestu ke zdaru!” ozval se zajatec. „Syn mého otce nezapomene, kdo mu zachránil, co má nejmilejšího. Je rád, že jeho klisna bude u tebe. Jistě o ní podáš zprávu, až si pro ni vzkáže.”

„Neznám tě, mladíku. Jak se jmenuješ, v dobrém?“

„Nebylo by dobře pro mne, kdybich ti dnes pověděl své jméno. Dovíš se o mně, až smyji dnešní hanbu.“

„Jakou pak hanbu?“

„Jako by to nebyla hanba, když kořist přelstí lovce. Vyšel jsem si na lov a má kořist ujede s mou klisnou a ručnicí.“

„Takové jsou cesty Alláhovy. Co pořídí syn Adamův?“

„Syn mého otce měl býti rozvážnější a opatrnější. Dostal za vyučenou a přísám Alláh, že na tuto vyučenou nezapomene.“

„Nechtěl bys trochu vody?“

„Máte jí málo. Raději přidejte mé klisně. O mne se postará Alláh. Jeďte s pokojem!“

„Kéž tě Alláh dovede ve zdraví k tvému příbuzenstvu!“

Moji druhové odešli.

Byla již čirá noc, když jsme opustili zajatce. Klisnám jsme nohy neobvázali.

„Zbytečně bychom je týrali,“ poznamenal Bardžas. „Příbuzní pátrající po našem zajatci najdou stopy jeho klisny, on jim poví, kdo jsme, i pochopí, kam směřujeme. Nepodaří-li se nám do rána prorazití dolinou Sirhánskou na západ, ovážeme kopyta a budeme hledati úkryt na zítřek.“

Po půlnoci se obloha zatáhla.

„V takové tmě se nemůžeme dáti na západ do roklí lánových. Zachováme dosavadní směr a skryjeme se u studnic Kerážer. Je tam na sta lánových kotlin. Naši nepřátelé tam dorazí leda až odpoledne. Alláh nás zastře svým závojem, aby nás nevyslídili.“ Po dobré hodině volal Bardžas:

„Dolů se sedel! Ovineme klisnám nohy a za mnou.“

Spíše, než se jitřenka ukázala, jsme se zastavili v kotlině. Měla sotva 10 m v průměru a byla uzavřena valem z lávových úlomků, asi 15 m vysokým. Úlomky byly tak ostré a val tak příkrý, že by se na něj byl sotva vyšplhal pěšák, neřku-li jezdec. Jediný uzounký vchod do kotliny jsme zavalili lávou.

„Honem oba míšky na vodu! Půjdu se podívat s Gáfelem ke studnicím. Snad nám Alláh dopřeje trochu vody. Ty, Múso, hlídej!“

Zmizeli. Zůstal jsem sám u našich zvířat a zásob. Spat se mi nechtělo; vše mně bylo nové, novota vábila a nebezpečí zaplašovalo únavu. Vůle je silnější než tělo. Denice byla vysoko a červeň na východě ustupovala záři purpurové, když jsem zaslechl skřípot úlomků, troucích se pod tlakem nohou mých druhů. Vrátili se s plnými měchy. Budiž Alláh pochválen! Napojili jsme klisny a předložili jim zbylý ječmen.

„Neponecháme trochu na večer?“

„Proč? Ať si odpočinou a nasytí se. Večer budou potřebovati veškeré své síly. Nyní si lehneme a vyspíme se. Dopoledne můžeme odpočívati beze strachu. Po poledni se dáme na zvědy, ty, Gáfele, na východ, kde budeš pátrati po našich nepřátelích, já pak na západ, abych vyzvěděl, kde dolinou Sirhánskou projedeme. Nevezmeme leda dýky. Buď, Gáfele, opatrný! Běda, kdyby někdo zahlédl tebe nebo mne! Naším úkolem bude, abychom viděli vše a aby nás neuzřel nikdo.“

Zůstal jsem sám. Sám? Byl se mnou Alláh. Zavedl mne do školy, o které se mi před rokem ani nezdálo. Vyjdu z ní se zdarem? Kolikrát mne Bardžas ujišťoval:

„Nezapomínej, Múso, že Alláh je tvůj otec a tvůj otec nechce tvé záhuby. Budiž Alláh pochválen za vše, co zařídí se svým synem! Al-hamdu lilláh!“ Nic mne nevyrušovalo, jen vysoko nade mnou kroužil sup. Byl maličký, sotva větší než černý mravenec. Naše zvířata odpočívala; velbloudice

chvílemi přežvykovaly, koně leželi, hříbě mělo všechny čtyři nataženy. Klisny k večeru povstaly, ono se pouze převalilo na druhou stranu. Bylo velmi unaveno. Nezahyne?

Sluneční paprsky ozařovaly pouze téměř lávového valu, když se vrátil Gáfel. „Je jich za námi dvacet, všichni na velbloudech.”

„To se k nám nedostanou.”

„Nemyl se, Múso, nejedou na velbloudech. Velbloudi se popásají a jediný bojovník na ně dozírá. Všichni ostatní pátrají pěšky po našich stopách. Budiž Alláh pochválen, že se za námi vypravili tak pozdě! K tomuto úseku lávy nedospějí, leda až zítra rosa obejde. Do té doby budeme za dolinou Sirhánskou. Kéž nám Alláh otevře cestu k našim! Jen aby tady již byl Bardžas. Nevím, s jakou přijde,” stýskal si Gáfel.

Jak kamarád vyvázl.

Konečně jsme zaslechli chvatný dech: „To jsem se proběhl. Tak tak že jsem vyvázl.”

„Budiž Alláh pochválen, že jsi u nás zdráv a že přinášíš dobré zprávy.”

„Je-li to vůle Alláhova, budou mé zprávy dobré. Právě k západu odtud se dnes utábořili Rualové. Nevím, která je to čeleď, ale ležení je dlouhé a každý si zřizuje stan, kde se mu zlíbí. To je důkaz, že jsou silní a nebojí se nájezdu.”

„Jsou všichni velbloudi v táboře?”

„Nikoliv. Noc je jasná, popásají se a pomaloučku popocházejí k ležení.”

„Budiž Alláh pochválen! Snad zůstanou na pastvě a proplížíme se mezi nimi,” radoval se Gáfel. „Na západ odtud se dáti nemůžeme. Tady leží různé osady a dvorce, kdežto k jihu je dolina Sirhánská volná.”

„Nějak se propleteme. Pravil jsi, že jsi tak tak vyvázl?“

„Zajisté, Múso. Již jsem myslil, že odejdu z tohoto světa. Chtěje zvědět, co je to za čeleď, připlížil jsem se k nákladním velbloudům, abych viděl jejich vpálený znak. Ucítili mne strážní psi a dali se za mnou, napřed jeden, potom dva a konečně bylo těch oblud šest. Utíkal jsem a házel po nich kameny. Tím jsem je ještě více dráždil a ženy se daly do křiku: ‚Zloděj!‘ Skrčiv se mezi tři balvany, vytasil jsem dýku a skolil nejrychlejšího. Chopiv jej za ocas, vhodil jsem

jej daleko do kamení. Ostatní se vrhli na něho, rvali se o jeho maso, takže jsem unikl.“

„To jsou Rualové poplašeni. Jistě budou v noci na stráži.“

„I ať si jsou, Gáfele, jen když se nám Bardžas vrátil ve zdraví.“

„Pravdu máš, Múso. Noc je noc a Alláh je náš otec. Na cestu se dáme, jak něco pojíme. Co ještě máme?“

„Kousíček masa, přehršli mouky a několik zrněk ječmene, jakož i jeden syreček.“

„To budou hody. Polovici mouky podáme ve vodě hřiběti, ať se trochu vzpruží. Zbytek masa a ostatní mouku sníme. Syreček a ječmenná zrnka si necháme na zítřek.”

„To svá břicha nenaplníme.”

„Nač máme pásy? Stáhneme svá bříška a Alláh pomůže.”

Za noci kolem nepřitele.

Sotva jsme napojili hřebičku a pojedli, dali jsme se na cestu.

„Nejpohodlnější cesta vede kolem studnic Kerážer. Podáme vody velbloudicím, napijeme se a naplníme všechny měchy.”

„Nevydáme se nebezpečí?”

„Kdo by byl u studnic, Muso? Rualové mají vody při svém tábořišti dost, lupiči a nájezdníci za noci u studnic nezůstanou. Budou-li nablízku, vyhnou se nám, nevědouce, kdo je za námi. Abychom nic nezameškali, poběhnu napřed a podívám se.”

„Jen dej pozor, aby tě nezastihlo zlé.”

„Alláh mne zastře svým závojem. Uši a oči budu mít s sebou.”

Běžel napřed, aby prozkoumal skaliska, uzavírající kotlinu Kerážer. My jsme pomalu a opatrně jeli za ním. Po hodné chvíli se vrátil a šeptal:

„Vyplašil jsem u studnic dva vlky, nejlepší znamení, že nikde není živé duše.”

Napojili jsme velbloudice, podali klisnám, napili se, naplnili měchy a dali se pod ochranou Alláhovou na jihozápad. Jeli jsme chodníčkem, vyšlapaným lávou. Zvířatům se šlo obstojně. Před půlnocí jsme dorazili k dolině Sirhánské. „Počkejte chvíli, podívám se po stádech Rualů.”

„Jen buď, Bardžase, opatrný, abys nevběhl pastýřům do rukou.”

„Neměj strachu, Múso! Alláh mne chránil a jsem přesvědčen, že mne dovede ve zdraví k mému příbuzenstvu.“ Vrátiv se, oznamoval radostnou zvěst: „Po stádech ani památky; odehnali je přece na tábořiště.“

„Nesetkáme se s nějakým opožděncem?“

„Abychom byli úplně jisti, zabočíme ještě dále k jihu. Tam je dolina pokryta hájky různých křovin, mezi kterými se ztratíme.“

Koně se hluboko zabořovali do solné půdy, pokrývající dolinu Sirhánskou. Velbloudice kráčely bystře, jako by se nadnášely. Dbali jsme, aby mezi hájky neztratily některý měch s vodou. Nikoho jsme nezahlédli, ani nezaslechli, pouze pobouřené sovy houkaly a hyeny někde západně od doliny plakaly. Při samém západním okraji doliny nás ucítili psi a zaštěkali.

„Ještě dále nalevo,“ vybízel Bardžas. „Jak dobře jsme udělali, zahnuvše hodně k jihu.“ Štěkot doléhal slaběji a slaběji; po chvíli se nám ukázaly i plameny několika dohořívajících ohňů. Byly skoro bílé, znamení, že jsou hodně daleko.

„Vidíš, jak Rualové natáhli své ležení. Kdybychom byli od studnic Kerážer zachovali původní směr, nepochybně by nás byli chytili. Budiž Alláh pochválen, že nás zastřel svým závojem! Pospěšme z dohledu ohňů. Objíždí-li tábor stráž, zahlédne nás a poštvě na nás.“

„Jen pomalu, pomalu, Gáfele,“ šeptal Bardžas. „Podívej se na hřibátko. Sotva nohy vleče. Rualové přicházejí od jihu, tamní kraj důkladně prozkoumali. Vyslali-li stráž, pátrají po ostatních stranách, nikoliv po jižní, odkud neočekávají nebezpečí. Potěš se, kobyлко, radostnou zvěstí: tvrdá půda je blízko,“ oznamoval Bardžas hřiběti a nahnuv se se sedla, popleskával je po hlavičce. Vyšli jsme z měkké, ba bažinaté půdy sirhánské na tvrdou půdu západní.

„Ještě kousek a odpočineme si. V hlubokém žlábku, černajícím se před námi, je pastva. Tam se zastavíme. Vy, zvířátka, se napasete, odpočnete si a jak se setmí, na cestu. S budoucím východem slunce budeme mezi svým příbuzenstvem.“

„Nenajdou nás, Bardžase, naši pronásledovatelé?“

„Dopustí-li to Alláh, najdou. Budou-li vedeni svým vlastním rozumem, ztratí naše stopy.“

„Dostanou-li se ke studnicím, půjdou za námi, jak by střelil.“

„Půjdou, Gáfele, ale pouze k dolině Sirhánské. Ta je nohami lidí, velbloudů a koní jako by rozorána. Ani nejlepší slídič by v ní přesně nerozpoznal naše stopy. A kdo by nás honil? Kdo ví, zda naši pronásledovatelé najdou kotlinu, ve které jsme se skrývali. Snad zajedou ke studnicím, snad odtud k dolině, ale tam budou u konce svého rozumu. Hůře by bylo, kdyby Rualové hnali na pastvu svá stáda sem.“

„Nepoženou sem?“

„Sotva, Muso. My jsme zde pásli na jaře, kdežto v sopečném území, které jsme opustili, zůstala pastva nedotknuta. Rualové to vědí, proto se obrátí se svými stády na východ, místo na západ. Jsme nad žlábkem, ve kterém si odpočineme. Pozorně dolů. Sestup je trochu obtížný.“

Nové nebezpečí.

Sestupovali jsme; Bardžas s Gáfelem vedli koně, já pak jsem poháněl velbloudice. Dolů jsme se dostali bez nehody a putovali žlábkem ještě hodný kus cesty, až se konečně Bardžas zastavil. Velbloudice samy poklekly, klisny si lehly, my se natáhli vedle nich a spali jako zabití. Někdo mne zatahal za rukáv mé košile. Byl to Bardžas. Šeptal:

„Rosa již obešla. Zůstaň s Gáfelem u zvířat, já pak vylezu na tamhle ten kopec, lehnu si za hromadu kamení

a budu stříci okolí. Nespouštějte mne s očí. Jak zakývám třikrát pravým rukávem, spěchejte se zvířaty údolím k západu. O mne se nestarejte; doženu vás."

Vydrápal se na levý břeh žlíbku a za chvíli ležel na břichu za hromadou kamení a rozhlížel se hlavně na východ, k táboru Rualů. Gáfel spal, já pak seděl, vzpomínal, zapisoval a pozoroval Bardžasa. Zvířata se ani nehnula. Nesužoval jich hlad, ale trápila je únava. Po dobrých třech hodinách ponadzdvihl Bardžas pravou ruku a třikrát zakýval cípem pravého rukávu. Vzbudil jsem Gáfela a hned jsme byli na nohou a hnali zvířata údolím vzhůru. Za chvíli byl Bardžas u nás.

„Dva jezdci na velbloudech se vynořili na východním obzoru. Směřují k nám. Počkejte na mne na dostřel odtud. Podívám se, co jsou zač." Za půl hodiny se vrátil. „Jsou to asi Rualové. Vyjeli si na lov. Oba mají lovecké chrty a za jedním sedí lovecký sokol."

„Ti nám neuškodí," mínil Gáfel.

„Ovšem že ne, ale za nimi by mohli býti jiní a třeba by byli sami, mohli by nás zahlédnouti a vystřeliti na poplach. Výstřelem upozorní strážce a vypraví se za námi četa — a naše koně jsou unaveni. Je nutno, abychom se rozdělili. Ty, Múso, pojeděš s koňmi a třemi velbloudy tímto údolím až k jeho vrchovišti, překročíš rozvodí a dáš se vpravo od západu. Nikde se nezastavíš a pod ochranou Alláhovou dospěješ k našim."

„A co vy?"

„Budeme se baviti s těmito lovci." Přivázal černou velbloudici opratí k zadní hlavici mého sedla, ostatní dvě připoutal k ní, kdežto oprat jedné klisny upevnil k podpěnce mé velbloudice z leva a oprat druhé z prava. Hříbě klusalo volně.

„Neujížděj a dbej, abys žádné zvíře neztratil."

„Tady máš, Múso, zbytek našich zásob,“ ozval se Gáfel a podával mně hrstku zrněk ječmenných a ušpiněný syreček.

„Buď dostanu svůj díl, nebo nevezmu nic.“

„Vidíš, Gáfele, jak dbá Músa svých kamarádů.“ Gáfel rozrazil tvrdý syreček ostrým kamenem a rozdělil jej, jakož i zrnka na tři díly. „Tady máš, Bardžase, toto je, Múso, tvé a ostatek je můj. Kéž tě, Múso, Alláh dovede k našemu příbuzenstvu!“

„Kéž zastře svým závojem vás a kéž se uvidíme ve zdraví!“

Sám s kořistí.

Moji druhové se vyšvihli do sedel stojících zvířat, položili ručnice před sebe a zmizeli jeden na severu, druhý na jihu. Má velbloudice se ubírala dlouhým krokem údolím. Slunce se ztratilo za horami moabskými, které vystupují nad Mrtvým mořem, když jsem dospěl na rozvodí. Byl jsem tomu rád; vždyť by mne byly vodorovné paprsky zapadajícího slunce snadno prozradily. Nikdy není rozhled tak daleký a bezpečný, jako při západu slunce. Vše, co vyniká nad obzor, září v jasů slunečném a je patrné na den cesty.

Mám se zastaviti a přenocovati nebo jeti dále? Neměl jsem ani potravu, ani obroku. Za nočního chladu byla únava zvířat mnohem menší. Pojedu pomalu. Za noci snáze uniknu lupičům nebo nájezdníkům.

Noc byla jasná a cesta schůdná. Vloživ polárku mezi své pravé oko a ucho, sjížděl jsem k cestě Poutnické. Překročil jsem ji pod stanicí Zíza a vystupoval zvolna na východní svahy moabského pohoří. Bylo mi chladno, ba zima. Únava rostla a dřímota mne zmáhala. Začernaly se přede mnou nějaké zříceniny; vjel jsem do nich. Ozval se šakal smutným vzlykotem a za ním zahoukala ospalá sova.

Budiž Alláh pochválen, že mi tato zvířátka povídají, že není ve zříceninách človíčka. Na volném místě jsem přiměl svou velbloudici, aby poklekla. Svezl jsem se se sedla a nemohl se na nohou ani udržeti. Údy jsem měl jako dřevěné. Zvířata klekla nebo lehla a já se natáhl vedle své velbloudice ohřívaje se u ní. Spal jsem hned.

Přepaden.

Něco těžkého na mne padlo. Procitl jsem. Někdo mně tiskl hrdlo. Dech se ve mně zatajil. Otevřev oči zahlédl jsem dva jasné body, jiskřící oči muže, jehož tvář byla úplně zahalena. Ležel na mně, levicí mně svíral hrdlo, pravicí strkal cíp mého šátku s hlavy do úst. Oběma rukama jsem ho udeřil do prsou a hleděl jsem ho se sebe shoditi. Podařilo se mi to jen částečně. Můj krk nepustil, jen pravici od mých

úst vzdálil a sáhl po své dýce. Vyvrhnuv šátek ze svých úst, chopil jsem se jeho pravice právě, když se dýka nade mnou zableskla. Převalili jsme se. Byl silný, silnější než já. Nedo-
stávalo se mi dechu, jen jsem chroptěl. V uších mně dunělo a jako by z velké dálky do nich zaléhal hlas:

„Nezabíjej ho, Nimře, nezabíjej ho! Vždyť je to ten cizinec, který léčí Bardžasa.“ Tlak na mé hrdlo povolil, dýka vypadla. Již jsem ji držel v levici, zatím co jsem pravicí ještě svíral pravici útočnickovu. Než jsem ho bodl, vytrhl se a odskočil.

„Pokoj s tebou, Múso,“ pozdravil mne druhý muž. „Nezazlívej nám, že jsme se na tebe vrhli. Naše stádo se pase nedaleko. Zaslechnuvše náraz podkov mezi kameny, přiběhli jsme se podívat, kdo to vjíždí do zřícenin. Čekali jsme, až hluboce usneš. Můj druh se na tebe vrhl jako slepý. Touha po kořisti ho zmátla. Sám jsem se sklonil k tvé velbloudici a poznal, že je to zvíře Bardžasovo. Víím, že jsi na ní jel; viděl jsem plášť, který jsi koupil. Rozbřesklo se mi. I vždyť je to Músa. Ostatní jsi slyšel.“

„Budiž Alláh pochválen, že jste mne přepadli vy, přátelé.“

„Zmizel jsi s Bardžasem a Gáfelem. Nevěděli jsme, co se vám přihodilo. O ukradené klisně, hříběti a černé velbloudici jsme se dověděli a hle, ty je vedeš a ještě jinou, a to pěknou klisnu a dvě dobré velbloudice. Jak se těšíme na zprávu, kterou přinášíš.“

„Jen do tábora, bratři; umírám únavou.“

„A myslím i hladem,“ dodal mladší. „Nasytíme tě. Mlůčka velbloudího se napiješ.“

„Dotud jsem si na ně nezvykl, bojím se jeho účinků, a abych pravdu řekl, jísti se mi nechce; jen bych spal a spal.“

„Poshov! Než slunce vyjde, budeš ve stanu Bardžasově. Sám tě tam dovedu.“

Ve stanu kamarádově.

Zanedlouho jsem se svezl se sedla před stanem Bardžasovým. Jeho manželka ke mně přistoupila a dotazovala se po svém muži. „Bardžas a Gáfel jsou za mnou. Přijedou se zprávou.“ To bylo jediné, co jsem pověděl. Hospodyně vidouc mou únavu pokynula svým služkám a otrokyním. Upravily mně lůžko. Lehl jsem si, jak jsem byl a spal.

Bylo úplně tma, když jsem se probudil. Někdo šeptal: „Múso, Múso! Kéž tě Alláh uchrání od zlého, Múso!“ Hladil mne po levé líci. Pohlédnuv, viděl jsem Bardžasa.

„Vstaň, Múso, a pojď k večeři!“

„Budiž Alláh pochválen, že jsi se vrátil zdráv, Bardžase!“

„Budiž Alláh pochválen, že přivedl tebe, Múso, se všemi zvířaty ve zdraví do mého stanu!“

K večeři jsme měli křehouňkové maso s rýží.

„Nejlepšího skopce jsem dal zabít. Paní mého stanu uchystala večeři pouze pro mne a pro tebe. Ostatní moji

hosté si pochutnávají ve stanu Gáfelově. Víím, že jsi unaven. Nerad bych, aby tě obtěžovali."

„Jak jste se měli, Bardžase?"

„Budiž Alláh pochválen! Rualové, lovci, z kterých jsme měli strach, našli kořist k jihu od údolí. Pozorovali jsme je delší dobu a když jsme si řekli, že tě již nenajdou, dali jsme se odpoledne za tebou. Byl jsi hodně před námi. Za dne jsme tě dohoniti nemohli a v noci jsme tvé stopy ztratili. Spěchali jsme domů, abychom tě jeli hledat, kdyby tě u našich nebylo. Naši pastýři nás potěšili radostnou zprávou, že jsi se vrátil ve zdraví se všemi zvířaty. Je to jediná kořist, která tyto dny do našeho tábora přišla."

„A což nájezdníci, neseslal jim Alláh žádný úlovek?"

„Neseslal. Měli namířeno na čeled tábořící při jižním konci doliny Sirhánské. Než k ní dospěli, odstěhovala se k severu a vypravila své bojovníky na nájezd proti nám. Naše četa je zahlédla. Ukryla se a čekala na noc, aby je obklíčila. Zatím jejich zvědové vypátrali naše lidi, podali zprávu ve vzdálenějších táborech a poušť se hemžila hloučky nepřátelských bojovníků. Bojíce se, aby nebyli obklopeni, dali se na ústup a především se vrátili beze ztrát, avšak také bez kořisti. Hle, paní mého stanu ti uchystala lůžko ještě měkčí, než na kterém jsi ležel. Obcházejí-li tě dřímoty, svlec se a popřej odpočinku svým údům. Nepřítel daleko a Alláh blízko. Kéž ti Alláh popřeje klidné noci!"

„Kéž ti dá Alláh noc požehnanou!"

Spal jsem až do východu slunce. Ani se mi s lůžka nechtělo. Dřímota minula, ale únava vzrostla.

„Pohov si, Múso," vybízel mne Bardžas. „Protáhni si údy a až jimi bude prouditi krev, vstaň k snídani. Sám si rovněž ještě lehnu."

Natáhl se vedle a za chvíli spokojeně oddechoval. Rosa již dávno obešla, když se probudil a mne vybízel, abych se oblékl, že posnídáme.

Vděčný Faúr.

Před polednem zarazil před naším stanem svého koně jezdec asi pětatřicetiletý. Shoupnuv se se sedla, běžel k hřibátku, objal je a líbal. Potom vzal jeho matku okolo krku a celoval ji rovněž. Poodskočiv k černé velbloudici, hladil ji po hlavě a po nozdrách a vrátiv se k hřiběti, klesl u něho na kolena a zavzlykal.

„Kdo je to?“

„Faúr.“

Po chvíli si utřel rukávem oči a blížil se k nám dlouhým krokem, vleka za sebou svůj plášť.

„Pokoj s vámi! Budiž Alláh pochválen, že dal nám, Beni Sachr, muže, jakým jsi ty, Bardžase, a že k tobě připojil kamarády, jakými jsou tady Músa a Gáfel!“

„Kéž na tobě, Faúre, spočine pokoj a požehnání Alláhovo! Přišel jsi mezi své. Pocti můj stan a ozař naše tváře! Podej, Gáfele, kávy našemu hosti Faúrovi!“

„Přisám Alláh, že se kávy nedotknu, pokud nesplním, proč jsem přišel. Hle, Bardžase, synu Fájezův! Před mým stanem poskakovalo tohle hřibátko, ohlížela se po něm a radostí pořehtávala tahle klisna. Byla mi milejší než zřítelnice mého oka. Sám jsem si ji vychoval a nejednou mně můj život zachránila. Tato černá velbloudice nepoklekla před mým stanem, aby se po mně nepodívala. Vždyť jsem ji dovedl s její matkou daleko od jihu z území Šammarů. Byla postřelena, vymýval jsem jí ránu, ovazoval a ona jako by cítila moji lásku a snažila se ji opětovat a ukázati svou vděčnost. Nejednou nájezd jsem na ní podnikl. Letos jí šetřím, poněvadž je v jejím břichu zárodek synáčka nebo dcerušky. Kéž dá Alláh, aby to byla dceruška!

Před nedávnem jsem se vypravoval na nájezd. Těžce jsem se loučil s paní svého stanu a ještě tíže s těmito zvířaty. Svěřil jsem je pastýřovi, kterého jsem choval jako svého bratra a hle, když jsem se vrátil z nájezdu, před mým stanem hřibátko nepobíhalo, klisna nepořehtávala a v mém stádu se černá velbloudice nepopásala. Ucítil jsem bolest, jaká mne pronikla, když můj jedináček v útlém věku z tohoto světa odešel. Hleděl jsem smrti nejednou v tvář, utrpěl jsem nejednu hlubokou ránu a přisám Alláh, že jsem se nikdy tak nezachvěl, jako tu chvíli, když jsem nenašel svých milovaných zvířat. Uloupil mi je ten, komu jsem slepě důvěřoval. Moje příbuzenstvo ho pronásledovalo. Zmátl je, ubíralo se chybnou stopou a vrátilo se s holýma rukama. Všichni moji příbuzní soudili, že jsou zvířata ztracena. Radili, abych je pohřbil a příkrou strání ve své paměti zavalil. Rada dobrá, ale jak ji provést, když jsem k těmto zvířatům přilnul snad úžeji než ke zřítelnici svého oka? Nevěřil jsem svému sluchu, ba domníval jsem se, že sním, když na mne včera večer někdo zdaleka křičel:

„Faúre, potěš se radostnou zprávou! Tvé hřibátko, tvá klisna a tvá černá velbloudice jsou zdravé a stojí před stanem

Bardžasovým.' Druhý, třetí posel potvrzoval tuto zprávu. Byl bych se hned k tobě vydal, ale přiznám se, že mne radost ohromila. Nemohl jsem s místa. Dnes ráno jsem dal rozkaz, aby se moji příbuzní stěhovali směrem k tobě. Sám jsem ujížděl, abych se pokochal pohledem na své miláčky a tobě poděkoval. Vím, že díky nechceš, ale neodmítneš daru, kterým bych tě rád poctil. Hle, Bardžase, kobyłka ležící tamhle u své matky je tvá. Dávám ti ji darem nezczitelným."

„Budiž Alláh pochválen, že mne a mé druhy přivedl na stopu tvých zvířat a že nám pomohl, abychom je vysvobodili. Přijímám tvůj dar, kobyłka je má, ale přísám Alláh, že se zbavím své hlavy, pakli ty, Faúre, neprohlásíš, že uznáváš kobyłku za neodvolatelný dar, kterým jsem já, Bardžas, syn Fájezův, obdařil tebe, Faúra, syna Nimsova."

„Co povídáš, nemyslíš, Bardžase, vážně."

„Tak vážně, jako ty, Faúre. Přijal jsem kobyłku darem od tebe a nechceš-li mne urazit, je tvou povinností, abys ji přijal ode mne."

„Budiž!"

„Kam bychom my, Beni Sachr, dospěli, kdybychom konali dobré pouze za odměnu? Má-li kdo zásluhu, má ji Alláh, jenž mne a mé druhy přivedl do cesty lupičovy a chránil nás, že jsme se s jeho kořistí vrátili bez úrazu. Gáfele, nalij kávy a podej ji našemu milému hostu Faúrovi."

„Poshov, Gáfele, pokud nepromluví s Músou a s tebou. Hle, Múso, tamhle se popásá moje nejlepší velbloudice, znáš ji. Včera jsi s ní dojel k tomuto stanu. Hle, je tvá. Je tvým majetkem jako tvá pravice."

„Budiž Alláh pochválen, že ti, Faúre, uštedřil srdce uznalé! Přijímám tvou černou velbloudici. Je má jako moje pravice. Hle, usekl bych si svou pravici, kdybys mou černou velbloudici nepřijal jako dar ode mne."

„Věru, že ji nepřijmu.“

„Mám si useknout pravici?“

„To neučiníš, sám sebe neožebračíš.“

„Ožebračím-li se, budeš ty, Faúre, toho příčinou. Nepovažuješ mne přece za méně čestného nežli mého hostitele Bardžasa. Od něho jsi přijal kobytku, proč bys nechtěl přijmouti ode mne velbloudici?“

„Jsi cizinec, nejsi z našeho kmene; velbloudice tě bude nositi a kdykoliv na ni pohlédneš, vzpomeneš si, jaké dobrodiní jsi mi prokázal.“

„Příslušníkem vašeho kmene Beni Sachr nejsem, ale rád bych se jím stal a můžeš mi k tomu dopomoci. Vrátím se odtud do Jerusalema. Co bych si tam počal s velbloudicí? Kdykoliv na ní pojeděš, vzpomeneš si na Músu a řekneš si: Přičinil se, aby mi byla vrácena.“

„Přisám Alláh, Múso, že mne skoro zahanbuješ. Učiním podle tvých slov a věru, že na tebe nikdy nezapomene Faúr, syn Nimsův. Pojď sem, Gáfele. Tady máš pět medžídijjí. Vem si je jako odměnu za záchranu mých zvířat.“

„Má kůže je, Faúre, černá, má čest je však bílá. Nedám se zahanbiti ani svým strýčkem, ani Músou. Vsuň těchto pět medžídijjí do svého opasku a řekni si: Gáfel je sice otrok, ale je chlapík. Škoda, že mu Alláh nedal kůži bílou! Nepůsobil by nám hanbu.“

„Budiž Alláh pochválen, že jsi, Gáfele, jaký jsi! Přičiním se, abych se ti odměnil nějakým způsobem.“

„Již jsi vyřídil své, Faúre?“

„Zajisté, Bardžase.“

„Vypij číšku kávy a buď mým hostem.“

„Pouze na oběd. Na večeři vás všechny zvu. Moji lidé se utáboří u zřícenin, ve kterých tvoji pastýři Músu našli. Je to od vás kousek a jisto jistě mne poctíte. Přivítám vás, jak se sluší a patří.“

Veřejná pocta.

Po poledni jsme si zdřímli a před večerem se chystali na návštěvu k Faúrovi. Tři klisny čekaly před stanem.

„Je to kousek, půjdeme pěšky.“

„Vzácní hosté jako my nemohou jít pěšky. Nevíš, Múso, že tyto klisny poslal Faúr? Urazili bychom ho, kdybychom na nich nepřijeli.“

Jeli jsme pomalu k táboru Faúrovu. Nebyl velký, ale bylo v něm jako v mraveništi.

„Co to vlaje před nejdelším stanem?“

„To je stan Faúrův a před ním jsou vztyčeny tři bílé prapory.“

„Pro koho?“

„Nám na počest. Jen poslouchej.“

Před svým stanem stál Faúr a vida, že se blížíme, provolával jasným hlasem: „Slyšte, vy lidé! Rozumějte a hluboce do paměti si vštípte: tento první prapor je Bardžasa, syna Fájezova. Tento druhý prapor je Músy, syna Čechova. Tento třetí prapor je Gáfela, syna Dmejtova. Podívejte se, mužové, na tyto prapory a zapamatujte si, čí jsou. Víte, kdo je vztyčil? Já, Faúr, syn Nimsův, jsem vztyčil prapor Bardžasovi, Músovi a Gáfelovi. Víte, proč jsem je vztyčil? Před mým stanem si pohrávala kobylka a pořehtávala na ni její matka, moje klisna. Před mým stanem se po mně ohlížela černá velbloudice. Odjel jsem na nájezd a tato zvířata byla před mým stanem; vrátil jsem se z nájezdu a těchto zvířat před mým stanem nebylo. Dnes jsou opět před mým stanem a víte, kdo je před můj stan dovedl? Dovedl je Bardžas, syn Fájezův; dovedl je Músa, syn Čechův; dovedl je Gáfel, syn Dmejtův. Bílé jsou prapory, které vlají nad mým stanem, bílá je čest Bardžasova, Músova a Gáfelova. Rozumějte, mužové, slovům mým a pamatujte si, co povídám.“

Shromáždění — a bylo jich jistě na dvě stě — jakoby jedněmi ústy provolávali: „Bílá je čest Bardžasova, bílá je čest Músova, bílá je čest Gáfelova.“ Hrnuli se k nám a kde-kdo hleděl nás obejmouti a políbiti, nebo se nás aspoň dotknouti. V oddělení pro muže dlouhého stanu Faúra nebyl nikdo. Všichni vystoupili a vítali nás. Faúr nám vykázal čestné místo. Gáfel jako černý seděl bokem od nás. Teprv když jsme se pohodlně uvelebili, vcházeli ostatní hosté jeden za druhým, pozdravovali nás a dotazovali se po zdraví našem a našich příbuzných. Bardžas ukončil pozdravy rčením:

„Tvůj pozdrav a naše odpověď stačí.“

Před oddělením určeným pro ženy a bokem od něho hořely čtyři ohně. Ve velkých měděných kotlích se chystala slavnostní večeře. Faúr dal zabít tučnou velbloudici a tři skopce. Chleba a rýže bylo hojnost. Mohl se nasytiti kdekdo z pozvaných a kdo pozván nebyl, také něco olízl. Hosté se dotazovali jeden přes druhého po našich zprávách. Bardžas byl skoupý na slovo. Zvědavost upokojoval hlavně Gáfel a to jen napolo. Vymlouval se, že si nepamatuje jednotlivostí, že nekonal leda co mu jeho strýček poručil a ten že plnil vůli Alláhovu.

Po večeři všichni popíjeli kávu a kouřili. Pošeptal jsem svému hostiteli: „Rád bych se vrátil, Bardžase.“

„Nemohu s tebou, pokud se pozvaní nerozejdou. Urazil bych Faúra. Toužíš-li po odpočinku, vyjdi pod nějakou záminkou ze stanu a vrať se k nám.“

Zloděj v táboře.

Ani nevím, kdy jsem usnul a kdy se Bardžas s Gáfelem vrátil. Probudil nás divoký pokřik, provázený několika ranami z revolveru a zběsilým štěkotem psů. Dva mladíci vlekli třetího a osm, deset ho tlouklo a mu spfálo.

„Tady ti, Bardžase, vedeme zloděje. Plížil se ke klisně našeho suseda, jehož stan je na samém okraji tábora. Dopadli jsme ho, jak ohmatával její železná pouta. Co s ním, náčelníku?“

„Co s ním?“ pokřikovali někteří. „Dopadli jsme ho při činu, zabijeme ho. Je zloděj a proto zrádce.“

„Zanit, Gáfele, oheň. Musíme se na chlapíka podívat, co je zač.“ Zloděj se svíjel bolestí, ale zuby měl zatáty a nevydal ani jediného zvuku. „Nastrčte mu hlavu k ohni, abych viděl do tváře zrádcovy.“

„I vždyť je to náš dobrý známý, toho jsme již po druhé chytili u Beni Sachr. Tož ty, Nimse, takto plníš svůj slib? Nezavázal jsi se čestným slovem, že se u nás již neukážeš?“

„Zavázal, Bardžase, jenže ukamenovaný dábel, který mne ponouká k lovu, je silnější než moje vůle. Právě proto, že jste mne nedávno chytili, jsem spěchal znova k vám. Chtěl jsem smýti hanu, že jsem se dal přelstít od vašich strážců. Tentokrát jsem jim chtěl ukázat, že dovedu lovit opatrněji, než oni stříci. Alláh na mne seslal, co mně určil. Polapili mne a tady mne máš. Chcete-li mne zabít, zabijte. Aspoň moje krev smyje špínu s mého obličej.“

„Víme, Nimse, že jsi šlechetných rodičů syn, že vynikáš zmužilostí nad své příbuzné. Divím se, proč se snižuješ a vyjíždíš s jedním, se dvěma kamarády na lov jako obyčejný lupič.“

„Přisám Alláh, Bardžase, že syn mého otce není lupič. Jsem lovec. Co si počneš, když se ve tvém nitru ozve hlas, který ti našeptává: Vydej se na lov. Ukaž těm Beni Sachr, že nejsi ledajaký nerozuma?“

„Co si počnu? Budu volati Alláha na pomoc proti ukamenovanému dáblu a hlas utlumím.“

„Snad jsi silnější, než syn mého otce. Dvakrát jsem se snažil utlumiti hlas. Nepodařilo se mi to. Tady mne máš, rozhodni o mně.“

„Jaképak rozhodnutí,“ křičeli bezvousí mladíci. „Chtěl nám uloupiti klisnu. Při činu jsme ho chytili, zasluhuje smrt.“

„Který pak soudce vynesl nález, že zasluhuje smrt, kdo se provinil, jako tady Nims?“

„Naši otcové takový nález pronesli. Co nás nenaučili rčení: Kdo tě olupuje o majetek, olupuje tě i o život? Není naší povinností zabít každého, kdo chce zabít nás?“

„Vousů ještě nemáte a chcete poučovati mne, který jsem aspoň jednou tak starý jako vy. Nevycházíte i vy na lov jako Nims? Což kdyby příbuzní Nimsovi soudili jako vy a potrestali vás smrtí? Radovali by se z toho vaši příbuzní? Těšily by se vaše běloučké dívky? Strážcové na svá místa a vy ostatní na svá lůžka.“

„Vždyť my, Bardžase . . .“

„Ani slova! Až budete náčelníky, mluvte! Pokud jimi nejste, poslouvejte!“ Nikdo se neozval a jeden za druhým potichu odcházel. Strážce sedící nejbliže našeho stanu, volal:

„Alláh mezi námi a vámi:

Vy nemáte nic u nás,

my nic u vás.

Dbejte tohoto pokřiku!

Mužové nás střežou.

Kéž spánek zadržší bezpráví!“

„Proč provolává?“

„Domnívá se a to právem, že jeden nebo dva kamarádi Nimsovi jsou někde nablízku skryti a že se snad pokusí, aby ho buď osvobodili nebo aspoň něco ulovili. Kdyby se nyní některý z nich ukázal, střelí po něm stráž a nikdo jí to nebude vytýkat.“

„Co uděláš s Nimsem?“

„Co myslíš, Múso?“

„Zavážeš ho čestným slovem, že do rána neuteče!“

„Slyšel jsi, Nimse? Slibuješ, co Músa navrhuje?“

„Slibuji.“

„Co bude dál?“

„Zítřka ho nasytíš a oblečeš, vždyť je celý roztrhaný, a půjčíš mu velbloudici, míšek vody a dvě přehršle mouky, aby se vrátil ke svým.“

„Jako bys četl, Múso, mé myšlenky. Učiním, jak povídáš. Nims je hodný bojovník. Dojede ke svým a mně půjčené vrátí. Dostane-li se někdo z našich do rukou jeho příbuzenstva, nepochybuji, že s ním naloží způsobem podobným.“

„Pravdu máš, Bardžase, že nepochybuješ. Uznalost a vděčnost ze srdce Nimsova nevymizí.“

Po snídani podal Bardžas Nimsovi obnošenou čistou košili a šátek na hlavu a ukázal mu staršího velblouda, nikoliv velbloudici, za jehož sedlem visel větší míšek s vodou a v jehož tlumoku bylo kožené čerpadlo, malý míšek mouky a několik chlebů.

„Kéž Alláh urovná tvou cestu, Nimse! Pospěš, snad ještě dohoníš své kamarády. Jistě jste se domluvili, kde na sebe počkáte.“

„Zprávu o tvém činu, Bardžase, roznese Nims po všech táborech Rualů. Na tvou přímluvu, Múso, nezapomenu. Zůstávejte pod ochranou Alláhovou!“

„Kéž dojedeš ke svým zdráv a spokojen!“

Dvanáctiletý hrdina.

Nějaký mladík přišel do stanu Bardžasova s prosbou, abych se podíval na velbloudici, kterou dovedl z nájezdu jako svou prvou kořist.

„Ty, chlapče, že jsi se již účastnil nájezdu?“

Synek se začervenál, nadmul tváře a vážně odpověděl: „Nejsem chlapec, jsem bojovník. Pravdu svých slov jsem

dokázal, smetnuv před nedávnem svou koulí jezdce se sedla velbloudice, kterou bych ti rád ukázal.”

Zadíval jsem se na něho a brzo jsem uvěřil jeho slovům. Bylo mu sotva dvanáct let a přece z jeho očí nehledělo nic dětského. Vztek, ba zloba, jako se mnohdy jeví v očích podrážděné kočky, z nich na mne zírala. Bardžas nás oba pozoroval a po chvíli prohodil:

„U nás není, Múso, dětí. Kdejaký chlapec chápe se toho neb onoho, aby bránil svých zásob, svého stanu a svých stád, útočí-li nepřítel. Jak se udrží v sedle, prosí, aby mohl do něho a sotva ovládne revolver nebo ručnici, nedá se zdržeti, aby se neúčastnil nájezdu.”

Šel jsem se synkem k jeho velbloudici. Bylo to zvíře bílé jako sníh, ztepilé, ušlechtilé. Dívalo se na mne, jako by

prosilo, abych mu pomohl. Jeho mohutný hrb byl celý pomazán krví a na jeho pravé lopatce se ukazoval hnis.

„Má koule pronikla jezdcem a tady se zaryla,” vysvětloval synek. Vyčistil jsem ránu, ale ke kouli jsem se nedostal. Neměl jsem potřebných nástrojů. Zvíře se ani nezachvělo, ačkoliv bylo patrné, že má velkou bolest.

„Co myslíš, Múso, uzdraví se má velbloudice?”

„To ví pouze Alláh.”

„Nemáš léku, který by jí vrátil její čilost?”

„Ošetřil jsem ránu, jak jsem nejlépe mohl. Dám ti, co mám. Jednej, jak jsi viděl a ostatní ponechej Alláhovi. Nemohu říci, neporanila-li koule důležitý sval a zacelí-li se rána. Odkud se vzala krev na hrbu tvé kořisti?”

„Přední polovičku pobarvila krev jezdcova, ostatek jsem obarvil sám krví ovce, kterou jsem přinesl Alláhovi jako děkovnou oběť, že mně dopřál této kořisti.”

„Co se stalo s jezdcem, kterého jsi sestřelil?”

„Co by se s ním bylo stalo? Supi a jiní dravci se na něm napáli.”

Chlapec na nájezdu.

„Kolik vás bylo na nájezdu, ze kterého jsi dovedl toto zvíře?”

„Nebylo nás mnoho. Dvacet na koních a skoro šedesát na velbloudech.”

„Kterým směrem jste se dali?”

„Severovýchodním. Náš velitel se dověděl, že malé oddělení Rualů táboří u hrádku Burku, východně od Hauránu.”

„Slyšel jsem o něm.”

„Nebyl jsi tam?”

„Dotud nikoliv. Snad Alláh někdy dovede mé kroky v ony končiny.”

„Prodírali jsme se opatrně dolinou Sirhánskou a ještě opatrněji sopečným územím, které ji na východě uzavírá. Nezabočili jsme do šedé pouště, ale zůstali v černých skalách. ‚Bude to jistější,‘ mínil velitel. ‚Snáze svou kořist přelstíme.‘

Všichni jsme se na ni těšili, nejvíce snad syn mého otce. Vždyť jsem chtěl po prvé ukázati, že jsem rozváznější, opatrnější a zmužilejší než ti, kdo kořisti střehou.

Dostali jsme se až na dohled od hrádku Burku. Je tam několik dešťových rybníků. V jednom chráněném jsme napájeli a své měchy plnili. Pojednou se před námi ukáže jezdec na koni, za ním druhý, třetí.

‚Na ně, na ně!‘ volali někteří naši.

‚Zpátky; ani se nehýbejte,‘ zdržoval nás velitel. ‚Nevíme, kolik je jich. Podle šatu jsou to Rualové, jisto jistě zvědové nějaké nájezdní čety. Že jsou tři, může ukazovati, že mají tři velitele.‘

Rualové zmizeli snad ještě rychleji, než se před námi vynořili.

‚Jezdci, na koně! Dva pojedete přede mnou a obhlédnete kraj. Ostatní se mnou.‘ Zvědové zmizeli a velitel s námi pojížděl za nimi. Pod vysokým kopcem pokynul, abychom se zastavili. Seskočiv se sedla utíkal na kopec a díval se svým dalekohledem po okolí. Za chvíli byl u nás, vhoupl se znova do sedla a velel: ‚Zpět k našim kamarádům! Zpátky, zpátky, kamarádi! Rualové jsou poplašeni, je jich mnohem více než nás a mohli by nás obklíčiti a nám všechno vzíti.‘

Ujížděli jsme, co jsme mohli, cestou, kterou jsme přišli. Třeskla rána, ozval se pokřik.

‚Nepřátelé před námi. Rovnou na západ do Hauránu!‘ Prchali jsme až do noci a nezastavili jsme se, až v první vesničce Drúzů. Drúzové, obyvatelé Hauránu, nejsou ani naši přátelé, ani nepřátelé. Občas si vyjedou na nás a my jim to oplatíme, ale čestnost jsme jedni druhým nevrátili, válku nevypověděli. Jak uslyšeli, že prcháme před Rualy, hned se

vypravili na hranice svého území a když se vrátili, oznamovali, že nezahlédli nikoho z našich nepřátel. Pobyli jsme u nich den a noc a vypravili se před polednem domů. Jeli jsme se smutnou. Nikoho jsme sice neztratili, žádné z našich zvířat nebylo poraněno, avšak bolelo nás, že nám kořist unikla. Syn mého otce považoval nezdařený prvý nájezd za špatné znamení. Prosil jsem Alláha, aby se nade mnou smiloval a mne přece jen ke kořisti dovedl. Budiž pochválen, že mou prosbu vyslyšel! K večeru zvolal z čista jasna jeden z mých kamarádů:

„Tamhle je velbloudice. Tamhle je druhá, třetí.“

„Počkejte, kamarádi,“ ozval se velitel. „Podívám se na ně.“ Hledí a hledí, vsune dalekohled do tlumoku, zasměje se a hlásá:

„Potěšte se radostnou zprávou! Velbloudic je tam dobrá kopa a ani na jedné jsem nezahlédl sedla. Není pochyby, že je to stádo vracející se z pastvy. Jeho pastýři nás zpozorovali. Vidíte tamhle šátek, jak se míhá ve vzduchu? To dává pastýř výstrahu. Jeho pokřik vítr odnáší. Neslyšíme ho.“

„Na ně, na ně!“ zvolali jsme my na koních jedněmi ústy. Velitel neodporoval a uháněl před námi ke stádu. Za jízdy volal na jezdce na velbloudech:

„Pospěšte trochu vpravo, vpravo; tam vám stáda doženeme.“

Má klisna cválala jako zběsilá. Přiznávám se, že jsem ji kopal, jen aby předhonila ostatní. Pojednou se přede mnou zablesklo, koule mně zasvištěla vedle pravého ucha. Jezdec na této velbloudici na mne vystřelil. Byl to jistě strážce, který objížděl vracející se stádo. Neměl času, aby nabil a než uchopil svůj revolver, válel se ve své krvi. Vzav oprat' jeho zvířete, ujížděl jsem za svými druhy. Pastýři neodolali, stádo bylo naše. Odevzdali jsme je jezdcům na velbloudech, já svěřil svou kořist svému bratranci a spěchal za velitelem, abychom odrazili odvetný útok nepřátelské jízdy. Tábor byl

hodně daleko a slunce se již skrývalo, když se ukázali první jezdci. Zahráli jsme si s nimi a přiměli je k ústupu. Naši kamarádi hnali uloupené stádo rovnou k našemu táboru. My s velitelem zůstali za nimi. Nikdo nás v noci nenapadl a ráno jsme již byli mezi svými lidmi. S jásotem nás vítaly

ženy a dívky. Vždyt jsme se vrátili zdraví a s kořistí. Hle, Múso, takový byl můj první lov."

„Kolik jsi dostal z kořisti?"

„Jen tuto velbloudici mi ponechali. Nájezdníků bylo přes sedmdesát a ukořistili jsme pouze 68 hlav. Velitel naznal, že velbloudice, jejíhož jezdce jsem smetl, je má."

„Nevzpomeneš si někdy na toho jezdce?"

„Dvakrát se s ním potkala moje duše, když za spánku mé tělo opustila. Ale co chceš, Múso? Rád bych se stal bojovníkem a proslavil se, spíše než mne zastihne koule nebo ostré kopí. Víš, dýky nebo kopí se tak nebojím, to jsou poctivé zbraně, ale koule je zrádná. Přiletí, nevíš odkud, a zhasí plamének tvého života. Prosím Alláha, abych nezhynul koulí nějakého zbabělce. Ó Alláh, Ty jsi mne na tento svět poslal a Ty mne z něho odvoláš na svět, z něhož není návratu."

Bílé prapory.

Ještě jsem se ani neusadil ve stanu Bardžasově, když mne Gáfel upozornil na průvod, blížící se k našemu táboru. V jeho čele se houpali v sedlech čtyři jezdci. Tři nesli kopí s bílými prapory, čtvrtý jel s prázdnou. Za nimi osm nebo deset jiných mužů rovněž na koních.

„Co je to za bojovníky, Gáfele?"

„Což neznáš jejich vůdce? Je to Faúr se svým příbuzenstvem."

„K čemu ty bílé prapory?"

„Neviděl jsi jich včera před stanem Faúrovým? Hned uslyšíš, proč je nesou sem." Průvod objel třikrát náš tábor a zastavil se v jeho středu před stanem Bardžasovým. Utvořil polokruh otevřený k našemu stanu. Faúr s jezdci s prapory popojel k nám a mávaje jedním praporem po druhém, provolával vysokým hlasem:

„Slyšte, vy lidé! Rozumějte a hluboce do paměti si vštípte! Tento prvý prapor je Bardžasa, syna Fájezova. Tento druhý prapor je Músy, syna Čechova. Tento třetí prapor je Gáfela, syna Dmejtova. Podívejte se, mužové, na tyto prapory a zapamatujte si, čí jsou Víte, kdo je vztyčil? Já, Faúr, syn Nimsův, jsem vztyčil prapor Bardžasovi, Músovi a Gáfelovi. Víte, proč jsem je vztyčil? Před mým stanem si pohrávala kobylka a pořehtávala na ni její matka, moje klisna. Před mým stanem se po mně ohlížela černá velbloudice. Odjel jsem na nájezd a tato zvířata byla před mým stanem; vrátil jsem se z nájezdu a těchto zvířat před mým stanem nebylo. Dnes jsou opět před mým stanem a víte, kdo je před můj stan dovedl? Dovedl je Bardžas, syn Fájezův; dovedl je Músa, syn Čechův; dovedl je Gáfel, syn Dmejtův. Bílé jsou prapory, které zde vlají, bílá je čest Bardžasova, Músova a Gáfelova. Rozumějte, mužové, slovům mým a pamatujte si, co povídám.“ Shromáždění jakoby jedněmi ústy provolávali:

„Bílá je čest Bardžasova, bílá je čest Músova a bílá je čest Gáfelova.“

Bardžas zval Faúra a jeho družinu na číšku kávy.

„Nemohu, bratře. Zním svou povinnost. Je nutno, abych objel ještě aspoň tři nejbližší tábory a zítra abych se vydal do vzdálenějších.“ Pokynuv na pozdrav, ujížděl se svými druhy rychlým krokem k severu.

„Proč to dělá, Bardžase?“

„Poněvadž mu to velí jeho povinnost. Ubírá se cestou od našich předků vyšlapanou. Každý dobrý čin se rozhláší podobným způsobem. Mládež poslouchá a ne jeden si řekne: ‚Kdypak mne budou takto velebiti?‘ Dodá si odvahy a podnikne, čeho by se bez takové pobídky uvaroval.“

„To jenom dobré činy ohlašujete?“

„Nikoliv. I zlé. Kdo vybočí s cesty vyšlapané od našich předků, vztyčíme mu černý prapor. Jezdíme s ním po tá-

borech a vykřikujeme jeho hanbu. Málokdo ji snese a kdo by si nic nedělal ze své pošpiněné tváře, provinil by se proti svému příbuzenstvu a byl by od něho vyobcován. Vždyť za činy jednotlivce je odpovědno i příbuzenstvo. Hrdina mu dodává síly a vážnosti, sketa je zeslabuje a hanobí."

Jak dávají synáčkovi jméno.

„Dnes, Muso, nebudeme obědvati doma. Jsme pozváni k sousedovi, jehož prvorozený synáček dostane jméno."

„To se teprv narodil?"

„Nikoliv, již před čtyřiceti dny ho povila jeho matka, moje příbuzná, avšak teprv dnes mu udělí jméno nejstarší a nejváženější člen našeho příbuzenstva."

„Kdo chystá hostinu?"

„Otec a celé příbuzenstvo, ba u nás celý tábor, poněvadž až na dva, tři stany jsme všichni spřáteleni. Kdo může a chce, pošle to neb ono k hostině. Otec chlapečkův dal zabít velbloudici, ženy vaří maso, rýži, pekou chléb a chystají koberce ve stanu otcově. Kdyby nebyl prostranný, konala by se hostina u mne. Na hostinu chvíli počkáme, neboť je u nás zvykem, že se konává, až když již se slunce hodně sklání k západu a nastane chládek. Za horka horké maso s rýží hrubě nechutná. Na mne přichází dřímota. Jsi-li také unaven, lehne si a prospíme se."

Po dvou hodinách přišel pro nás otec chlapečkův a prosil, abychom ho poctili a k hostině přišli. Skoro téže chvíle přivedl Bardžasův otrok ztepilou dvouletou velbloudici a spoutal ji před stanem.

„Zůstaň u ní; až ti pokynu, přivedeš ji," pravil Bardžas. Před stanem otce nemluvněte se tlačilo přes padesát mužů a žen. Ve stanu nebyl nikdo. Čekali na nás a na jiné vzácné hosty ze sousedních táborů. K nim přistoupil útlý pomešší

muž, objal se s Bardžasem, líbal se s ním a napřáhnuv obě své ruce ke mně, potřásl mýma a líbal mne na obě líce.

„To je Hájel, můj dobrý bratříček Hájel,” představoval jej Bardžas.

„Slyšel jsem o tobě, Múso, dobré zprávy, budiž Alláh pochválen! Vyléčil jsi ránu mého bratříčka a pomohl jsi mu na honbě na lupiče.”

„Alláh vedl mé kroky k vám a Alláh mně vnukl, abych učinil, co jsem učinil.”

„Máš pravdu, Múso; všechno, co činí syn Adamův, činí po vůli Alláhově, budiž Alláh pochválen!”

Otec chlapečkův nás vybízel, abychom si sedli na čelná místa.

„Počkáme na stařešinu, který dá tvému synáčkovi jméno. Je starší než my, zkušenější, i sluší se, abychom my kráčeli ve šlépějích jeho.” Stařešina přijel na tříleté hnědce. Sám jí spoutal přední nohy do želez, přesvědčil se, zda zámek drží a ohmatl náprsní kapsu svého krátkého kabátce, zda v ní má klíč od pout. Teprve potom se pozdravil s námi, pokynul na pozdrav všem ostatním a volným krokem vstoupil do stanu, kde se posadil doprostřed koberce u příčné stěny oddílu pro muže. Hostitel vykázal po jeho pravici místo

Bardžasovi a po jeho levici chtěl míti mne. Poděkovav za poctu, sedl jsem si po pravici Bardžasově a ponechal třetí čestné místo Hájelovi. Usmál se na mne spokojeně, z čehož jsem poznal, že byl rád, že jsem mu dal přednost. Bardžas se ke mně nahnul a zašeptal:

„Děkuj, Muso, Alláhovi, že zasadil do tvého srdce skromnost. Je to bylínka, která svou vůní získává přízeň čestných lidí.“

Ostatní hosté si sedli u zadní stěny podélné a u levé příční a pro koho nebylo místa ve stanu, uvelebili se na úzkých kobercích vejčité před stanem prostřených. Po hodné chvíli vyšel z oddílu pro ženy mladý muž se čtyřmi černochoy. Mladý muž — byl to bratr matky chlapečkovy — měl děťátko v náruči a černoši vlekli obrovskou mísu, na které byla hromada rýže a masa. Bratr matčin kráčel vážným krokem mezi nás. Černoši postavili mísu s jídlem před stařešinu a bratr vložil do jeho náruči děťátko se slovy:

„Přicházím k tobě, abys pojmenoval toto novorozeně.“

Stařešina vzal dítě na levici, dvěma prsty pravice vzal ze své sliny a vtíral ji do úst nemluvňátka řka:

„Vezmi slinu z mé sliny! Ubírej se mou cestou a jmenuj se Nimr.“ V našem oddílu právě jako v sousedním oddílu pro ženy nikdo ani nedutal. Každý byl zvědav, jaké že jméno stařešina pro chlapečka vybere. Uslyševše, že ho pojmenoval Nimr, přitakali radostně:

„Dobře volil, dobře volil. Nimra, pardála, potřebujeme. Kéž Alláh udělí tomuto synáčkovi odvahu, rozvahu a vytrvalost, jaké vkládá do každého pardála!“

Po chvíli volal stařešina: „Pojď sem, bratře matky Nimrovy! Odevzdej jí chlapečka a pozvi mým jménem ty a ty, aby si brali se mnou z této mísy.“ Dvanáct nejpřednějších hostů pozval stařešina, mezi nimi i mého hostitele, jeho bratra a mne. Jak jsme dojedli, kázal mísu odsunouti a určil novou

skupinu. Černoši přidávali masa, rýže i chleba, takže se poměl dobře, kdo do mísy sáhl.

„Všichni jste okusili soli našeho hostitele?”

„Všichni, stařešino,” ozvalo se jedním hlasem.

„Odneste mísu ženám. Nezapomínejte na ně; ať si rovněž pochutnají.”

„I kdepak ty aby se daly nyní do jídla! Nechávací si hostinu až na noc. Nyní budou poslouchati a dívati se, aby jim nic neušlo,” poznamenal Bardžas.

„Co nastane?”

„Hned uvidíš, Muso.”

Stařešina se zvedl, poodešel k hnědce, na které přijel, vytáhl z náprsní kapsy klíč, odemkl pouta, sňal je, uvázal za sedlo a uchopiv hnědku za oprat, volal zvučným hlasem:

„Nimře, Nimře, potěš se radostnou zprávou! Hle, tato hnědka je tvá. Přijmi nezcizitelný dar ode mne, kdo jsem tě nazval Nimrem.“

Bratr matky Nimrovy přistoupil ke stařešinovi a se slovy: „Odvádím majetek Nimrův,“ podal oprat' jeho otci, jenž hnědku znova uvázal a spoutal.

„Nepřistříhl stařešina svou štědrost, přísám Alláh, že ji nepřistříhl,“ pochvalovali přítomní jeho dar.

Stařešina se vrátil na své místo a zvedl se Bardžas. Jeho otrok držel před stanem dvouletou velbloudici. Bardžas ji uchoopil za oprat' volaje: „Nimře, Nimře, potěš se radostnou zprávou! Tuto velbloudici ti dávám a nikdo ti ji nesmí vzíti. Je tvým majetkem před Alláhem a celým mým příbuzenstvem.“

Byl to opět bratr matčin, kdo velbloudici od Bardžasa přijal a ji otci chlapečkovu odevzdal.

Po Bardžasovi povstal Hájel a pokynuv bratru matčinu, napočítal na dlaň dvacet medžídijjí se slovy: „Nimře, Nimře, potěš se radostnou zprávou! Hle, těchto dvacet medžídijjí náleží tobě. Ať je tvůj otec vloží do jakéhokoliv podniku; všechno, co ten podnik donese, je tvé, kdežto každá ztráta spočine na tvém otci.“ Bratr házel stříbrný peníz za penízem otci Nimrovu, jenž je uschoval. Podobně bezmála každý z přítomných ušetřil něco novorozeňátku.

Když se poslední dárce vrátil na své místo, postavil se bratr matčin před stan a vyvolával, jak jen hlasitě mohl, dárce a dary v pořadu, jak následovali. Zmýlil-li se, byl hned opraven a prosil přítomné, aby mýlkou nezatížili jeho čest, nýbrž jeho paměť. Bylo patrné, že byli rodiče chlapečkovi spokojeni s tím, co dostal do vínku.

Životní moudrost.

„Jen kdyby nám Alláh tohoto synáčka zachoval!“ vzdychl Nimrův otec.

„Alláh je nejvyšší milostivý; nadějeme se, že ho zachová a ty nás pozveš na jeho svatbu.“

„Přisám Alláh, že vás všechny pozvu. Ty, stařešino, sám přivedeš jeho běloučkou nevěstu.“

„I co si myslíš, chlapče! Dni mého života jsou již sečteny. Nebude dlouho trvati a Alláh mne pozve do světa onoho. Než nekazme si nálady takovými a podobnými vzpo-

mínkami. Víím, že žádný z vás mladších rád neslyší o odchodu z tohoto světa. Všichni přejeme tvému synáčkovi, aby rostl a vyrostl v muže, na kterého by bylo jeho příbuzenstvo hrdé. Vybral jsem mu jméno, které mně Alláh vnuknul. Darů dostal hojně od nás lidí; kéž by jich dostal ještě více od Alláha! Jemu a vám, všem mladším, bych opakoval, co jsem slyšel od svého dědečka, když jsem se s ním loučil. Vložil mé ruky do rukou svých — dotud cítím, jak byly chladné,

ba studené — a pohlížeje mně do očí pravil jasným hlasem:

„Poslouchej, zřítelnice mého oka, co ti odkazuje tvůj dědeček. Vstip si každé slovo do paměti. Budeš mi je opakovat.“

*Buď opatrný! Neskákej, kde stačí krok.
Nesahej k dýce nebo k ručnici, když to, po čem toužíš,
ti samo za chvíli spadne.
Nevyhledávej nebezpečí, můžeš-li se mu vyhnouti.
Jsi-li v nebezpečí, ukaž, že jsi muž.
Pomoz si sám a Alláh ti pomůže.’*

„Kdo z vás může a chce opakovati tento odkaz mého dědečka?“

Dva, tři se hlásili, ale ani jeden si slova přesně nezapamatoval. Stařešina pomáhal a za chvíli jsme uměli odkaz jeho děda všichni.

Pozemští duchové.

Nescházelo mnoho na půlnoc, když se volná zábava ukončila a hosté se rozcházeli. Bardžas a Hájel mne doprovázeli.

„Rád bych se, Bardžase, zítra vrátil do Mádaby.“

„Proč bys spěchal? Není ti u nás zle. Ze tě máme všichni rádi, vidíš a cítíš.“

„Ba věru že cítím vaše upřímné přátelství, avšak Alláh mne nutí, abych plnil své povinnosti, které na mne v Mádabě čekají.“

„Nadál jsem se, Múso, že u nás zůstaneš, až Rualové ze severní polovice doliny Sirhánské odtáhnou a že s tebou zajedeme jak do Amry, tak do Túby. Vždyť jsi mně několikrát říkal, že bys je rád navštívil.“

„Pravdu díš, Bardžase. Rád, velice rád bych se do nich podíval, ale pověz mně, kdy myslíš, že se budeme moci k nim vydati?“

„To ví pouze Alláh. Letos je v okolí doliny Sirhánské lepší pastva než pod Damaškem, kde Rualové za léta obyčejně tábořívají. Snad ji vyklidí za dva měsíce, snad teprv za tři.“

„To je doba dlouhá a neurčitá. Nemohu čekati, poněvadž bych rád navštívil ještě jiná místa a za šest neděl mám býti v Jerusalemě.“

„Co tě pudí, Muso, do Amry a do Tuby?“

„Věru, Hájele, že sám nevím. Slyšel jsem o nich tolik, že se mně o nich i v noci zdává.“

„To tvá duše opouští tvé tělo a sama k nim zalétá. Za spánku člověk dělává, o co by se jindy nepokusil. My se Tubě a obzvláště Amře vyhýbáme, kde jen můžeme.“

„Proč se jim vyhýbáte? Vždyť leží ve vašem území.“

„Na hranicích našeho území. Přivlastňujeme si je my a Rualové rovněž. Za válek mezi námi jako nyní při Tubě a Amře tékává krev. Leč krev není příčinou, proč se jim vyhýbáme.“

„Proč tak mluvíš, Hájele? Nemůžeš odpověděti přímo na mou otázku?“

„Snad za denního šera; za noci vládnou pozemští duchové a nerad bych některého popudil.“

„Což se bojíte pozemských duchů? Vždyť jsou tvorové Alláhovi jako my.“

„Jenže my máme maso a kosti, duchové jich nemají. Jsou rychlejší a vědí mnohem více, než víme my. My z tohoto světa odcházíme, oni na něm zůstávají. Našich příbuzenstev ubývá, jejich příbuzenstva jsou stále stejně silná. Nás, syny Adamovy, lze viděti, kdežto duchové jsou neviditelní. Je možné, že nějaký duch jde s námi nebo se nad námi vznáší,

poslouchá nás a běda, kdybych pronesl slovo, které by ho popudilo! Mstil by se mně a celému mému příbuzenstvu. Beztoho mi nějaký vidoucí povídal, že jsem pozemské duchy urazil.”

„Kdo je to vidoucí?”

„Muž, kterému anděl Alláhův oznamuje a ukazuje, co je jiným neznámé a tajné.”

„Z čeho soudil vidoucí, že jsi duchy pohněval?”

„Hle, Múso, třetí běloučkou manželku jsem uvedl do svého stanu a žádnou dosud neobdařil Alláh ani chlapečkem, ani děvčátkem.”

„Dosti tohoto hovoru,” ozval se Bardžas. „Mráz mne obchází. Máš pravdu, Hájele. Není pochyby, že nás nějaký pozemský duch poslouchá.”

„Tož se o Amře nic nedovím?”

„Co víš, prozatím ti stačí. Až nám pošle Alláh vhodnou příležitost, uslyšíš věci, které snad ještě nevíš. Amra náleží pozemským duchům a pro nás, syny Adamovy, je nejlépe, když se o jejich majetek nestaráme. Kéž nás Alláh uchrání od zlého a od těch, kdo zlé působí!”

Poušť tě přitáhne.

Nazítří jsem zdůraznil svou prosbu, abych se směl vrátiti.

„Nutí-li tě, Múso, Alláh, abys nás opustil, nebudu se Jeho vůli protiviti. Hej, Gáfele, osedlej tři klisny! Doprovodíme Músu. Touha po jeho přátelích v Mádabě ho od nás odpuzuje.”

Má zavazadla — mnoho jich nebylo — jsme vložili do sedlových tlumoků a odjeli, aniž bych se byl s kým loučil.

„Je to lépe, Múso. Byl jsi u nás po prvé, ale jsem přesvědčen, že tě k nám Alláh dovede ještě po druhé, ba i po

třetí. Naše území tě bude přitahovati. Nezapomeneš na nás, jako my nezapomeneme na tebe."

Kousek pod Mádabou jsme se zastavili.

„Nejsme za dobře s tvými sousedy mádabskými. Ten neb onen by nám mohl vyslati na pozdrav kouli, tekla by krev a ani já, to jest Bardžas, ani ty, Muso, si nepřeješ zavdati příležitost k takové zhoubě. Svě věci snadno uneseš a vyhneš se nesčetným dotazům."

Objali jsme se, políbili a se slibem, že se jisto jistě uvidíme, jsme se rozešli. Bardžas s Gáfelem zmizeli za chvilenu na východě, já pak směřoval k západu do Mádaby. Svůj beduinský šat jsem svlékl a nastrojil se do oděvu, ve kterém jsem z Mádaby vyjel. Svlečené šaty, jakož i ostatní věci jsem svázal a ukryl v polorozbořeném sklepě nedalekých zřícenin. Chtěl jsem si pro ně zajíti nebo zajeti až z Mádaby.

III.

SMUTNÉ ZPRÁVY.

Osiřelý stan.

Na jaře následujícího roku jsem se opět blížil stanu Bardžasovu. Vítal mne černochoch Gáfel. Nejmladší synek Bardžasův mne objímal a líbal, a jeho matka mně z oddělení pro ženy zasílala rovněž pozdravy. Usadiv se na prostřený koberec, vyměňoval jsem s Gáfelem obvyklé dotazy a odpovědi. Synek si přinesl dlouhou motyku a kopal v potu tváře jamku, ve které se vařívá káva v oddělení pro muže.

„Nastěhovali jsme se sem teprve včera večer,“ vysvětloval Gáfel, „proto jsme ještě ani kávy nevařili. Jen se podívej, Muso, co je to za hospodáře! Sám chystá ohniště, aby uctil tebe, svého váženého hosta. Viz, jak pečlivě sbírá vykopanou hlínu a ukládá ji na jedinou hromádku.“

„I popel se bude dávat na tuto hromadu. Čím vyšší, tím patrnější bude její svědectví o naší štedrosti. Tatíček

mně říkával: „Synáčku, cvič se ve štědrosti, neboť z ní rostou všechny ostatní dobré vlastnosti.“

„Jsi hodný, synáčku, že pamatuješ na průpovědi svého tatíčka. Tato práce je pro tebe těžká; půda je kamenitá. Ponechej ji Bakarovi, jenž tamhle přichází.“

„Což, Gáfele, neměl bych se poohlédnouti po našich klisnách?“

„Pravdu máš, synáčku. Odběhly od stanu. Nevidím jich. Střež jich, aby se daleko nezatoulaly.“

Černoch Bakar pozdravoval, směje se při tom na celé kolo. Jeho bílé zuby se leskly jako by byly ze slídy.

„Zastupuji hospodáře, kamaráde; uvař nám trochu kávy.“

„Přisám Alláh, že uvařím. Vždyť se sám na ni těším.“

Dvě černošky donesly po náruči otopu, uložily je vedle ohniště, Bakar je vyhloubil, ve způsobě obdélníku urovnal, zanítil oheň a dal se do práce s kávou. Gáfel si čapl kousek ode mne a opíraje se levicí o jízdni sedlo velbloudí, čmáral hůlečkou v půdě a zíral zasmušile do neznáma.

„Co tě tíží, Gáfele?“

„Mnoho, velmi mnoho. Těžké břemeno uložil Alláh na bedra synka mého otce,“ odvětil s povzdechem.

„Slyšel jsem, jak jsi pravil, že zastupuješ hospodáře.“

„Přisám Alláh, že jsem děl pravdu. Zastupuji ho.“

„Kde je hospodář Bardžas?“

„Odešel.“

„Z tohoto světa odešel?“

„Zajisté, Múso.“

„Kdy a jak ho Alláh odvolal?“

„Jen měj strpení; všeho se dovíš.“

„Kde je jeho nejstarší synek?“

„Daleko odtud.“

„Co tím myslíš? Ve kterém území? Ve které osadě?“

„Někde v území Ebedů.“

„Div divoucí! Co tam dělá?“
„Leží nemocen. Nedej, ó Alláh, aby již byl odešel!“
„Jak se tam dostal? Co se mu stalo?“
„Na vše ti odpovím svým časem v pořádku.“
„Hájel, bratr Bardžasův, s vámi netáboří?“
„Nikoliv, je se svým bratrem, knížetem Találem, dobré tři dni cesty k jihu odtud.“
„Co je tam vedlo?“
„Vůle Alláhova a rozkaz vlády. Krajský správce z Keraku vzkázal Találovi, aby si zřídil stany někde v okolí Keraku, že by rád ukončil různice mezi námi, Beni Sachr a našimi sousedy, Huétáty, aby mohl oznámiti do Damašku, že celý jeho kraj ovládl mír a pokoj.“
„Kdy se nastěhuje Hájel s Találem sem na sever?“
„To ví pouze Alláh. Víš, že vláda ráda každou věc protahuje, avšak myslím, že než se ukáže nový měsíc, dojde Találovi trpělivost a odtáhne, ať si byl mír zpečetěn či nikoliv.“
„Co dělá náš přítel Faúr?“
„Odešel.“
„Probůh! I on odešel?“
„Co zmůže synek Adamův proti vůli svého Pána? Vydechl naposledy ve stanu na svém loži. Kolik pak z nás bojovníků vydechne na svém loži? Ani si toho nepřejeme. Nechceme přidávati svým ženám a příbuzným práce s umýváním, proto se modlíme k Alláhovi, aby nás odvolal na bojišti a vzal nás na onen svět umyté naší krví.“
„Věru, Gáfele, že jsem zvědav, abych se dozvěděl podrobněji, co všechno se u vás přihodilo za těchto devět měsíců, co jsem u vás nebyl.“

Chystají nájezd.

„Mnoho se událo v tomto stanu a ve stanu Faúrově, málo toho bylo v našem kmeni a snad nic v našem okolí.“

Co jsou tři synové Adamovi, Bardžas, jeho chlapec a Faúr, v mraveništi našeho území a v lidském písku tohoto světa?"

„Vykládej, Gáfele, vykládej. Vždyť víš, že mně byli tito tři synové Adamovi ve vašem území nejdražší.“

„Bylo to za období deštivého. Anděl Džibrín byl s námi spokojen, proto spustil několikrátě sporý déšť na naše pastviny. Všechny byliny jednoleté i vytrvalé, nebo jak my říkáme, traviny a dřeviny pučely a bujely. Velbloudice si vybíraly a mlsaly, čeho se jim zachtělo. Vody bylo všude dost, nebylo třeba jich napájet a ženy měly pro vodu jen kousíček. Jenže bylo hodně vlhko a zima. Byli jsme všichni, mužové i ženy, nejen za noci, nýbrž i za dne po dlouhou dobu schováni ve stanech a zamotáni v pokrývkách. Lenošili jsme. Leč i lenost se přejí; přejedla se též nám. Všichni, mladí i staří, se domlouvali a nějaké práce se dožadovali. Znáš práci, po které bdui touží. Je to lov, nájezd.“

„Což, kamarádi, neměli bychom vyjetí pro kořist? Ženy se nám vysmívají, že se pořád jen povalujeme, klisny a velbloudice že tloustnou a potravin že nepřibývá. Podívejme se po svých kamarádech Rualech. Snad najdeme někde nějaké jejich stádo. Alláh nám sešle vánek zdaru a vrátíme se s pěknou kořistí.“

Šeptali, povídali si a naléhali na Bardžasa, aby si s nimi vyjel. Dlouho se ošíval. Nerad vodil nájezdy za zimy a deště. Konečně přivolil a povídal:

„Budiž! Je-li to vůle Alláhova, dáme se na lov za deset dní. Nyní je úplněk, doba pro nájezd nevhodná.“

„Jaké potraviny?“

„Vezměte s sebou, co nepotřebuje ohně.“

„Které pak jsou vaše zásoby, jež nepotřebují ohně?“

„Mouka, syrečky a sušené fíky. Pšeničnou nebo ječnou mouku nám chystají naše ženy. S sebou vozíme pouze zrní. Ženy je podle potřeby melou a z mouky vaří nebo pekou chléb. Na nájezd si naplní každý účastník moukou větší

nebo menší míšek podle toho, jaký je jedlík a jak mnoho má jiných potravin. Syrečky z ovčího nebo kozího mléka připravují rovněž ženy. Znáš je. Nemívají ani půl pídě v průměru a bývají vyschlé a proto tvrdé jako kámen. Čím tvrdší, tím trvanlivější. Sušené fíky kupujeme nebo vyměňujeme od usedlíků. Oni roztrhnou každý plod, suší půlky na slunci a až jsou jako tuhá kůže, ukládají je na svých sýpkách a my je uchováváme v míškách z ovčí vlny nebo kozí srsti. Na nájezd žmouláme sušené fíky bez jakékoliv přípravy. Syrečky obyčejně roztlučeme kamenem a vložíme do vody, aby se rozpustily. Utvoří se z nich nakyslá omáčka, chutnající znamenitě. Mouku jíme po špetkách. Je to pokrm vydatný a nedá žádné práce. Takové zásoby, nepotřebující ohně, jsme si měli připravit po rozkazu Bardžasově na chystaný nájezd.

Vypravilo se nás nemnoho. Měli jsme deset koní a dvaatřicet velbloudů. Obroku pro koně jsme naložili na deset dní.

„Vydrží i déle,“ mínil Bardžas. „Vždyť se budou moci naše klisny napásti. Trávy je všude dost.“

Kam se dáme, nevěděl žádný bojovník. Všichni usoudili, že na Rualy, jenže je Rualů mnoho, a Bardžas tajil, na kterou čeleď má namířeno. Nějaký cizí pocestný nebo pastýř by byl mohl náš cíl vyzvědět a ohroženou čeleď varovati.

Prvorozený synek mého strýčka Bardžasa škemral a škemral, že by také jel na nájezd.

„Měj, chlapče, rozum. Prší a je zima; nevíme, kdy se vrátíme. Tvé tělo by nesneslo útrap tohoto nájezdu.“

Synek naléhal na matičku, aby se přimluvila. Sám jsem Bardžasovi domlouval:

„Vezmi synka. Alláh ho ochrání a tvé srdce naplní radostí, že máš tak zmužilé dítě. Jisto jistě ho příbuzenstvo uzná za tvého nástupce.“

„Budiž po vašem. Přivoluji, avšak nerad. Nějaký hlas mi povídá, aby synek zůstal doma.“

Zlé znamení.

My tři jsme si vzali klisny a dvě velbloudice. Nesly nás, obrok a naše potraviny, kdežto kobyly klusaly volně osedlány a k podpěnkám velbloudic přivázány. Svůj tábor nepouštějí jezdci na velbloudicích, nýbrž na klisnách. Zůstanou na nich, až své stany ztratí z dohledu. Před dnem, než jsme se dali na nájezd, se spustil liják. Klisny synkova a moje nebyly osedlány, kdežto Bardžasova měla sedlo. Ráno bylo úplně mokré. Paní našeho stanu, nesouc klisnám ráno obrok, se zarazila, zpozorovavši, že se sedla jejího muže kape voda. Zavěsivši klisně míšek s obrokem, vzala suchý šat a třela sedlo, aby je usušila. Když byla hotova, šeptala mně:

„Kéž Alláh odvrátí toto zlé znamení! Kéž nepřipustí, aby krev Bardžasova zalila sedlo, jako je polila voda dešťová!”

„Alláh zajisté odvrátí zlé, které máš na mysli. Bardžasovi nic neřekneme, abychom ho nepostrašili.”

„Což je mokré sedlo špatným znamením?”

„Před nájezdem zajisté. Mokré sedlo připomíná krev po něm rozlitou. Lépe je, když se bojovník nájezdu neúčastní.

Ještě jedno znamení poslal Alláh Bardžasovi. Jak vložil nohu do levého třemene a zvedl se, aby se vhoupl do sedla, povolil kroužek, k němuž byl řemen, držící třemen, připevněn.

„Odvratiž Alláh zlé a zapudiž toho, kdo zlé působí!” zvolal Bardžas. „Neměl bych zůstatí doma?”

Paní našeho stanu na mne pohlédla a oba jsme zbledli a mlčeli. Druhý velitel nájezdu se pousmál a pravil:

„Snad by ses, Bardžase, nelekl takové hlouposti. Po názoru našich dědů je zlým znamením, přetrhne-li se řemen a třemen spadne, ale tady třemen nespádl a řemen se nepřetrhl. Že kroužek trochu povolil, je pravda, ale tato chyba se hned napraví. Vidíš, že jej tvůj pastýř již přitužuje.”

Bardžas stál hodnou chvíli s hlavou sklopenou. Viděli jsme, že v něm zápasí strach ze zlého znamení s odvahou velitelovou. Odvaha zvítězila a se slovy „Ve jménu Alláhově!“ vhoupl se můj strýček do sedla. Ani se neohlédl. Všiml jsem

si, jak sevřel pysky a upřeně se zahleděl před sebe. Snad se obával, že by ho rodinný stan přitáhl a že by se tohoto nájezdu vzdal.

Hledají kořist.

Putovali jsme po jižním úpatí Hauránu k východu. Pojednou zabočil Bardžas k severu a povídal:

„Někde u Burku je menší čeleď Rualů. Její stáda by se nám hodila. Dali bychom se s nimi do hor Hauránských a unikli pod záštitou Alláhovou.“

„Jak to bude s kořistí na tomto nájezdu, Bardžase?“ ptal se obstarší bojovník.

„Jak chcete, kamarádi. Chcete z kořisti rovný díl nebo chcete si ponechat, co každý ukořistí?“

„Rovný díl, Bardžase, rovný díl,“ navrhovali starší.

„Každý své, každý své, veliteli náš,“ pokřikovali mladší.

„Názor starších je závažnější než váš. O kořist se rozdělíme; pouze klisny a velbloudice, jejichž jezdce ten neb onen z vás smete se sedla, budou jeho.“

Proplétali jsme se sopečným územím k severu. Naši zvědové pátrali po stádech a táborech; pořád nic nenacházeli. Za rybníky Burku jsme zamířili k severovýchodu, abychom se vyhnuli loupeživým čeledím, tábořícím v rozryté poušti sopečné na západě. Nikde nebylo ani človíčka. Konečně vypátrali naši zvědové dva stany synků pouště, příslušníků opovrženého kmene Sluba.

„Vyhněme se jim, kamarádi. Víte, že přinášejí neštěstí cestou na nájezd, kdežto při návratu že je dovoleno se u nich posilnit. Ty, kamaráde,“ vyzval Bardžas jednoho zvěda, „zajed' na doslech od stanů, zavolej jednoho z hospodářů a vyptej se ho, co ví o táborech Rualů.“

Za chvíli se zvěd vrátil a oznamoval: „Všichni Rualové odtáhli na jihovýchod odtud. Na severním pomezí pouště

pískové prý je pastva, jaké tam od let nebylo, proto se tam hrne, kdo smí a může.'

„To je daleko. Tam my tentokráte pro svou kořist nepojedeme. Kdo táboří tady nablízku?“

„Na sever odtud prý jsou četné tábory chovatelů koz a ovcí z okolí Damašku, Homsu a Hamy.'

„S těmi jsme nedávno obnovili přátelství. Nebudeme jich drážditi. Což Aneze, příbuzní Rualů, nemají nikde tábora poblíž?“

„Ptal jsem se na ně. Hospodář, se kterým jsem mluvil, o nich mnoho nevěděl. Z doslechu soudí, že jsou všichni Aneze na jihu při pískové poušti Nefríd a východně od ní. Jen dvě nebo tři čeledi Ebedů prý zůstaly na severu a táboří někde u Resáfy.'

„Proč se nedaly se svými bratřími na jih?“

„Nepohodly prý se se svými příbuznými a jejich náčelníci ze zlosti a snad i ze strachu zůstali při Eufratu.'

„Co říkáte, kamarádi: vrátíme se bez úlovku nebo se pustíme za těmi Ebedy k Resáfě?“

„Bez kořisti se nevrátíme. Ženy by se nám vysmívaly, že jsme zatoužili po ohni a po lůžku a že jsme se vzdali kořisti, kterou nám Alláh připravil. Vždyť hle, je-li zpráva tohoto synka pouště pravdivá, máme otevřenou cestu nejen ke kořisti, nýbrž s ní i k našim.'

„Nezapomínejte, kamarádi, že je to cesta daleká a že na ni nejsme zásobeni.'

„Alláh nám ji otevřel a nedovolí, abychom zahynuli my nebo naše zvířata. Klisny a velbloudice se napasou, my stáhneme své opasky a zásoby vystačí.'

„Budiž po vašem, kamarádi. Ve jménu Alláhově na Ebedy.'

„Kudy se dáš, Bardžase?“ ptal se druhý velitel nájezdu.

„Nejkratší a nej pohodlnější cesta odtud k Resáfě vede bokem Tudmoru, Palmyry, na osady Suchne a Tajjibe.

Jenže tudy chodí mnoho pocestných, mohli by o nás povědětí nájezdním četám našich nepřátel, kteří by na nás počkali a nám kořist vzali nebo snad i nás oloupili.'

„Znám cestu, o které mluvíš, a úplně s tebou souhlasím. Vyhneme se jí a budeme postupovati cestou necestou.'

„Snad bychom mohli nechatí Tudmor, Palmyru, vpravo.'

„Také na to myslím. Jak se propleteme mezi těmi různými kozáky a ovčáky, vstoupíme do pohoří, vypínajícího se nad Palmyrou. Vynoříme se z něho až leda pod Resáfou. V pohoří najdeme vydatnou pastvu a hojně paliva. Co myslíte, kamarádi, nebude nám tam zima?'

„Za pohořím na nás čeká kořist. Touha po ní nás bude zahřívát. Potáhneme pohořím Palmyrským.'

Nepřátelé varování.

Věřil bys, Muso, že jsme se v pohoří brodili sněhem? Mrzli jsme všichni. Synek Bardžasův, nejmladší účastník nájezdu, se chvěl zimou. Zamotali jsme ho do dvou pláštů a přece mu zuby drkotaly. Budiž Alláh pochválen, že nám tam dopřál hojně paliva! Nemajíce strachu, že by nás kdo v takové nepohodě překvapil, zanítily jsme mohutné ohně a ohříváli se. I naše klisny se tlačily k horkým plamenům. Moje si připálila náčelenku; tak dychtivě se ohřívála.

Ze severovýchodního úpatí pohoří vypravil Bardžas zvědy. Jeden se vrátil se zprávou, že zahlédl tři tábory Ebedů, všechny mezi Resáfou a Eufratem; stáda že se pasou v okolí Resáfy.

„Budiž Alláh pochválen za tuto radostnou zprávu! Víte co, kamarádi? Za noci se dostaneme do Resáfy. Je to město rozsáhlé, jeho hradby jsou dosud vysoké, sklepů a dlouhých klenutých cisteren je tam plno. V nich skryjeme svá zvířata a sami obsadíme hradby. K večeru, než odeženou pastýři

stáda k táboru, vrhneme se na velbloudy a s kořistí, které nám Alláh jistě dopřeje, budeme prchatí ke svým. Noc nás zahalí svým temným šatem, pronásledovatelé nás stěží doženou.'

Učinili jsme, jak Bardžas radil. Uvelebili jsme se v Resáfě a dívali se na kořist nám od Alláha uchystanou. Stáda se pásala na dva dostřely od zřícenin. Pastýři seděli a chodili mezi nimi a okolo nich. Ani jednomu se neuzdalo, aby se podíval do pobořeného města.

'Ti jsou jisti. Budiž Alláh pochválen, že zahalil jejich rozum mlhou!' Leč mlha nezahalila mozky všech. Než se vraceli z pastvy, ukázal se před Resáfou jezdec na koni. Objížděl okolí.

'Ó Alláh, změň jeho kroky! Nedej, aby nás vypátral!' Alláh jeho kroky nezměnil, jel rovnou k nám. Krčil jsem se s Bardžasem v severovýchodním koutě hradeb. Jezdec mířil k severozápadnímu.

'Aby tak některý z našich kamarádů na něho vystřelil,' povídá Bardžas. Než jeho slova dozněla, zahoukla rána a jezdec cválal k pastýřům. Za jízdy strhl šátek se své hlavy, přivázal jej na ručnici a mávaje jí ve vzduchu, vysílal poplašný pokřik za pokřikem. Pastýřové pokřik opětovali, celá tichá poušť jako by se byla pojednou rozvířila.

'Nešťastný synek, ten nám nadrobil. Neměl vystřeliti. Jezdec by snad byl objel Resáfu a vrátil se, do ní nevročiv,' mínil Bardžas. 'Co se státi mělo, stalo se. Na koně a na velbloudy a zpět!'

Synek mého kamaráda poraněn.

Jak jsme vyjeli ze zřícenin, potkali jsme menší stádo, uhánějící k severovýchodu.

'Na ně, na ně!' volala naše mládež. 'Aspoň tyto velbloudice budou naše.'

„Nebavte se s kořistí. Chraňte svých hrdel,“ volal Bardžas, ale jen dva tři nejstarší bojovníci dbali jeho hlasu. Všichni ostatní uháněli za stádem. Třesklo několik ran, stádo se poplašilo a valilo se střemhlav k východu.

„Ti blázni blázniví; vždyť jedou vstříc svým nepřátelům. Smrt na ně čeká na východě a oni jí nevidí. Za nimi, za nimi! Můj synek je s nimi. Hleď se, Gáfele, k němu dostati.“

Nakloniv se k levému uchu své klisny, pošeptal jsem jí, aby napiala všechny své síly a necválala, nýbrž letěla za našimi jezdci na koních. Pátraje po synku Bardžasovu, minul jsem naše jezdce na velbloudech a minul jsem i stádo a teprv potom jsem zahlédl synka. Snažil se se dvěma jinými kamarády, aby ukořistěnému stádu zamezil cestu a obrátil je k jihozápadu. Nebylo to možné; vždyť poplašení velbloudi se nedají ničím zadržeti.

„Doukáne, Doukáne,“ houkal jsem na něho, co jsem hrdla měl. Neslyšel, neviděl. Celou pozorností sledoval svou kořist. Teprv až moje klisna vrazila do jeho, zarazil se a jako by se ze sna probudil. „Co to děláš, chlapče?“

„Hledím zachrániti kořist nám od Alláha poslanou.“

„Ženeš se do propasti; ztratíš své vlastní hrdlo.“

„Syn mého otce se nebojí nebezpečí, jen sketa před ním prchá.“

„Rozvahu, rozvahu, Doukáne. Opust' kořist, která ještě není naše, a za mnou!“

„Raději opustím svou pravici, než abych opustil stádo. Já jsem Doukán, člen kmene Beni Sachr, syn mého otce není zbabělec!“ Znova popohnal svou unavenou klisnu a znova cválal za stádem. Vtom zasvištělo nad námi a okolo nás několik kulí a zahučel bitevní pokřik Ebedů. Doukán se obrátil, aby se postavil proti nepříteli. Splašené stádo minulo a našich jezdců nebylo nikde. Kdo seděli na velbloudech, uháněli pohromadě k jihu, kdo byli na koních, rozprchli se před svými pronásledovateli. Zůstal jsem s Doukánem sám daleko od ostatních a uháněl k jihovýchodu. Dohonil nás bojovník na koni. Doukán se po něm obrátil, z jeho ručnice se zablesklo. avšak minul. Bojovník odpověděl, Doukán vykřikl. Bezmála

současně s ranou nepřítelovou zahoukla moje ručnice. Kůň nepřítelův se vyhoupl, moje koule zachvátila pravé lýtko jezdcovo a levou přední nohu koně.

Nedbaje nepřítele, spěchal jsem k Doukánovi. Jeho klisna se zastavila. Doukán seděl chvíli bez pohnutí; ručnice mu vypadla. Pojednou se zatřásl, nahnul se vlevo

a svezl se se sedla, nevyprostiv pravé nohy z třemene. Přiskočiv k němu, položil jsem ho na zem a svázal oprat jeho klisny se svou. Doukán byl bez sebe, těžce stenal a krev se mu valila z levého ramene. Stáhnuv mu šátek s hlavy, jenž mu zůstal viseti na krku, roztrhl jsem jej, jakož i levý rukáv a prohlížel ránu. Koule projela pod levou lopatkou a zaryla se do ramene. Hleděl jsem zastaviti řinoucí se krev, což se mně poněkud podařilo, když jsem ucpal ránu a ji dokonale přitáhl.

Vtom někdo zaúpěl. Obrátiv se, viděl jsem našeho pronásledovatele. Svíjel se na zemi a skřípěl zuby, aby nenaříkal. Jeho klisna poskakovala nedaleko. Chytiv ji, přivázal jsem ji opratí k našim a sklonil se nad jejím jezdcem. Má koule mu roztránila levou holeň. Ztrácel krev a jsa při vědomí, trpěl velkou bolestí. Jeho šátkem s hlavy jsem stáhl, pokud jsem mohl, roztráštěnou kost a omotal ji částí své košile, aby se krev ssedla a ve svém toku zarazila.

„Zapřisáhám tě Alláhem, nezabíjej mne, jezdče,“ prosil mladý nepřítel.

„Jak bych tě, synku, mohl zabít? Třebas byla barva mého těla černá, přece je můj obličej bílý; svou čest jsem nikdy nepošpinil. Učiním pro tebe, co bude v mé moci a ty učiníš, oč tě hned poprosím.“

„Co chceš ode mne, svého zajatce?“

„Přisám Alláh, že nejsi můj zajatec. Před chvílí jsi byl můj nepřítel. Teď jsi můj chráněnc a ochránce toho, koho na tvou šíji položím. Hle, Doukán, syn Bardžasa, bratra velkého náčelníka kmene Beni Sachr a mého strýčka, leží tamhle těžce poraněn. Donesu ho k tobě a ty o něho budeš pečovati, jako já jsem pečoval o tebe. Slibuješ to?“

„Není třeba slibu. Syn mého otce se vždycky ujímal utištěného a ujme se poraněného,řebas to byl jeho nepřítel.“

Poraněný synek svěřen nepříteli.

Šel jsem pro Doukána a položil ho vedle našeho nepřítele. Po chvíli nabyl vědomí.

„Neopouštěj mne, Gáfele, neopouštěj mne.“

„Neopustím tě, synáčku, a přece od tebe odjedu. Zde zůstatí nemohu. Ničím bych ti neprospěl a tvůj tatíček a tvá matička by se strachem usoužili. Hle, vkládám tě na šíji tohoto tvého souseda. On bude pečovati o tebe jako o sebe. Jeho příbuzní budou po něm pátrati. Ujmou se jeho a ujmou se tebe.“

Mezitím se úplně setmělo. Chladný vítr pronikal až do kostí.

„Tady vás ponechatí nemohu a do tvého tábora se neodvažuji. Krev tvých soukmenovců vře klokotem. Zhlédnou-li mne, zabijí mne, než promluvím. Na koně vás nenaložím, abych vás ztrátou krve nezabil.“

„Kousek odtud je strž. Dones nás tam a polož nás pod ni. Studený vítr se k nám nedostane. Alláh nám rozední v dobrém a moji příbuzní nás vysvobodí. Aby nás jistě našli, uvaž moji klisnu nad strž. Zdaleka bude patrná a první, kdo se za mnou vypraví, ji pozná a ke mně pospíší.“

Napřed jsem odnesl Doukána, potom našeho nepřítele a uložil je, jak nejlépe jsem mohl, do strže. Stenali, pokud jsem je nesl, ale uklidnili se, když se volně natáhli. Klisnu jsem přivázal za oprat k tlustší dřevině nad strží.

„Hle, bojovníku, zanechávám tady synka svého strýčka a upozorňuji tě, že ho bude jeho tatíček požadovati z tvé ruky v den, kdy se všichni objevíme před Alláhem.“

„Pozdravuj, Gáfele, Bardžasa, syna Fájezova, od Amra, syna Híšova, a řekni jemu a celému jeho příbuzenstvu, že je Doukán u svých, poněvadž celé moje příbuzenstvo bude o něho pečovati.“

„Snášej, synáčku, co na tebe Alláh seslal a co je údělem všech bojovníků.“

„Nestrachuj se, Gáfele. Dotud syn mého otce bolestí nezalkal a přísám Alláh, že naříkati nebudu. Upokoj tatíčka i matičku a řekni jim, že jejich synáček na ně myslí a mysliti bude od večera do večera.“

„Zanechávám vás pod ochranou Alláhovou.“

„Jeď, Gáfele, pod Jeho záštitou a setkej se se svými v pokoji a ve zdraví.“

Lijavec usnadnil kořist.

Vsedl jsem na svou klisnu a cválal k jihozápadu. Klisnu Doukánovu jsem měl uvázanu k podpěnce své. Spěchal jsem k osadě Tajjibe, neboť někde u ní jsme se měli shromáždit. Tak aspoň Bardžas volal, když jsme se řítili z Resáfy. Jel

jsem celou noc a po východu slunce jsem před sebou zahlédl vysokou věž strmící nad bídnými domky vesničky Tajjibe. Nechtěl jsem do ní, věda, že se jí moji kamarádi rovněž vyhnou. Pátral jsem po vysokých hromadách kamení, zda někde nezahlédnu nějakou naši stráž. Nemýlil jsem se. S kopce severozápadně od vesničky někdo mával šátkem na hlavu. Zamířiv tam, setkal jsem se pod kopcem se svým kamarádem. Povídal mi, že jsou již bezmála všichni pohromadě, že čekají hlavně na mne a na Doukána. Z našich nebyl zabit nikdo, jen dva byli poraněni a to lehce, budiž Alláh pochválen. Jedna klisna padla a pět našich velbloudic, na kterých nikdo neseseděl, se ztratilo. Největší starost že měli o Doukána a o mne. Kamarád si prohlížel sedlo klisny Doukánovy, viděl na něm zaschlou krev, ale na nic se nedoptával. Podal jsem Bardžasovi stručnou zprávu. Vyslechl mne mlčky, chvíli přemýšlel a konečně pravil:

„Všichni víte, co se nám přihodilo. Vinu si dávatí nemůžeme. Ubírali jsme se cestou, kterou nám Alláh vykázal. Co soudíte: Dáme se ke svým nebo se přece jen ještě ohlédneme po nějaké kořisti?“

Všichni mlčeli, nejen staří, nýbrž i mladí.

„Z vašeho mlčení soudím, že byste rádi domů. Dáme se k našemu příbuzenstvu pod záštitou Alláhovou. V tomto úkrytu zůstaneme do poledne a potom pospíšíme k osadě Suchne. Máme tam známé a přátele. Snad nasytí ony z nás, kteří hlady nejvíce trpí.“

Nikdo nic nenamítal.

Po poledni na nás spustil archanděl Džibrín lijavec, jakých jsem málo zažil. Jako by se byla jeho křídla roztrhla a veškerá voda, kterou nesl od západního moře, stékala na nás

a na kraj, kterým jsme jeli. Bylo velké štěstí, že byl kamenitý; jinak by byly naše velbloudice klouhaly a se polámaly. Myslili jsme, že dorazíme k osadě Suchne s večerem; zatím jsme se k ní přiblížili krátce před půlnocí.

„Zůstaneme tady,“ povídá Bardžas, když jsme z pohoří vystoupili a černou hromadu domků před sebou uviděli. „Dva mne mohou doprovázeti do osady. Nevíme, s kým se potkáme, proto je nutno, abychom byli opatrní.“

Děšť se jen lil, šlehal nám do obličeje, promoklí jsme byli do niti a zimou a příznám se, i hladem jsme se chvěli. Bokem od zahrad se odráželo něco černého. Co je to? To přece není tráva. Popošli jsme opatrně a poznali jsme velbloudy. Klečeli spoutáni uhýbajícími hlavami ostrým nárazům deště. Odkud se zde vzali velbloudi? Lezli jsme okolo nich po kolenou; nikde pastýřů, nikde hlídačů. Jen u samé zahradní zdi se černala střecha maličkého stanu, jež ozařoval nepatrný ohýnek. Tam budou strážci. Pastýři to jistě nejsou. Ti by zde u osady nepřenocovali. Bardžas šeptal:

„Nejsou to, kamarádi, nájezdníci? Tamhle se rýsují sedla na nějakých dvaceti zvířatech; ostatní — je jich dobrá kopa — sedel nemají. Osedlaná náleží nájezdníkům, ostatní jsou kořist.“

„Budiž Alláh pochválen, že nám poslal kořist, když jsme se jí nejméně nadáli!“ pochvaloval si druhý velitel.

„Zůstaňte zde. Sám zajdu opatrně do domku svého zdejšího kamaráda a zeptám se, kdo že jsou tito nájezdníci. V této tmě nerozeznáme vpálených znaků ani velbloudů ukořistěných, ani osedlaných.“

„Buď pozorný, Bardžase. Nejmenší povyk by nás zbavil kořisti a zle bychom se měli.“

„Nebojte se. Domek mého kamaráda sousedí s jeho zahradou. Přelezu zídku a nikdo mne nezahlédne.“

Voda se na nás lila, ve vodě jsme čapěli, vítr nás profukoval a přece nám zima nebylo. Touha po kořisti smíšená se strachem nás zahřívala. Po hodné chvíli se Bardžas vrátil s radostnou zprávou.

„Nájezdníci jsou Ebede, tedy příbuzní těch, kteří nás od jisté kořisti odehnali. Vyjeli si na Rualy a vracejí se se šedesáti dvěma zvířaty, která jim vzali. Ebedů prý je něco přes dvacet. Koně nemají žádné. Rualy hledali velmi dlouho, potraviny jim došly, takže se vracejí vyhladovělí a zmoření. Zabili dvě velbloudice, jen aby se najedli. Nyní odpočívají všichni, až na tři strážce, které tamhle u toho ohýnku vidíte.“

„Budiž Alláh pochválen za tuto kořist! Odstraníme-li strážce, odpoutáme ukořistěné velbloudice a ujedeme s nimi. Až se Ebede probudí, kde nám bude konec!“

„Jak si pomůžeme od strážců?“

„To nám Alláh vnukne, až se k nim přiblížíme. Stanová střecha, pod kterou strážcové sedí, je zřízena u samé zahradní zdi. Obejdeme velbloudy, vlezeme do zahrady a dostaneme se ke stanu a k strážcům. Snad je tam někde zeď trochu probořena a kdyby nebyla, ležíce za zdí a za samými strážci, vyslechneme, zda bdí nebo spí.“

„Pospěšme a vykonejme, co tady Bardžas radí.“

Nepozorní strážci.

Za chvíli jsme byli za zdí u samého strážního ohně. Strážci byli ticho, my ani nedutali a ohlíželi se, pokud bylo možno, po okolí. Kousek vlevo se šedá zídka černala. Napadlo mi: Tam bude průlom nebo nějaký otvor. Vtom se ozvala stráž:

„Nevydržím tady, kamaráde. Únavou klesám. Tolik dní a nocí na nájezdu a nyní v takové zimě a dešti abych seděl po celou noc.“

„Ohřívej se!“

„Jaké pak je to ohřívání, když ohýnek sotva plápolá a mně voda na záda stéká. Úzká střecha déšť sráží, od něho však nechrání. Což, naši kamarádi, ti si hoví v teplých lůžkách zdejších usedlíků a my abychom mrzli. Dobře měl náš druh, že před chvílí odešel. Odejdu také.“

„Nenecháš mne zde samotného. Co řeknou velitelé?“

„Co by řekli? Půlnoc jistě minula. Ani jednomu nenapadne, aby na nás šel dohlédnout. Než se vyspí, budu zpět a ty na mne jistě nepožaluješ, jako si nebudeme stěžovati na kamaráda, který rovněž odešel. Hle, on slíbil každému z nás čtvrt medžidijje. Ode mne dostaneš půl medžidijje, budeš-li za mne hlídat.“

„Vy, bílí synkové Adamovi, myslíte, že můžete nás černé vším zatěžovat. Budiž, tobě k vůli, kamaráde, zůstanu na stráži. Alláh zastře svým závojem mne i naše zvířata.“

„Zajisté, že vás zastře, všechny vás zastře. Nikde v okolí nebylo ani památky po nájezdnících nebo lupičích. Jsou-li přece někde skryti, zůstanou ve svém útulku a nenapadne jim, aby se za takové noci plížili do neznáma. Než se denice ukáže, budu zpátky; jen když se v suchu a teple natáhnu a trochu se prospím.“ Slyšeli jsme, jak odchází okolo zahrady do vesnice.

„Budiž Alláh pochválen!“ šeptal Bardžas. „Zůstal zde jediný hlídač. Za chvíli na něj přijdou dřímoty, připlížíme se k němu a umlčíme ho.“

Lezli jsme ke kolmé černé skvrně patrné v zahradní zídce. Zídka tam byla rozbořena. Otvorem jsme se dostali ven ze zahrady a natáhli se nějakých deset kroků od strážce.

„Jeden stačí,“ šeptal Bardžas.

„Sám si ho vezmu na starost,“ nabízel se druhý velitel.

„Budiž, jen opatrně, aby nevykřikl.“

„Buď bez starosti. Ani dýky nepoužiji. Jak zavolám, přijďte.“ Netrvalo to, ani co bys číšku kávy vypil a byli jsme

u něho. Strážce, černochoch jako já, to jest Gáfel, ležel na zemi, náš kamarád mu tiskl pravicí hrdlo a levicí zacpával ústa. Nahnuv se, šeptal jsem strážci do ucha:

„Ani slovíčko, nechceš-li ztratiti, co máš nejdražšího. Zacpeme ti ústa, svážeme tě, a neublížíme ti. Rozumíš?“ Pokynul hlavou, že rozumí. Do úst jsme mu vstrčili cíp levého rukávu, zatáhli ústa šátkem s hlavy, svázali ruce i nohy a zakryli ho pláštěm.

Prchají s kořistí.

„Honem pro kamarády!“ volal Bardžas. Spěchal jsem, co mi nohy stačily. Svě koně a velbloudy jsme nechali, kde byli, a utíkali ke kořisti. Odpoutávající zvíře za zvířetem, hnali jsme je ke svým a potom rovnou do pouště k jihozápadu. O Ebedy jsme se nestarali. Na čem by nás byli pronásledovali? Vždyť jsme jim vzali všechna jízdní zvířata. Až za břicho jsme se popadali, jak jsme se smáli kousku, který jsme provedli. To bude smíchu po poušti, až budeme vykládat u ohňů, jak Ebede střejou své kořisti. Zapomněli jsme na hlad i na únavu a klusali ke svým. Nikoho jsme nepotkali, žádné čerstvé stopy jsme nenašli. Rostla v nás myšlenka, že jsme v úplném bezpečí.

„Nemylte se, kamarádi,“ varoval Bardžas. „Je snadnější kořistiti než kořist uchrániti. Pokud nebudou naše zvířata spoutána před našimi stany, nebudou naše.“ Dva tři starší přitakali a vypravovali o nejednom nájezdu, z něhož se vraceli s kořistí, kterou ztratili kousek od svého příbuzenstva.

„Kdo by nám ji vzal?“ namítali mladší. „Široko daleko není tábora, je zima, prší; komu pak se chce vylézt z lůžka a slídit po kořisti?“

„Což my a Ebede nejsme synové Adamovi? Nechtělo se nám z lůžek? Nevzali jsme kořist Ebedům? Nemohli by nám ji vzíti Rualové?“

„Nepřipomínejte Rualů. Jakmile se dostaneme za dolinu Sirhánskou, budeme v bezpečí.“

„Kéž by to Alláh dal! Kéž by nás svým závojem zastřel a nás všechny k našemu příbuzenstvu přivedl!“

Dolínou Sirhánskou jsme projížděli odpoledne. Nikde v ní nebylo čerstvých stop a také by se jí nikdo nebyl dal; vždyť byla rozmočená, ba neschůdná. Naši koně se místy zabořovali až po kolena, velbloudice klouhaly; dvě se nám rozklesly. Zařízli jsme je, stáhli, rozpoltili a maso vzali. Všichni jsme si oddechli, jak jsme vstoupili na pevnou půdu a zamířili k našemu území. Budiž Alláh pochválen, že nás dovedl ve zdraví až sem. Kdekdo z nás volal: „Podej nám ruku, naše území, podej nám ruku!“

Kořist uhájena.

Naše radost dlouho netrvala. Kde se vzali tu se vzali dva tři čtyři jezdci na koních.

„Zvědové, zvědové nějaké nájezdní čety.“

„Do sedel“ velel Bardžas a sám se vhoupl do sedla své klisny. „Všichni jezdci na koních ke mně. Dvacet jezdců na velbloudech s ručnicemi za námi. Všichni ostatní žeňte kořist co nejrychleji můžete na západ do našeho území. Noc se blíží, zastře nás i vás. Alláh vás povede a dojedete k našemu příbuzenstvu ve zdraví a s veškerou kořistí. My vás budeme chrániti.“

Jak naši kamarádi s kořistí zmizeli, pravil Bardžas:

„Rozdělíme se. Vy na velbloudech pojedete volným krokem za naší kořistí. My na koních se budeme držeti za vámi. Není pochyby, že zvědové, kteří nás našli, podají zprávu svému veliteli, jenž se na nás vrhne se svou jízdou na koních. Je-li daleko, dostihnou nás teprv při západu slunce. Mračna se honí po obloze, noc bude temná, snad

nám Alláh pomůže, abychom unikli. Neunikneme-li, stane se, co Alláh určil.'

Ujížděli jsme k západu stále na dohled od bojovníků na velbloudech. Po hodné chvíli se vynořil na východě jezdec, za ním druhý, třetí. Rozptýlili jsme se a každý z nás si vybral svého nepřítele. Nastal boj muže proti muži. Je to nejkrásnější zábava, jakou znám. Koulí vyslanou zdaleka může největší zbabělec zabít největšího reka, ale postaví-li se dva bojovníci proti sobě tváří v tvář, tu se ukáže, kdo je hrdina. Sám jsem jednoho nepřítele poranil, druhého sestřelil, ale nedostal jsem klisnu ani poraněného, ani zabitého. Bylo mi prchatí, abych zachránil život. Taktéž se dalo mým kamarádům. Budiž Alláh pochválen, že na nás rozestřel temnotu noční. Ta nás vysvobodila. Ujížděli jsme každý jiným směrem, jen abychom unikli. Naši nepřátelé — byli to Rualové — nás pronásledovali. Čím dále jsme dojížděli na západ, tím více jsme spěchali, kdežto oni ustávali. Obávali se, abychom nedostali pomoc, je neobklíčili a nezahladili.

Zakrvácená klisna kamarádova.

Ráno jsme se sjížděli v táboře. Celá naše kořist již tam byla. Naše příbuzenstvo se radovalo z kořisti, avšak ženy a dívky nás nemohly vítati nevědouce, kolik se vrátí nás bojovníků. Do poledne jsme byli všichni doma, až na mého strýčka Bardžasa. Několik kamarádů bylo poraněno, žádný těžce. Ztratili jsme tři klisny a ukořistili přes osmdesát zvířat a jedenadvacet sedel.

Bardžas se nevracel. 'Snad se vzdal za boje a vrátí se za několik dní.'

'Bardžas aby se byl vzdal? Aby byl žádal za milost? To leda že by byl býval poraněn a nemohl se brániti. Ó Alláh, podej nám zprávu o našem náčelníku,' modlili jsme se všichni.

K večeru se dalo do deště a přelo po celou noc. Po Bardžasovi ani památky.

„Což, kamarádi, abychom vyjeli po něm se podívat.“ Osm nás sedlo na velbloudice a dali jsme se k východu. Čerstvých stop nebylo nikde. Předvčerejší a včerejší byly deštěm upleskány; stěží jsme je rozeznali. Dostali jsme se bezmála až k dolině Sirhánské. Do ní jsme nemohli obávající se, abychom nebyli zaskočeni. Nač bychom byli také v dolině hledali? Bardžas do ní jistě nepřišel. Buď byl se sedla smeten, nebo prchal před svými pronásledovateli. Najítí ojedinelou mrtvolu ve vlnité poušti je hodně těžko a nemožno, neřídí-li Alláh kroky hledajícího. Prchal-li živ a zdrav, jistě se vrátí. Nač bychom se vydávali nebezpečí?

Ke svému příbuzenstvu jsme dojeli k ránu. Bardžas tam ještě nebyl a žádná zpráva o něm nedošla. Teprv k večeru třetího dne jsme dostali bezpečnou zprávu o Bardžasovi; víš, Múso, od koho? Od jeho klisny. Příběhla ke stanu pěnou pokrytá. Řehtala a drala se do oddílu pro ženy, kde čichala k měchům s ječmenem. Má dcera jí hned nasypala do míšku, zavěsila na hlavu a klisna žrala a žrala. Za chvíli byla hotova. Chtěla jí přisypati.

„Má dosti, dceruško; aby si neuškodila. Hlad zahnala a zítra ráno jí znova založíme.“ Chtěl jsem jí uvázati. Vytrhla se mi a řehtajíc poskakovala ven z tábora. Co chce toto zvíře? Prohlížeje bedlivěji její sedlo, našel jsem v záhybech zbytky zčernalé krve. Tam se déšť nedostal a krev nesmyl. Zavolav na příbuzenstvo Bardžasovo, vybídl jsem je, aby sedli na koně a jeli se mnou. Sám jsem se vhoupl na klisnu. Dala se do klusu a potom do cvalu; unášela mne poněkud vlevo od jihu. Překročili jsme cestu Poutnickou a zastavili se bezmála den cesty od našeho tábořiště, nedaleko malého dešťového rybníku. Několik plačících šakaů, skuhrající hyeny a tři vrčící vlci před námi utekli.

Kamarád odešel.

„Ó vy zlořečení dravci! Jisto jistě jste se pásli na mrtvole mého strýčka!“ Nemýlil jsem se. Mnoho si z něho nevzali, neboť sotva svou záhubu začali. Ležel na znak a půda kolem něho byla rozryta kopyty klisny. Nadzdvihli jsme ho a viděli, že mu koule vnikla do pravé kyčle. Ven nevyšla. Svým pronásledovatelům unikl, ale neunikl té, která nás všechny do-

honí. Ztrátou krve vysílen svalil se se sedla a čekal na pomoc. Lidé mu ji nepřinesli a Alláh mu ji neposlal. Kdy odešel, ví pouze Alláh. Dlouho se jistě netrápil, poněvadž ležel v tratolišti krve. Klisna zůstala u něho. Byla dobře vychována, nechtěla opustiti svého pána. Za dne odháněla dravce dvounohé, za noci čtyrnohé. Spásala byliny v nejbližším okolí a napájela se ze sousedního dešťového rybníčka. Teprv když nemohla vydržeti hlady, zaběhla do tábora pro večerní obrok.

Do tábora jsme Bardžasa nenesli. Poznav ze zaschlé krve již v táboře, co se asi událo, kázal jsem svým druhům, aby s sebou vzali dvě těžké motyky. Poodsunuvše Bardžasa, vykopali jsme na místě zbroceném jeho krví hrob, vložili ho do něho, zasypali a zavalili šesti kameny tak těžkými, že je žádná hyena nepodryje, poněvadž by zapadly do vyhloubené díry. Tak odešel můj strýček Bardžas. Kéž se Alláh nad ním smiluje a kéž se s ním setkáme!”

IV.

VÝCHOVA UTRPENÍM.

Máš rád svou matičku?

Po obědě ke mně přisedla vdova Bardžasova.

„Bratříčku Múso, máš rád svou matičku?“

„Jak bych neměl.“

„Hle, vedle tebe sedí vdova a matka stížená velikou bédou. Chtěl bys jí v její bídě uleviti?“

„Zajisté že bych chtěl.“

„Bratříčku Múso, pán mého stanu odešel. Můj prvo-rozený synáček, radost mého života, naříká kdesi mezi cizími lidmi. Bratříčku Múso, splň mou prosbu, zajď k němu s Gáfelem. Jsi lékař. Není-li dotud zdráv, pomůžeš mu a buď mně ho dovedeš nebo aspoň jistou zprávu o něm přinesete. Každá jistota je lehčí nežli bázeň, která mne již po dva měsíce trápí. Vždyť již dvakrát vyšel nový měsíc a o mém synáčku ani zprávičky.“

„Nerozmýšlej se, Múso,“ přimlouval se Gáfel. „Sám Alláh tě poslal. Pojedu s tebou. Ty mně pomůžeš před vládou, já tě budu podporovati mezi kočovníky. Sedneme každý na velbloudici a vydáme se jako pocestní do území Ebedů. Nepochybuji, že nás tam Alláh dovede; vždyť se Mu účel naší cesty jistě zalíbí.“

Chvíli jsem se rozmýšlel a již již jsem měl na jazyku výmluvu, když jsem pohleděl do očí matky Doukánovy. Byla

v nich celá studnice bolesti. Snad nikdy jsem neviděl tak tichý, hluboký a opravdový žal.

„Pojeď, matičko, pojeď.“

„Budiž Alláh pochválen! Vždyť tě k nám, Múso, přivedl. Loni jsi pravil, že jsi slíbil Alláhovi, že prozkoumáš všechny naše kraje, naše zvyky a obyčeje. Vstávajíc lehajíc budu Alláha prositi, aby ti tvůj úkol usnadnil a tě ve zdraví tvé matičce odevzda.“

Nikomu nic neříkájice, s nikým se neloučice odjeli jsme před východem slunce k Damašku. Ubírali jsme se po rozhraní usedlíků a kočovníků, vyhýbajice se pokud možno tureckým stanicím pohraničním. Damašek a Homs jsme nechali vlevo, k západu.

Velký náčelník Ebedů.

„Blížíme se k území Ebedů,“ upozornil mne Gáfel za Homsem. „Kéž by nás Alláh dovedl k jejich velkému náčelníku Farhánovi! Ujal by se nás a usnadnil nám náš úkol. Vždyť sám poznal, jak touží srdce otcovo a matčino po vzdáleném synku.“

„Což byl jeho syn zajat a ještě se nevrátil?“

„Byl odveden do Cařihradu a tam dán do škol.“

„Kdo ho odvedl?“

„Vláda. Školy jí byly pouze záminkou, aby si Farhána zajistila. Ze strachu, aby se vláda synkovi nemstila, je otec nucen trpěti vyděračství vládních úředníků. Nemůže se se svým kmenem vzbouřiti a vládní čety napadati.“

„Jak se jmenuje Farhánův synek?“

„Bardžas, jako můj zesnulý strýček, kéž se Alláh nad ním smiluje!“

„Kdy se vrátí mladý Bardžas z Cařihradu?“

„To ví pouze Alláh; vrátí-li se vůbec. Mnohý takový synek se odcizí otci i matce, stydí se za ně a nikdy se k nim nepodívá.“

Bardžas se neodcizil. Sám mně o svém pobytu v Cařihradě vykládal, když jsem ho jednou navštívil. Dojel jsem k jeho táboru po poledni. Bylo v něm jako po vymření; skoro kdekdo za poledního horka odpočíval. Zastaviv svou velbloudici bokem od Bardžasova stanu, čekal jsem chvíli že mne někdo uvítá. Když se nikdo neukazoval, spoutal jsem své velbloudici levou přední nohu, přehodil sedlový tlumok na rameno a vstoupil s karabinou v ruce do stanu.

Bardžas ležel na koberci a spal. Usednuv vedle něho, čekal jsem, až někdo přijde. Po hodné chvíli se ukázal bratr jeho matky, objal mne, políbil a Bardžasa vzbudil. Opřel se zády o jednu ze sedmi hlavních tyčí, podpírajících stan, a pozdraviv mne krátce, jal se mne vyptávat:

„Odkud přicházíš?“

„Od jihu a od západu.“

„Kam jedeš?“

„Do brány, kterou mi Alláh otevře.“

Tu se na mne zahleděl, pousmál se, sedl si vedle mne a šeptem se mnou hovořil. Led, uzavírající jeho nedůvěřivé nitro, byl prolomen.

„Nediv se, Muso, že jsem tě tak chladně uvítal. Přicházíš od mých nepřátel a k nim jsi přišel z Cařihradu; já nezakusil dobrého ani od tvých přátel, ani od vlády cařihradské.“

„Mojí přátelé si tebe váží jako štědrého hrdiny.“

„A přece se mnou válčí.“

„Nikoliv s tebou, nýbrž s tvými kmeny. Čím ti ublížila vláda?“

„Vzala mne mým rodičům; zničila mé mládí.“

Bardžas nechce od rodičů.

„Bylo mně nějakých dvanáct, třináct let. Účastnil jsem se prvního nájezdu a sám jsem ukořistil jednu velbloudici. S deseti jinými velbloudicemi, jež jsem dostal při obřízce, tvořila základ mého stáda. Těšil jsem se na nové a nové nájezdy, kolik že z nich dovedu velbloudic a jak ukáží našim nepřátelům, že jsme chytřejší a udatnější než oni. Kobytku jsem měl čtyřletou hnědku. Znali jsme se jako dva nejlepší kamarádi. Jezdíval jsem na ní v sedle i bez sedla, honíval s ní gazely a málokterá nám unikla. S několika kamarády jsem vyjížděl i na lov se sokolem. Tatíček mně jednoho dal, sám jsem si ho vycvičil a honící fenku jsem si sám koupil. Byl to, Muso, krásný život. Nadál jsem se, že potrvá, že bude lepší a lepší, ale Alláh určil jinak.

Tatíček dostal list od zemského správce, aby ho navštívil v Halebu a mne přivedl. Nevěděl, co mu správce chce, ale mezi našimi lidmi se šušovalo, že ho jistě vyzve, aby mne poslal do Cařihradu, jak již učinili někteří jiní velcí náčelníci.

„Do Cařihradu, tatíčku, nepůjdu a nepůjdu.“

„Neboj se, synáčku. Není-li to vůle Alláhova, nepůjdeš tam. Jsi můj jedináček, nerad bych tě ztratil.“

Matička se rovněž přimlouvala, aby mne vládě nevydával a do Cařihradu neposílal.

„To raději do Haleba nepojedu,“ rozhodl otec a zavolav písaře, kázal mu:

„Napiš zemskému správci, že jsem churav a že svůj stan opustiti nemohu.“

Písař to napsal, přitlačil tatínkův pečetní prsten a odevzdal list nějakému potulnému kupci, aby jej dovezl do Haleba a zemskému správci odevzdal. Netrvalo to ani čtrnáct dní a přišel list druhý a s ním důvěrník zemského správce, jenž se velice divil, že je tatíček čilý a zdravý:

„Psal jsi zemskému správci, že jsi churav, že svůj stan opustiti nemůžeš — a tady jezdíš, a jak se zdá, vrátil jsi se nedávno z nájezdu.“

„Alláh na mne poslal nemoc a Alláh ji ode mne vzal a vrátil mně zdraví.“

„To je dobře. Sedni na svého koně, vezmi synka a pojeď se mnou k zemskému správci.“ Tatiček, vida nezbytí, poslechl a jeli jsme.

Zemský správce byl sám med; ukázal nám list od našeho pána, cařihradského sultána.

„Víš-li pak, Farháne, co v tomto listu stojí? Víš-li pak, že se náš pan sultán o tebe zajímá a že si přeje, abys svého synka k němu poslal, že ho dá do škol a vychová z něho náčelníka, jakého není široko daleko?“

„Kéž Alláh dopřeje vítězství našemu pánu sultánovi! Kde jsem já, ubohý červ, a kde je on, náš svrchovaný vládce? Jeho milosti jsem si nezasloužil a dopustil bych se hříchu, kdybych ho svým synkem obtěžoval.“

„Hříchu by ses dopustil, Farháne, kdybys jeho přání nevyhověl a synka do Cařihradu k němu neposlal.“

„Po zákonu Alláhovu náleží synek do příbuzenstva otceva. Příbuzenstvo pečuje o jeho výchovu a příbuzenstvo mého synka Bardžasa žádá, aby zůstal doma.“

„Kdo je příbuzenstvo a kdo je náš pán sultán? Sultán je spolu chalífa, zástupce apoštola Božího na zemi. Co on chce, chce zároveň Alláh a vůli Alláhově se přece protiviti nebudeš.“

„Pouze ukamenovaný ďábel by mohl vnuknouti do mého srdce, abych se protivil vůli Alláhově. Alláh dává najevo Svou vůli každému člověku a mně dosud neprojevil, že by si přál, abych se se svým synáčkem rozloučil.“

„Tobě Svou vůli neprojevil, ale projevil ji našemu pánu sultánovi a jeho přání je ti rozkazem. Abych ukončil tuto

rozmluvu, poroučím ti jménem svého pána, abys do dvou neděl tohoto svého synka sem přivedl. O ostatní se postarám.'

‚Smiluj se, Excellence, nad otcem a nad matkou tohoto chlapce! Máme jen jeho. Srdce nám pukne, oddělíme-li se od něho.‘

‚Nepukne ani tobě, ani jeho matce. Alláh vás odmění za to, že jste Ho poslechli; či nevíš, jak odměnil Alláh Abrahama za to, že poslechl a chtěl obětovati svého synka Ismaela? Od tebe nežádá, abys svého synka obětoval; žádá pouze, abys ho poslal do Cařihradu, kde půjde do škol a naučí se, co ty neumíš.‘

Tatíček prosil a dlouho prosil a já mu pomáhal, ale na konec jsme uslyšeli nový, přísný rozkaz: ‚Do dvou neděl ať je, Farháne, tvůj synek tady!‘

Se smutnou jsme se vrátili. Tatíček se radil s náčelníky, co počítí. Někteří mínili, že by bylo nejlépe, kdybychom se rychle odstěhovali do vnitřní pouště, jiní, abychom přešli Eufrat a hledali útulek v Mesopotamii, a opět jiní navrhovali, aby mne tatíček vypravil k našim příbuzným k Rudému moři a zemskému správci oznámil, že jsem se ztratil. Tatíček naslouchal všem návrhům, ale se žádným neprojevil souhlasu.

‚Odtáhneme do vnitřní pouště. Tam nás ovšem zemský správce nedostihne, ale po desíti měsících budeme potřebovati obroku pro své koně a potravin i šatstva pro sebe. Nezbude nám, než abychom vnitřní poušť opustili a stěhovali se na pomezí území obděláného, a tam nás mohou vojáci obklíčiti a mně synka vzítí. V Mesopotamii by to učinili ještě spíš; vždyť je tam vláda jako tady u nás v Syrii. Vypraviti synka k Rudému moři bylo by snadné, ale vláda by se o něm přece jen dověděla, a kdyby se nedověděla, jak bych vydržel bez něho a kdo by tam o něho pečoval?‘

‚Lépe by mu bylo na pobřeží Rudého moře než v Cařihradě,‘ poznamenal nějaký šedivý bojovník. ‚V Cařihradě

se nenaučí ničemu dobrému. Odrodí se a bude po nás plvati, jako činí ostatní pánové cařihradští.'

„Snad by mu bylo při Rudém moři lépe, snad nikoliv. Byl by tam ponechán sám sobě a kdo ví, co by neprovedl, kdyby ho zachvátily tesknice. Utekl by a cestou by zahynul buď žízni nebo rukou nějakého lupiče. V Cařihradě by nebyl sám. Byl by tam se synky jiných velkých náčelníků. Že by se odrodil a námi opovrhoval, toho se nebojím. Má dobré jádro; je členem příbuzenstva, které bylo po staletí první v našem kmeni. Taková výchova se nedá snadno odstraniti.'

„V Cařihradě ho budou utiskovati a budou se mu posmívati.'

„Útisky a posměch probudí jeho hrdost a ta ho od odrodilství uchrání.'

„Tak ty, Farháne, chceš svého synka poslati do Cařihradu?'

„Nechci a Alláh je můj svědek, že bych ho tam neposlal, kdyby nebyly okolnosti silnější, než jsem sám. Porokovali jsme o věci důkladně a dospěli jsme k výsledku, že bude menší zlé vůli sultánovu splniti nežli se jí protiviti.'

Bardzas se loučí s matičkou.

„Ó dítě mé! Ó synáčku můj! Ó zřítelnice oka mého! zabědovala má matička, jež naslouchala poradě za stěnou, dělící stan.

„Běž, synáčku, za svou matkou, a potěš ji,' vybídl mne tatíček.

Matička mne objala, líbala a usedavě plakala. Chvilí jsem plakal s ní, potom jsem ji těšil:

„Vždyť já se, matičko, vrátím.'

„Ale kdy, synáčku, kdy se vrátíš?'

„Víš, matičko,' pošeptal jsem jí, 'já uteku!'

„Ano! To bude, synáčku, nejlepší. Zlato, které jsem si uspořila, ti dám. Usedlíci říkají, že zlato otvírá každou bránu; otevře ti bránu k svobodě a k nám.“

Dlouho jsme si povídali s matičkou o mém útěku a o radostném návratu.

Po několika dnech se vypravil tatíček se mnou do Haleba. Matička jela s námi. Zemský správce nás vítal s radostí.

„Rozleželo se ti, Farháne, v hlavě, a poznal jsi, jakou milost ti prokazuje náš pán sultán, kéž mu Alláh dopřeje vítězství, když zve tvého synka k sobě a slibuje, že ho dá do škol?“

„Učinil jsem, Excellence, čemu jsem se vyhnouti nemohl. Ruka našeho pána sultána je delší a jeho meč je ostřejší než ruka má a meč můj.“

„Tak se mně zdá, že nemáš velké radosti a že jen z politiky svého synka na cestu štěstí stavíš.“

„Rád bych viděl otce, který by se radoval z odchodu svého synka. Politiku neznám. Vím pouze, že muž rozumný se neprotiví tomu, co je silnější než on. Alláh na mne seslal toto břímě a mně nezbyvá, než abych je nesl. Staniž se, jak Alláh určil.“

Zemský správce rozhodl: „Pozítří odjede tvůj synek do Alexandretty, kde počká na loď, která ho odveze se sedmi jinými chlapci na práh ráje do Cařihradu.“

„Rád bych jel do Alexandretty s ním.“

„Nikdo ti nepřekáží; proč bys nejel?“

Smutné, velice smutné bylo loučení s matičkou. Vtiskla mi do ruky míšek plný zlatých mincí.

„Je jich dvašedesát, dítě mé. Nos je na holém těle, aby ti je nikdo neukradl, a jak jen budeš moci, utec a rovnej si zlatem cestu, která by tě dovedla k nám.“

Matička obalila míšek kouskem kůže a přišla jej k opasku, jež jsem nosil na holém těle. Tatiček o těchto penězích nevěděl.

V přístavu.

Z Haleba do Alexandretty jsme jeli na voze. Bolely mne všechny údy; nebyl jsem takové jízdě zvyklý. Jezdíval jsem mnoho, ale na koni nebo na velbloudu. Na voze všechno hrkalo. Každý kámen jsem cítil a do Alexandretty jsem se dostal skoro nemocen. Tatiček se neměl lépe, ale jsa starší a silnější, překonával útrapy snáze než já, to jest Bardžas. Vládní úředník nás zavedl do jizby, ve které bylo sedm chlapců ze Syrie a Mesopotamie. Se čtyřmi byli otcové, tři ostatní byli sami. Plakali jako sirotci.

Na loď jsme čekali mnoho dní. Konečně se ukázala a zastavila se daleko od břehu. Kázali nám, abychom si sedli do velké dřevěné lodice. Tatička odtlačovali, ale stříbrný peníz mu otevřel cestu na lodici. Jak se houpala! Každou chvíli

jsem myslil, že nás voda zalije a že se utopíme. Dostali jsme se šťastně na velkou loď. Neměla plachet. Povídali, že ji žene voda, která se ohřívá ve velkém kotli, až se promění v páru. Pod kotlem se topilo a černý kouř vycházel z vysokého komínu.

Tatíčka na lodi dlouho nenechali. Nutili ho, aby se vrátil na lodici, která nás přivezla.

„Synáčku můj, nezapomínej, že máš ve svobodné poušti tatíčka a matičku. Snášej trpělivě, co ti Alláh uložil! Všeho si všímej, šetři svého zdraví, přemáhej tesknice a chraň se myšlenky na útěk! Tu by ti vnukl leda ukamenovaný ďábel a od ďábla není nic dobrého.“

„Proč, tatíčku, nemám pomýšletí na útěk? Vždyť bych se vrátil dříve k tobě a k matičce?“

„Synáčku můj, jsi mladý, nezkušený, a třebaš bys byl odvážný, přece bys nepřekonal obtíží na cestě k nám. Loď se zastaví, jak jsem slyšel, teprve ve Smyrně. To je daleko, velice daleko. Bydlí tam lidé mluvící jiným jazykem, než mluvíme my. Obrali by tě a buď zabili nebo vládě vydali. Vyhoď ze svého srdce každou myšlenku na útěk, nechceš-li mně přidati starostí a způsobiti, aby mé vlasy rychleji zbělily. Tady ti dávám sto zlatých penězů. Schovej si je a kupuj, si za ně, čeho budeš nutně potřebovati. Až se naučíš psáti, oznam mně každou svou potřebu. Pomohu ti, neboť nechci, aby Bardžas z rodu Hdejb trpěl bídu.“

Veslaři zdola volali na tatíčka, aby se vrátil. Dva námořníci ho chytili za ramena a tlačili ke schodům. Objav mne, šeptal:

„Dítě moje jediné, nezapomínej na mne a na svou matku. Matka tvá má jediné přání: abys jí zatlačil oči, až ji Alláh z tohoto světa odvolá. Hleď, abys toto její přání splnil. Kde skončí život můj, ví pouze Alláh. Určil-li, že se naposledy na tento svět podívám ve svém stanu, odcházel bych, synáčku, můj, s velkou radostí, kdybych svým zrakem utkvěl na tobě.“

Vzlykal jsem, že jsem mu nemohl dát odpovědi. Políbil mne na obě líce a odešel. Běžel jsem za ním ke schůdkům, skočil na ně, ale námořníci mne zachytili. Kopal jsem je, kousal, abych se jim vytrhl a za tatíčkem se dostal. Byli silnější. Odnegli mne do lodi a již jsem tatíčka neviděl.

Na moři.

Co ti mám, Múso, vykládati o cestě po moři? Mnoho o ní nevím. Žalost a tesknice mne zeslabily, pohyby lodi mně dodaly, zmocnila se mne mořská nemoc a nepustila mne ze svých drápů leda až ve Smyrně. Jako bych byl procitl z dlouhého spánku. S počátku jsem ani nevěděl, kde že jsem. Ležel jsem na zemi v nevelké, úplně tmavé místnosti. Hmataje kolem sebe, našel jsem dva jiné chlapce. Trpěli jako já.

Mluvili arabsky. Byli to kamarádi, kterých si sultán rovněž vyžádal. Postěžovali jsme si, poplakali a odhodlali se, že vstaneme a trochu se projdeme.

Mne napadla myšlenka, že bych snad mohl utéci. Pátral jsem po měšci s penězi, které jsem dostal od tatínka. Věděl jsem, že jsem jej vložil do kapsy své modré soukenné kazajky. Nenašel jsem ho, poněvadž mně někdo kazajku svlékl. Dostal jsem strach, aby se mně neztratily i peníze od maminky. Opasek, k němuž byly přišity, nebyl již na mém těle. Měl jsem na sobě pouze košili, a to nikoliv naši dlouhou, nýbrž nějakou krátkou, která nesahala ani po kolena. Všechny ostatní moje šaty zmizely. U mých kamarádů bylo rovněž tak. Před námi leželi naši ostatní soudruzi. I oni naříkali, že nemají svých šatů.

Jak jsme byli, v košilích, vyskočili jsme ze svých lůžek a chtěli ven. Dveře jsme poznali, poněvadž úzkou štěrbinou při nich vnikalo světlo. Byly zamčeny. Křičeli jsme, boučali, kopali, až nám konečně nějaký námořník otevřel. Nerozuměl nám a my nerozuměli jemu. Zavolal staršího muže, jež jsme viděli v Alexandrettě a jenž nám tam povídal, že bude naším ochráncem a že nás dovede na práh ráje. Tatínek mu dal pět zlatých penízů s prosbou, aby ode mne svých zraků neodvracel. Slíbil, ba přísahal, že o mne bude pečovat jako o svého vlastního syna, ale tatínek mu hrubě nevěřil.

„Je to, synku, Armen, a srdce Armenovo nepřioste leda ke zlatu.“

Uměl trochu arabsky, mohli jsme se s ním dorozumět. Přišel k nám, projevoval velkou radost, že nás vidí zdravé a čilé, a dotazoval se, zda bychom se nenapili čaje nebo něčeho nepojedli.

„Kde jsou naše šaty? Kde jsou naše peníze?“ volali jsme jeden přes druhého.

„Vaše šaty jsou u mne. Svlékl jsem vám je, abyste je nepošpinili. Vždyť ani nevíte, jak jste byli nemocní. Co jsem s vámi vystál! Ani ve dne ani v noci jsem oka nezamhouřil. Stále jsem vás ošetřoval. Ani matička se o vás nemohla lépe starati, než jsem se staral já. Lékaře jsem k vám dovedl, léky vám podával a modlil se k Alláhovi, aby vám vrátil vaše zdraví. Alláh vyslyšel mé modlitby. Jste veselí. Napijete se čajičku, posilníte se rýží se skopovým masem a budou z vás junáci, jakým se kde kdo na lodi podiví. Počkejte, hned vám donesu čajičku.“

Chtěl odběhnouti, ale my všichni jsme ho drželi.

„Kde jsou naše peníze, kde je naše zlato?“

„A měli jste, synáčkové moji, také nějaké peníze? I zlaté peníze? O tom jste mně neřekli nic a vaši otcové mne rovněž neupozornili.“

„Měli jsme peníze, zlaté peníze a mnoho jich.“

„Div divoucí! A kam se vaše zlato podělo? Vždyť jsem vás svlékal se dvěma lodními sluhy a u žádného z vás jsme nenašli ani jediného zlatého peníze.“

„Ty lžeš. Ty jsi nám peníze ukradl.“

„Kdo z vás mne nazval lhářem? Kde je pes, který o mně povídal, že jsem zloděj? Na místě ho potrestám. Náš pán sultán — kéž mu Alláh dopřeje vítězství! — mně svěřil dozor nad vámi, to je důkaz, že mne považuje za člověka počestného. Nedovolím, aby ledajaký arabský psík na mne štěkal jako na lháře nebo na zloděje. Chce ještě některý z vás zaštěknout, že jsem lhář nebo zloděj?“

„Já, Bardžas eben Hdejb, neštěkám, poněvadž nejsem pes jako ty, Armene, ale jako člověk ti povídám, že jsem měl přes půl druhého sta zlatých peněz a teď že jich nemám. Kdo mně je vzal?“

Armen se zarazil a dívaje se mně klidně do očí, odpověděl: „To se ptáš mne, Bardžase? Což jsem já vševědoucí jako Alláh? Věřím ti, že jsi měl tolik zlatých peněz a že jsi

je přinesl až na tuto loď, ale odevzdal jsi je mně, abych za ně byl odpověden? Kolik je tady lidí! Když tě zachvátila nemoc a ty jsi ztratil vědomí, nemohl někdo cizí k tobě přikleknouti a peníze ti vzítí?’

‘Ty sám, Armene, jsi nás zavedl do této místnosti. Ty sám jsi nás vybídl, abychom si tady lehli. Pamatuji si, že jsem měl své šaty a v nich své peníze. Ty jako náš ochránce jsi jistě střežil dveří a zabránil přístup každému cizinci.’

‘Tak ty, kluku, mne podezříváš, že jsem to byl já, kdo vám ty peníze vzal?’ Při těch slovech sevřel mé hrdlo svou levicí a pravicí hrozil, že mně hlavu rozbije, pronesu-li ještě jedinké slůvko, které by se mu nelíbilo. Uhodil jsem ho oběma rukama do prsou, kopal ho, ale on stiskl můj krk, až mně přešel dech.

‘Pamatuj si, kluku, že tady nejsi mezi svými barbarskými Araby. Tady jsi mezi vzdělanými lidmi. Tady platí zákon. Mám svědky, že ve vašich šatech nebylo ani jediného zlatého peníze. Dovedte vy svědky, že jste je měli, když jste na loď vstupovali. Chtěl jsem vás obléci a po lodi provésti, ale že jste se ke mně tak zachovali, zůstanete v této místnosti zamčeni, pokud neodjedeme. Tamhle v koutě máte nádobu pro svou potřebu; jídlo a nápoj vám přinesu a dveře zamknu.’

Bránili jsme se. Odstrčil, ba odkopl nás a dveře zamkl. Hladu jsme neměli, ani žízně, ale z místnosti jsme se nedostali. Každá naděje na útěk byla zmařena.

‘Ubohá matičko! Jak se těšíš na svého synáčka a on k tobě nemůže,’ naříkal jsem a moji kamarádi se mnou.

Ve školách v Cařihradě.

Sotva se loď hnula, upadli jsme znovu do nemoci a neprobrali se z ní až v Cařihradě. Tam nám Armen vydal naše šaty. Umyli jsme se, oblékli a na loďce odjeli do města.

Ubytovali nás ve starém klášteře spojeném se školou. Představený byl Turek, ale uměl arabsky. Byl to hodný člověk. Uvítal nás a slíbil, že se o nás bude poctivě starati. Popocházel od jednoho ke druhému, hladil každého, doptával se na jeho jméno, na otce a na matku a na kraj, ze kterého pocházel. Dodavše si srdce, pověděli jsme mu o penězích, jež se nám ztratily, a prosili, aby nám k nim dopomohl.

„To je těžké, synáčkové moji. Věřím vám, že jste peníze měli, ale žádný z vás na to nemá svědka. Jeden druhému jste se nesvěřili a žádný z vás nemůže ukázati na zloděje. Nebylo rozumné od vašich rodičů, že vám dali zlato do rukou. Měli je odevzdati vládě a vláda by je byla poslala za vámi.“

„U nás vláda jí, co není její. U nás vláda jí cizí peníze,“ ozval se nejstarší z nás. „Kdyby jí byl můj tatíček zlato dal, jistě by je byla snědla, ukradla.“

„Nemluv tak, synáčku můj,“ napomínal představený. „Vláda nejí cizího majetku. To snad dělá ten nebo onen nepoctivý úředník, ale pamatuj si, že úředník není vláda.“

„A co je tedy vláda? Vždyť všichni úředníci dohromady tvoří vládu a každý z nich jí cizí majetek.“

„Neukvapuj se, synáčku! Neodsuzuj všech, když nemůžeš dokázati viny jednomu. Bál-li se tvůj otec vlády, mohl se zeptati na adresu školy, které budeš odevzdán, a peníze poslati poštou.“

„Pošta by jich nebyla snědla? Vždyť pošta náleží rovněž vládě.“

„Nech, synáčku, vládu s pokojem! Pošta není vláda a vládě nenáleží. Pošta je odpovědna za každý peníz, který dostane. Ztratí-li se, je povinna jej nahraditi.“

„Al-hamdu lilláh,“ zvolali jsme všichni. „To nám tatínek pošle zase nějaké peníze, a to poštou. A peníze nám ukradené již nikdy neuvidíme?“

„Myslete si, děti moje, že peníze vaše spadly do moře. V moři byste je nenašly a tak je nenajdete ani u člověka zloděje, který je vzal.“

Snad to Alláh dobře řídil, že mně bylo zlato ukradeno. Bylo by mne pokoušelo k útěku a byl bych trval v rozporu s přáním maminciným a rozkazem tatínkovým.

V klášterní škole jsme se učili čísti a psát. Učitelé byli Turci, ale uměli trochu arabsky. Představený nám, kde bylo potřeba, pomáhal. Za půl roku jsme již uměli tolik turecky, že jsme se s každým dorozuměli. Mně se učení velice líbilo. Když jsem nebyl ve škole, čmáral jsem na tabulce písmena, opakoval si, čemu jsme se učili, a hleděl si zapamatovati vše, co jsem ve škole slyšel. Za rok jsem četl a psal obstojně. Za dvě léta jsem uměl již i trochu počítati. Všichni jsme postoupili do školy vojenské. Tam byla kázeň přísnější a učení těžší. Oblékli nás do vojenských šatů, cvičili nás v obratech, pochodech a ve zbraní a v jízdě na koni; ve škole jsem slyšel o věcech, o jakých se mně dříve ani ve snách nezdálo. Nejvíce se mi líbily dějiny. Byly to dějiny tureckých válek, ale přece tam byla zmínka i o Arabech. Vypůjčoval jsem si knížky a z nich jsem se dověděl, že Arabové mají starší dějiny než Turci a že pro náboženství islámské mnohem více vykonali než Turci. Složiv všechny zkoušky s dobrým prospěchem, byl jsem v osmnácti letech povýšen na důstojníka.

Bardžas se vrací jako Arab.

Život vojenský se mně hrubě nelíbil. Moji druhové ve mně viděli Araba, a ještě k tomu kočovníka. Nejednou se mně proto vysmívali. S počátku jsem mlčel a o věci uvažoval: Proč oni, Turci, se vysmívají mně, Arabovi? Otec mnohého z mých kamarádů byl chudák, dělník nebo drobný řemeslník, otec můj byl velký náčelník. Proč jsem měl býti já, jeho synek, pod synkem nějakého řemeslníka? Vždyť u nás

v poušti nemají řemeslníci cti. Ani nejposlednější bdui by si nevzal za manželku dcerku nejbohatšího řemeslníka. Hrdost mých tureckých druhů nemohla proto míti kořeny v jejich původu, nýbrž v jejich národnosti. Vyvyšovali se nade mne, poněvadž byli Turci a já Arab. Turci byli páni, Arabové poddaní. To jsem chápal. Vždyť i my v poušti opovrhujeme kmeny, které poslouchají jiných. Můj kmen nikdy neposlouchal jiného kmene. My jsme nikdy nebyli považováni za kmen bezectný. Proč námi opovrhují Turci? V knihách dějepisných, které jsem četl, jsem našel, že Arabové byli po mnoho století pány Turků, že se nesvorností zeslabili, rozštěpili a Turkům podlehli. Nebylo by možno starou nezávislost arabskou obnoviti? Tato otázka mně dlouho a dlouho vrtala mozky a vrtá mně v něm, Múso, až dotud. Pohrdání mých tureckých kamarádů ze mne učinilo Araba. Snažil jsem se, abych s nimi zachoval dobrou vůli, ale nikdy jsem jich nenapodoboval. Nikdy jsem se nevydával za Turka.

Jako důstojník jsem navštívil některé kraje baltánské. V Malé Asii jsem nesloužil nikdy. Na Balkáně jsem viděl, jak nespravedlivě Turci jednají se slovanskými poddanými. Maně jsem srovnával věci tamní s tím, co jsem si zapamatoval o věcech v území našem. Dospíval jsem k přesvědčení, že je nutno, aby si poddaní sami pomáhali, aby lépe obdělávali půdu, aby se méně hašteřili, více spořili a své děti do škol posílali. Zmocňovala se mne touha, abych k takovému postupu nabádal své soukmenovce. S tatínkem jsem si dopisoval. Toužil po mně a já toužil po něm. Podával žádost za žádostí, abych byl poslán domů. Žádosti byly vráceny a já požádán, abych otce vybídl, aby takovými věcmi vlády neobtěžoval.

Konečně uhodila hodina spásy i mně. Alláh mně otevřel bránu do mého území, jenže si vzal mého otce. Očí jsem mu nezatačil. Náčelníci, nenašedše v mém příbuzenstvu vhodného nástupce, prosili vládu, aby mne pustila domů. Zdrá-

hala se, ale vědouc, že se v mém kmeni zahnízduje nepořádek a že se množí nájezdy na usedlíky, projevila souhlas a sultán mne propustil ze služby vojenské. S radostí v srdci i v očích jsem spěchal do svého území. Jel jsem zase po lodi, mořská nemoc však mne netrápila. V Halebu mne zemský správce důtklivě napomínal, abych svou správou ukázal vděčnost svému pánu sultánovi.

„Víš, kolik má náš pán sultán vojska a jaké zbraně. Víš rovněž, že chce, aby jeho poddaní zachovávali pokoj a pořádek, proto naváděj své náčelníky k pokoji a upozorňuj je na trest, jaký je stihne a stihnouti musí, kdyby pokoj rušili.“

„Přičiním se, Excellence, abych se tvou radou řídil. Jenže je potřeba, aby též úředníci, obzvláště výběrčí daně, nepodnikali nic, co by mohlo pokoj a pořádek ohrozit.“

„Jsi ještě mladý, kapitáne a nyní náčelníku, abys mne na něco upozorňoval. Znáš svou povinnost, a dokud mne náš pán sultán, kéž mu Alláh dopřeje vítězství, tady v Halebě ponechá, budu stříci každého tvého kroku. Přesvědčím-li se o tvém nevděku, přičiním se, abys byl potrestán.“

Nebylo snad na celém světě šťastnější ženy nad mou matičku a šťastnějšího muže, nade mne, to jest Bardžasa, když jsme se vítali. Chudinka; dlouho se mnou nepobyla. Odešla, ale poslední svůj pohled věnovala mně. Sám jsem ji oči zatlačil.

Teprv po návratu jsem pochopil, proč zemský správce nutil mého tatíčka, aby mne poslal do Cařihradu. Tehdy se sultán rozhodl, že upevní svou moc při Rudém moři. Aby se tam dostal, hleděl si zajistiti Syrii, proto vybízel jednotlivé velké náčelníky, aby poslali své synky k němu do Cařihradu. Chtěl míti rukojmí, aby zakluznal velkým náčelníkům, když by se jim snad zachtělo nedbati opratí jeho úředníků.“

Tak trpěl Bardžas se svým otcem Farhánem, na nějž Gáfel vzpomínal. Jeho stan jsme nenašli.

Hledáme raněného synka.

V okolí Hamy jsme se dotazovali tamních obyvatelů, kde že Ebedové táboří.

„Někteří se ještě nevrátili z vnitřní pouště, někteří se zdržují někde u Eufratu. V Halebu se o nich dovíte více, než víme my,” zněla odpověď. Haleb jsme objeli na jihu.

„Čím méně se budeme ukazovati četníkům, tím lépe, Múso. Touto dobou málokterý jezdec na velbloudu vkročí do města. Četníci a úředníci by se nás ze zvědavosti dotazovali, kdo jsme, kam jedeme, a působili by nám potíže a výlohy. Kdyby nás nezadrželi, jistě by nám nabízeli své služby a vymáhali dary. Spoléhejme na Alláha a sami na sebe. S Jeho pomocí dospějeme spíše k cíli než s pomocí vlády, jako je turecká.”

Pod Halebem jsme potkali veliké stádo tučných ovcí. Nějaký obchodník je skoupil na pravém břehu středního Eufratu a hnal je na trh do Syrie. Za řeči jsme se od něho dověděli, že Ebede, které hledáme, asi před dvěma měsíci přebrodili Eufrat na levý břeh. Obávali prý se útoku svých rozhněvaných soukmenovců a vyhnuli se mu ústupem.

„Tehdy se nad osadou Bális snadno přebrodili. Nebylo v řece ještě mnoho vody. Dnes je to, poutníci Milostivého, nemožné,” poznamenal obchodník. „Ani byste nevěřili, kolik vody se řečištěm valí. Na mnohých místech je pobřeží daleko zaplaveno. Nehnali jsme podél řeky, nýbrž vysoko nad ní po okraji pláně. Chcete-li mluvit s těmito Ebedy, nespěchejte. Za měsíc, za dva se k nim dostanete. Máte-li na spěch, tu abyste jeli buď proti řece nebo po ní k nejbližší větší osadě. Tam se snad někdo zhlédne vašim penězům, dá všanc svůj život a přepraví vás na loďce na druhý břeh.”

„Muži dobrý, kterého nám sám Alláh poslal, rozpomeň se, neslyšel jsi něco o mladém raněném bojovníku, který byl svěřen nějakému příslušníku Ebedů?”

„Jisto jistě se, poutníku, ptáš na Doukána, syna Bard-žasova.“

„Budiž Alláh pochválen, budiž Alláh pochválen, že jsme se s tebou setkali! Co víš o Doukánovi? Kéž bychom od tebe uslyšeli zprávu dobrou.“

„Uslyšíte, co vím. Nic neuberu, nic nepřidám. Doukán leží v zájezdním hostinci na stanici Hammám.“

„Jak je to daleko?“

„Nevím, jak rychle jedete. Minouti ji nemůžete, nevzdálíte-li se od řeky.“

„Jak se má?“

„Dobře, dá-li Alláh, jistě dobře. Kéž od nás Alláh vzdálí zlé a ty, kdo zlé působí!“

„To mu hrozí ta, která na nás na všechny číhá?“

„Alláh je mocný. On nás na tento svět posílá a On nás z něho odvolává.“

„Tvé zprávy nám dostačují. Kéž ti Alláh otevře cestu rovnou a širokou!“

„Kéž vám Alláh usnadní váš úkol; kéž se vrátíte ve zdraví ke svým!“

Synek mého kamaráda umírá.

Spěchali jsme k řece a zabočili po jejím pravém břehu skoro k jihovýchodu. Málo jsme mluvili a ještě méně jsme odpočívali. Naše zvířata jako by sama cítila náš spěch, nejevila ani hladu, ani žízně. Natahovala krok, dávala se do klusu a pak chvilkami i do cvalu. Konečně jsme je přiměli, aby poklekla před zájezdním hostincem, ve kterém Doukán ležel.

„Kéž ještě neodešel! Kéž ho potěšíme před odchodem!“ šeptal Gáfel, když jsme svazovali velbloudicím přední nohy. Majetník hostince vyšel a zvědavě si nás prohlížel. Sotva na náš pozdrav odpověděl, dotazoval se, kdo jsme a co chceme.

„Pojď se mnou, majetníku tohoto hostince,“ šeptal mu Gáfel. Odvedl ho za stavení, přičapli jsme a ptali se:

„Opatruješ Doukána, syna Bardžasova?“

„Budiž Alláh pochválen, že vás konečně dovedl. Nemohu s ním vydržeti. Třetí den a noc po vás touží. Hned pojďte za ním.“

„Nepřitíží se mu?“

„Nemůže se mu přitížiti. Břímě, jaké Alláh na něho naložil, převyšuje jeho síly. Čekám každou chvíli, že se pod ním zhroutí. Vidíte tamhle ten hrob? Dal jsem jej vykopat již včera. Vždyť hned včera k večeru jsme mysleli, že odejde.“

„Nemařme času, pojďme k němu. Zasvitne mu slunko radosti a odchod mu usnadní.“

Doukán ležel ve světničce otevřené do dvora. Nebyl to Doukán, byl to pouze jeho stín. Nezbylo z něho leda jeho oko. Jakoby ranním červánkem zazářila radost na jeho vyhublém, žlutém obličejí. Pouze oči se usmály. Gáfel se k němu přiklonil, líbal ho na obě líce.

„Jisto jistě tě tatíček pro mne vypravil. Jisto jistě se matička o mne souží.“

„Ba souží, Doukáne. Jak se zaraduje, až tě uvidí!“

„Uvidí mne, není pochyby, že mne uvidí, ale nikoliv na tomto světě. Řekni matičce i tatíčkoví, že se sejdeme; jisto jistě se sejdeme.“

„Nemluv, synáčku! Unavuješ se.“

„Již jsem domluvil.“ Oči zazářily a zhasly.

„Vodu, vodu sem,“ volal Gáfel. Kapal ji do úst odcházejícího synáčka. Všichni jsme plakali.

„Nač bychom ho umývali? Nač bychom ho do jiných šatů převlékali? Umyl se svou krví. Uložíme ho, jak ležel zde.“ Omotali jsme ho jeho košilí a odnesli ho k blízkému hrobu. Nikdo nepromluvil ani slova. Naše slzy kropily tvrdé kameny, kterými jsme hrob zakrývali.

„Podej nám zprávu, majetníku tohoto hostince.“

„Mé zprávy jsou krátké. Příbuzní poraněného příslušníka Ebedů našli oba a spěchali pro muže, který se vyzná v hojení zlomenin. Víte, že jsou takoví u každé čeledi. Přivezli ho, rovnal roztráštěnou holeň, přiložil obkladek a přitužil dvěma deštičkami.

„Než se ukáže druhý nový měsíc, bude tento bojovník běhat jako dříve, leda by snad trochu napadal. O něho strachu nemám, ale hůře je s tímto cizím synáčkem. Proč ho jen otec bral na tak daleký nájezd. Je vyhublý, zesláblý a nevím, překoná-li ztrátu krve. Děj se vůle Alláhova. Prozkoumám nyní ránu jeho.“ Prohmatal ji, obracel Doukána se strany na stranu a nutil ho, aby hluboko vydechoval. Nemohl, nařikal na palčivou bolest. Zasmušila se tvář lékařova, když ránu čistil a zavazoval.

„Co s tímto cizincem tady v táboře? Stěhujeme se s místa na místo a on potřebuje úplného klidu. Naložíme ho tamhle do těch nosítek a dovezeme do nejbližšího hostince.“ Dovezli ho ke mně a ve světnici, ve které umřel, ležel bezmála deset neděl. Otec Amrův mně povídal:

„Černoch Gáfel, jenž ránu mého synáčka obvázal a ho před vykrvácením zachránil, vložil tohoto bojovníka na šíji mého syna. Já, otec Amrův, kladu tohoto poraněného na tvou šíji a zaklínám tě Alláhem, abys pro něho vykonal, co bys konal pro své vlastní dítě. Vše, co na něho vynaložíš, zaplatím tobě. Tady máš závdavek, a až se vrátím do tohoto území, dostaneš ostatek.“ Odjeli a hojič ran odjel s nimi. Přebrodili se na levý břeh a od těch dob jsem o nich neslyšel. Doukán mne mnoho nestál a své probdělé noci si platiti nedám. Jsem také synek Adamův a je dobře, když budu míti u Alláha nějaký dobrý skutek zaznamenan.“

„Jaká byla jeho nemoc?“

„Divná, ba věru že divná. S počátku jím lomcovala horečka; mnohdy jsem myslel, že již již odejde. Překonal ji,

dostával chuť na jídlo a tím i k životu. Jenže to dlouho netrvalo. Jednou se rozkašlal a vyplival krev. Od toho času se ukazovala při každém prudším pohybu jeho plic. Rána se hojila, vlada do ruky se vracela, ale jeho plíce se horšily. Sedával jsem u něho velice rád. Byl to dobráček, jakých je málo na světě. Mnoho nemluvil, měl však radost, když jsem mu vykládal, jak asi se má jeho otec, jeho matka a celé jeho příbuzenstvo. Jeho očka zářila. Bylo viděti, že na nich lpí celou svou duší. Byl jsem přesvědčen, že se k nim nevrátí, ale toužil jsem zároveň s ním, aby někdo z nich přišel k němu, a jeho odchod ozářil. ^{١٤} Budiž Alláh pochválen, že vás ^{١٥}sem dovedl!”

V.

S NAJEZDNIKY.

Jinou cestou.

Nazítří přijelo do Hammámu na velbloudech několik usedlíků z Palmyry. Vraceli se z Halebu, kam vezli na trh popel, ze kterého se vyrábí mýdlo.

„Hle, Múso, k těmto lidem bychom se mohli přidružit. Dostaneme-li se do Palmyry, budeme blíže svého území a Alláh nám bezpečně poskytne nové příležitosti, abychom do něho ve zdraví dospěli.“

„Ty jsi tady doma. Co uznáš za nejlepší, učiním. Doblův se s těmito lidmi.“

„Již jsem s nimi mluvil. Dvě ručnice a dva revolvery jsou jim vítanou posilou. Budeme se žít sami, jim na obtíž nebudeme a oni nebudou trápit nás.“

„Nezaplatíš majetníku tohoto hostince, co utratil s Doukánem?“

„Sám jsi slyšel, že nevydal, ani co dostal od otce Amrova. Kdybych vrátil otci Amrovu závdavek, zničil bych jeho dobrý skutek a urazil ho. To přece nechceme. Zanecháme něco na památku pro rodinu tohoto hospodáře a odjedeme s bílou tváří.“

Vybízeli jsem Gáfela, abychom šli navštívit Doukána.

„Proč? Doukán je s námi a zůstane s námi. Jeho tělo odpočívá, avšak jeho duch není uzavřen v díře, které říkáme hrob. Chceš-li k němu jít, pojďme. Potřeba toho není. Po-

zdravy od matičky a celého příbuzenstva jsme mu vyřídili a s tatíčkem se jeho duch již setkal."

Bitva se Šammary.

Nad osadou Tajjibe jsme projížděli nížinou, ve které jsme zahlédli hromádky kostí velbloudích a půlku lidské lebky.

„Odkud se zde vzaly tyto kosti, Gáfele?"

„Nevím, Muso. Snad nám to poví některý z našich bratříčků."

„Povím, proč bych nepověděl," ozval se jeden usedlík z Palmyry. „Tady se utkali soukmenovci Ebedů s nájezdní četou nějaké čeledi Šammarů. Sám jsem při tom nebyl, ale ležel u mne v Palmyře mladík, který byl v tomto boji poraněn — a ten mně vše vypravoval."

„Ukaž nám svou štědrost, kamaráde, a pouč nás. Músovi se zavděčíš, neboť sbírá kdejakou zprávu o našich čeledích, a nám ujde čas."

„Tábořili jsme dobré dva dny cesty severozápadně od Palmyry," vykládal můj raněný host, „když náš velitel Barakát pokynul k nájezdu. Ptali jsme se:

„Na koních či na velbloudech?"

„Pouze na velbloudech. Žádné koně nevezmeme."

„Mnoho-li zásob?"

„Aby vystačily aspoň na měsíc."

Poznali jsme, že napadneme čeleď tábořící hodně daleko. Která to bude? To jsme se dověděli teprve po pětidenním pochodu středem pouště.

Barakát měl spadeno na čeleď Šammarů. Jejich území se rozkládá na jihovýchodě velké pouště pískové, dobrých čtrnáct pochodů od tábora, ze kterého jsme vyrazili.

„Nenadají se nás; překvapíme je a s kořistí unikneme, než se vzpamatují,“ ubezpečoval náš velitel. Leč Alláh usoudil jinak.

Dostali jsme se hluboko v poušti do nějakého úzkého údolí. Dešťová voda se leskla v několika tůních, pastva byla dobrá, paliva hojnost, i žebronili jsme my mladší, abychom tam přenocovali. Barakátovi se místo nelíbilo.

„Břehy jsou vysoké a srázné. Běda nám, kdyby je nepřítel obsadil!“

„Jaký pak nepřítel? Naši zvědové nezahlédli široko daleko živé duše. Stopy, které jsme překročili, jsou aspoň měsíc staré. Nikoho zde není. Vysoké a strmé břehy utlumí záři našich ohňů. Ohřejeme se a odpočineme si.“

„Budiž po vašem, družino. Zůstaneme zde na noc, ale stráže postavíme na oba břehy.“

„K čemu stráže? Smiluj se nad námi! Nevystavuj nás zimě a samotě!“

„Vzpíráte se jako nerozvážené děti. Snad Alláh určil, abychom zde noclehovali beze stráží.“

Stráže jsme nepostavili a na nebezpečí jsme zapomněli. Rozložili jsme se kolem ohňů. Někteří kouřili, jiní spali. Najednou „bum, bum, bum!“ Ani jeden z nás nepomyslel na obranu. Bylo tma, rány se blýskaly ze všech stran. Utíkali jsme ke svým velbloudicím, abychom se na nich zachránili. Šest nás padlo, mnoho nás bylo raněno a na čtyřicet zvířat jsme ztratili. Útočníci s kořistí zmizeli. Z jejich bitevního pokřiku jsme poznali, že jsou to příslušníci čeledi, kterou jsme chtěli napadnouti. Měli týž úmysl, jenže jim Alláh poslal vánek zdaru, překvapili nás a za naši nedbalost nás potrestali.

Plížili jsme se k svému tábořišti, sbírali raněné, uvázali je na zbylé velbloudice a rozprchli se na všechny strany, jen aby nás Šammarové nepronásledovali. Sraziti jsme se měli u studnic ležících asi den cesty severně od údolí, ve

kterém jsme byli přepadeni. Našli jsme tam nevelký tábor Slubů. Jejich náčelník nám pověděl o jiných Slubech. Těžce raněné jsme nechali u něho a putovali od Slubů ke Slubům až k osadě Suchne, k níž jsme dojeli před polednem.

V Suchne jsme se dověděli, že jiná nájezdní četa Šammarů vzala Ebedům stáda a že je posílá pod ochranou několika bojovníků domů, kdežto ostatní nájezdníci že se utábořili severně od osady Tajjibe, odkud podnikají nájezdy proti našim příbuzným v okolí.

Náš velitel povídá: „Což abychom se na ty Šammary podívali? Snad se nám podaří ukořistiti aspoň několik velbloudů a nahraditi, které jsme ztratili.”

„Dobře jsi promluvil, Barakáte. Podívejme se na ty Šammary!”

Nasytivše se, odjeli jsme ze Suchne do Tajjibe. Odtud jsme vyslali zvědy, by vypátrali tábor Šammarů. Jeden se k nám vrátil se zprávou, že noclehují kus cesty od osady; ostatní naši zvědové že je obcházejí.

„Jak chcete kořistiti, kamarádi? Každý pro sebe nebo všichni dohromady a potom se o kořist rozdělití rovným dílem?”

„Je noc, Barakáte, druh nebude viděti druha, nerozezná jeho kořisti od své. Co ulovíme, bude společné. Rozdělíme se o to rovným dílem.”

„Budiž po vašem! Jen opatrně a rychle k táboru Šammarů!”

Naši zvědové na nás čekali bokem od tábora. Spoutavše své velbloudice, obklíčili jsme spící nepřátele. Mnozí z nás ztratili ručnice v údolí, ve kterém jsme byli přepadeni. Místo nich si cestou zrobili nebo v Suchne a Tajjibe zaopatřili těžké hole. Velitel připomínal:

„Vy s těmi klacky spěchejte napřed. Klepejte spící Šammary, ale tak, aby se žádný již neprobudil. My s ručni-

ce mi půjdeme za vámi. Probudí-li se některý, pomůžeme mu k trvalému spánku."

Tloukli jsme do nich klacky, uspali jich mnoho, leč bylo jich více, mnohem více než nás. Chopili se svých ručnic a metali z nich po nás olověné pecičky.

Budiž Alláh pochválen, že byla noc temná a že odpočívali kolem několika ohňů! My byli v temnotě, těžko na nás mohli mířiti, kdežto je ozařovaly ohně, a naši lidé se nemíjeli cílem.

Vzali jsme Šammarům pět klisen a přes padesát velbloudic, ale nejen to: osvobodili jsme stáda, která vzali Ebedům. Na ráno jsme nečekali. Za noci nevěděli, kolik je nás. Za dne by se jistě byli na náš hlouček vrhli a nás připravili nejen o kořist, nýbrž i o naše vlastní velbloudice, zbraně a šaty. Prchali jsme za noci se vším všudy k Palmyře, abychom se odtud dostali ke svým. Kousek před Palmyrou bych byl se svého zvířete bezmála spadl. Nepřátelská koule mně projela stehnem, rána krvácela a ztráta krve mne zeslabila, že jsem se v sedle nemohl udržeti. Moji druhové mne donesli k tobě a Alláh tě odmění, hostiteli můj, za milosrdenství, jaké mně prokazuješ.'

Tolik jsem se dověděl o nočním boji, který vzplanul v nížině, kterou jsme právě projeli."

„Kéž Alláh odmění tvé dítky za dobré, které jsi nám, kamaráde, prokázal!"

Rozvaha a odvaha.

„Vidíš, Múso, jak daleko se vypravují naši lidé za kořistí a jak houževnatě lpějí na svém cíli. Příbuzní Ebedů spěli za kořistí dobrých čtrnáct dní cesty k jihu. Ukvapeností by byli málem pozbyli všeho, co měli, leč přece jen se nedali zastrašiti. Vytrvali, ztrátu nahradili a s kořistí se vrátili. Jen kdo vytrvá, dospěje k cíli."

„Nebojíte se o život? Co vám pomůže kořist, když ztratíte, co máte nejdražšího, zdraví nebo život?“

„Dny našeho pobytu na tomto světě jsou sečteny. Ne-zůstaneme zde, neboť nás očekává svět druhý, nekonečný, věčný. Proč bychom lpěli na tomto dočasném světě pozem-ském? Kdo se strachuje o život, nemá ani rozvahy, ani od-vahy. Bez odvahy a rozvahy není cti, není bílé tváře. Ukva-penec a zbabělec je svému příbuzenstvu na škodu a na hanbu. Takového bychom mezi sebou nestrpěli.

Naši chlapci slýchávají bezmála denně: Klidnou roz-vahu uštědruje Alláh, kdežto zbrklou ukvapenost vnuká satan. Satana se varují, proto hledí překonati ukvapenost a navykají klidné rozvaze. Dovede-li je klidná rozvaha k ne-bezpečí smrti, nevyhnou se mu a jejich vlastní matky je pobízejí, aby se podívali smrti do očí. Rozvážný a odvážný mladík bývá silnější než smrt; ztratí-li život, získá čestnou vzpomínku, a třebaš mrtev, je chloubou své matičky.

Nějaká naše příbuzná ovdověla a zůstali jí tři synové; dvěma již vypučelo chmýří pod nosem, třetí se ještě neúčast-nil nájezdu. Otec zahynul ve válce, matka do ní vypravila své starší dva syny a sama jim vařila. Zbloudilá koule za-sáhla mladšího do hlavy, právě jak večeřel, a staršího donesli po chvíli s probodnutým srdcem.

„Budiž Alláh pochválen, že mně dal takové hrdiny!“ zvolala matka-vdova, naložila oba miláčky na velblouda a odjela s nimi na hřbitov. Cestou odbočila do kotliny, ve které její nejmladší syn pásal stádo.

„Sedni na svou velbloudičku a spěchej na pomoc svému příbuzenstvu. Svým tělem vyplň mezeru vzniklou smrtí svého tatíčka a obou svých bratříčků!“

„Slovo tvé, matičko, je mně rozkazem,“ odvětil synek, opásal si náboje svých bratří, na rameno zavěsil vojenskou ručnici a spěchal do boje.“

Ukvapený Mašlán.

„Neslyšel jsi, Muso, o dětech Šrejfiho?“

„Nikoliv, Gáfele. Kdo byl Šrejfi?“

„Šrejfi byl velkým náčelníkem kmene spřízněného s Rualy. Alláh mu uštědřil sedm synů a jednu dceru. Jmenovala se Kút a rozvahou a odvahou nezahladila svým bratřím, vyjma nejmladšího. Říkali mu Mašlán. Byl to chlapík ukvapený, až zbrklý a působil svým rodičům veliké starosti.

Čeledi, kterým velel Šrejfi, tábořily daleko na jihu od velké pouště pískové v sousedství Šammarů. Nebyly se svým územím spokojeny. Stěžovaly si na nedostatek pastvy a vybízely svého velkého náčelníka, aby jim dopomohl ke krajům úrodnějším. Nejvíce na Šrejfiho naléhal jeho nejmladší synek Mašlán.

„Proč bychom se tady mořili? Opustíme své pastviny a nastěhujeme se do území našich příbuzných Rualů.“

„Zdělali jsme své pastviny po svých předcích. Vyživily je, vyživí též nás. Naši příbuzní Rualové nemají pastvin nadbytek. Postaví se proti nám a poteče krev.“

„Ať si, tatíčku, však to naše nebude. Vyženeme je z jejich nejlepších krajů a sami se v nich utáboříme.“

„Synku můj Mašláne, nemluví z tebe ukamenovaný satan?“

„Kéž mne Alláh uchrání od ukamenovaného ďábla! Co mluvím, slýchám od svých kamarádů.“

„Jsou nerozvážní a ukvapení jako ty.“

„I starší již touží po lepších pastvinách.“

„Dali si namluvit od mladších; vždyť ani stáří není záštitou před ukvapeností.“

„Proč bychom se, tatíčku, nemohli pokusit o nové území?“

„Je-li to vůle Alláhova, zmocníme se ho a naše děti budou míti lepší úděl, než jsme měli my,“ vmísil se do řeči nejstarší syn Šrejfiho.

„Budiž, synáčku! Mladší bojovníci se vypraví na nájezd a ty je povedeš.“

„My všichni se zúčastníme nájezdu,“ hlásili se ostatní synové Šrejfiho a Mašlán dodal: „Tobě, bratře, se podřídím. Jiného bych za velitele neuznal.“

„Hle, Mašláne, jak jsi zbrklý. Zkušenosti nemáš, svou rozvahu jsi ničím neprokázal a chceš býti velitelem.“

„Alláh mně vložil do prsou srdce udatné a za velitele se hodí pouze, kdo se nepřítele nelekne.“

„Za velitele se hodí, kdo dbá, aby neztratil ani jediný ze životů jemu svěřených, kdo hledí nepřítele přelstít nebo zapuditi, aniž by se s ním utkal.“

„Nechej, tatíčku, Mašlána. Na tomto nájezdu se mu naskytne příležitost, aby svou zmužilost ukázal.“

„Věru, že ji ukáží a všichni se mně podivíte.“

Bojovníci Šrejfiho se spojili s bojovníky Šammarů a táhli na koních a na velbloudech proti táborům Rualů.

Mašlán od rodičů zavržen.

U Šrejfiho sloužil tehdy za pastýře velbloudů nějaký příslušník Rualů. Večer po odjezdu bojovníků mu pravil jeho hospodář:

„Co jsi to za Ruejliho? Klidně večeríš a tvým příbuzným hrozí záhuba.“

„Co se má státi, stane se,“ odvětil pastýř. Povečeřev, ulehl doprostřed stáda a čekal, až vše usne. Potom vstal, osedlal si nejrychlejší velbloudici a s větrem o závod ujížděl ke svým. Nájezdníkům se vyhnul, předjel je a varoval velitele svých krajanů. Byl jím rozvážný hrdina jménem Fhejd.

Uslyšev o velkém nájezdu, zamyslíl se Fhejd a po dlouhé chvíli se radil s několika stařešinami. Výsledkem úvahy a rady byl rozkaz, aby jeho soukmenovci odehnali veškerá stáda daleko od tábora do údolí plného trávy.

„Sto mužů bude stříci stád; všichni ostatní se vrátí do tábora. Kdo máte drátěné brnění, odějte se jím.“

Pletené košile drátěné a železné přílby měli uschovány v kožených schránkách, vyložených bylinou džade.

Není, Múso, v našem území rostliny, která by měla pronikavější vůni než džade. Při tom je velmi hebounká, měkká. Brnění jí obložené nerozdírá kožené schránky a silná vůně zapuzuje moly, aby neprožrali kůži. Vítr roznášel vůni po okolí.

Po půlnoci sedl Fhejd na velbloudici, ostatní obrněnci za ním a spěchali směrem, odkud očekávali útok. Fhejd se zastavil v prostranné kotlině, plné bujné trávy. Tam přiměl

se svou družinou velbloudice, aby poklekly; odsedlali je, poslali zpět, sedla ukryli a sami obsadili skaliska, která kotlinu skoro úplně uzavírala; jen krátký zářez z ní vedl k jihovýchodu. Fhejd ho střežil s četou nejlepších bojovníků.

Po východu slunce hnali pastýři Fhejdovi stáda do kotliny. Nebyla to vlastní stáda, nýbrž pouze 250 velbloudic, jejichž jezdci byli v okolí ukryti. Pastýři si vesele propěvovali, aby nepřátelské zvědy upozornili. Ti se dali oklamat. Zahlédnuvše s vysokého kopce velbloudy pasoucí se v kotlině, nevšimli si, že mezi nimi není mládat, vrátili se a oznámili vojevůdci, kde že se stáda Rualů pasou. Nejstarší syn Šrejfiho pokynul, část bojovníků posedala rychle na koně a ujížděla cvalem do kotliny. Jeli od jihovýchodu, vítr vál od severozápadu a přinášel pronikavou vůni džade. Jak se přiblížili k úžlabí vedoucímu do kotliny, zvolal nějaký Šammari, jedoucí na bujném hřebci:

„Vůně džade, vůně džade, utíkejte!“

„Lžeš. Kdepak zde roste džade?“

„Víte mně donášejí vůni džade, utíkejte!“

Obrátil se a prchal, a víš, Múso, kdo prchal s ním? Mašlán, nejmladší syn Šrejfiho. Tři, čtyři jeho bratří se pustili za ním, ale kde mu byl konec! Nedostihnuvše ho, vrátili se ke svým ostatním druhům, vjeli úžlabím do kotliny a vrhli se na velbloudy. Fhejd se svými obsadil a zatarasil úžlabí; obklíčili nepřátele a rozpoutal se divý boj. Všech šest synů Šrejfiho padlo a z ostatních bojovníků se zachránilo jen několik mužů, a to pěšky, poněvadž nemohli na koních ze skal.

Zničivše útočníky na koních, osedlali Rualové své velbloudy, posedali na ně a na ukořistěné koně a udeřili na nepřátelskou jízdu na velbloudech a potom na zbytek nepřátel hlídajících zvířata s vodou a zásobami. Jen deset se jich zachránilo. Všichni ostatní byli pobiti nebo zajati.

Ze soukmenovců Šrejfiho nezůstal na živu leda Mašlán, jeho nejmladší syn. Nějaký Šammari ho vzal na svého rychlého velblouda a přijel s ním do tábora jeho otce. Vstoupiv do stanu, sedl si s Mašlánem stranou. Po chvíli se ptal Šrejfi:

„Co za zprávy?“

„Není žádných zpráv.“

„Přisám Alláh, nepodáš-li mně zprávu, hned ti srazím hlavu.“ Na svého syna Mašlána se ani nepodíval, neřku-li aby s ním byl promluvil. Šammari podav zprávu o nešťatné bitvě upozornil velkého náčelníka:

„Ó Šrejfi, což nevidíš miláčka svého oka?“

Šrejfi mlčel. Po chvíli zavolal svou ženu, matku všech sedmi synů, jež sedíc za příční stěnou vyslechla celou zprávu, a ptal se jí:

„Paní mého stanu, kdepak je Mašlán, tvůj nejmladší synek?“

Ona hledíc na Mašlána, odpověděla: „Nedostali jsme synka jménem Mašlán.“

Mašlán vyskočil, vhoupl se do sedla velbloudice svého otce, opustil kmen a nikdy se nevrátil. Byl vyobcován. Jeho sestra Kút těšila tatíčka i matičku, leč matka přece jen umřela zármutkem.

Srdnatá Kút.

Poražení kmenové se chtěli Rualům pomstít, i vytáhli proti nim následujícího roku. Nepodnikli nájezd, nýbrž stěhovali se do území Rualů s rodinami, stany a stády a položili se válečným táborem. Mělo se rozhodnouti, kdo zůstane pánem. Rualové obsadili všechny studnice v dalekém okolí. Jejich nepřátelé na ně útočili několikrát, byli však vždy odraženi.

Rualům velel vojevůdce Fhejd, proslavený svou štědrostí a rozvahou. Nikdy neútočil, avšak svíral odpůrce těsněji a těsněji, takže nemohli odnikud donést vody. Žízeň trápila nejen zvířata, nýbrž i lidi. Víš, Múso, že žízni nejvíce naříkají dívky a ženy. Za desítilitrový míšek vody nabízeli velbloudici, jen aby uchránili miloučkého dítko od smrti. Mnozí zabíjeli velbloudy, strádali vodu z jejich báchorů a pili ji.

Kút, dcerka Šrejfiho, byla nejen velmi sličná, nýbrž i rozvážná a srdnatá. Domluvivši se s jinými ženami, rozhodla se, že pojedje pod ochranou vojevůdce Fhejda pro vodu. Ženy přichystaly vodní měchy, naložily je na velbloudice, shromáždily se před stanem Šrejfiho a doprovázely jeho dceru Kút na její odvážné výpravě. Sotva se Kút pohodlně v sedle usadila, zvolala:

„Ó Fhejde, ó Fhejde, hle, já jedu před tvým obličejem, pod tvou ochranou!“ Totéž opakovala každá z žen ji doprovázejících, načež vyjely ze svého tábora a ubíraly se rovnou k táborům Rualů, zbudovaným u studnic. Strážci Rualů spatřivše blížiti se více než tisíc velbloudů vedených od ženy a řízených ženami, tak se zarazili, že zapomněli podati

zprávu veliteli a čekali, co se stane. Jak se Kút přiblížila na doslech, volala:

„Ó Fhejde, ó Fhejde, hle já jedu před tvým obličejem!“
Strážci to slyšeli. Nejmladší přiskočili k velbloudům a

nedbajíce varovných hlasů starších odháněli nejlepší zvířata i s ženami na nich sedícími jako kořist do táborů. Z táborů přiběhli jiní bezvousí mladíci a zakrátko byl celý průvod Kútin rozdělen jako kořist mezi jednotlivé bojovníky.

Fhejd nebyl u studnic. Konal objížďku po okolí. Jeho starý otrok zajel před stan, před kterým stála zajatá Kút, a slyšel, jak všechny ujišťovala, že jela pod ochranou Fhejdovou. Znal ji podle jména a věděl, že pochází z otcovy i matčiny strany ze šlechtného rodu. Uvěřil jí a vhoupnuv se na nejrychlejší klisnu, spěchal cvalem za svým pánem. Nemohl dovoliti, aby byl jeho obličej počerněn. Setkal se s ním brzo, neboť se Fhejd již vracel. Sotva se dověděl, že Kút jela před jeho obličejem a co se jí stalo, rozhněval se velice a zahlaholil bitevním pokřikem:

„Ó kdo chráníte našich stád! Já jsem syn šlechtných rodičů, já jsem Ruejli!“

Příbuzenstvo Fhejdovo zaslechlo jeho hlas, poznalo, že se dožaduje jeho pomoci, a kdekdo skočiv na koně uháněl se zbraní v ruce za ním. Když dojeli k táborům, jejichž obyvatelé zajali Kút a její družky, varoval Fhejd:

„Zde je Fhejd, syn šlechtných rodičů, zde za ním stojí jeho příbuzenstvo. Slunce zapadá. Jakmile znova vyjde, objeďu všechny stany, a před kterým uvidím sedlo nebo velbloudici z průvodu Kútina, každý spálím. Kdo chce ujíti tomuto trestu, ať přivede uloupená zvířata s náklady a ženami před můj stan. Vy, moji příbuzní a otroci, se rozjeďte hned po jednotlivých táborech a rozhlašujte, co přísahal, že učiní Fhejd, syn šlechtných rodičů.“

Sám se zastavil se svým starým otrokem před stanem, ve kterém dlela oloupená Kút. Poručiv hospodáři, aby osedlal její velbloudici, prosil ji, aby sestoupila jako vzácný host ve stanu jeho. Tam jí vykázal čestné místo a velel svým otrokům, aby zabili pět tučných velbloudic a přichystali dobrou večeři pro vzácného hosta Kút a její družky, které

se do večera skoro všechny u něho shromáždily. Do rána nechyběl ani jediný velbloud, ani jediný vodní měch, ani jediné sedlo. Otroci a příbuzní Fhejdovi napájeli po celou noc velbloudy Kútiny, čerpali vodu do měchů, ženy si je

naložily a po východu slunce odjely. Kút je vedla a Fhejd je doprovázel až na dostřel od tábora, ve kterém stál stan Šrejfiho.

Bylo to, Múso, radosti, když se Kút vrátila a žíznivé napojila, ale za pět dní byla voda vypita a z každého stanu se ozýval pláč žíznivých dítek. Mladší velbloudata hynula žízní napořád, starším se sesychaly hrby a mnohá nemohla povstati. Ženy vybízely Kút, aby s nimi zajela opět pro vodu, leč ona odpírala, nabádajíc ke smíru s Rualy. V tom ji podporovaly i ženy ostatní. Šrejfi se domluvil s druhými náčelníky a vypravil k Fhejdovi posla s prosbou o smír. Nabídl Rualům polovici svých stád. Rualové souhlasili, uzavřeli mír a kruté boje ustaly. Všichni, jak Rualové, tak i jejich dosavadní nepřátelé velebili Kút, že svou rozvahou a odvahou zabezpečila mír."

Vracíme se s nájezdníky.

Do Palmyry jsme se dostali bez nehody. Naši průvodčí nám nabízeli pohostinství, pokud nám Alláh nepošle příležitosti k další cestě. Poslal nám ji hned. Ženy, které vyšly na otop, se vrátily se zprávou, že se u pramene západně od Palmyry utábořil velký zástup bojovníků, vracejících se z nájezdu. Jsou prý ze kmene Huétát.

„Budiž Alláh pochválen, že vnukl vládě, aby nás, Beni Sachr, smířila s našimi sousedy Huétáty! To bychom se mohli, Múso, nejsnáze dostat domů. Zajedeme k prameni a přesvědčíme se, zda ženy mluví pravdu.“

„Pojďme, Gáfele. Tady v Palmyře beztoho není pastvy pro naše zvířata.“

Ženy měly pravdu. U studnic tábořilo přes čtyřicet Huétátů. Pouze na velbloudech podnikli nájezd proti osadníkům a kočovníkům východně od Homsu a Hamy. Vzali

jím přes devadesát velbloudů a třicet šest koní. Gáfel žárlivě, ba žádostivě pohlížel na tuto velkou kořist, obzvláště na klisny.

„Jak jste se k nim dostali?“ ptal se velitele.

„Snadno, velice snadno. Osadníci je pásli, my jsme je překvapili, pastýře a strážce zahnali a s klisnami ujeli.“

„Nebudou vás pronásledovati?“

„Není pochyby, že se za námi vydají na mezcích a zbylých koních. Čekáme na ně a ukážeme jim, že jsme lepší lovci nežli oni.“

„Nevzali byste nás s sebou?“

„Proč bychom nevzali? Jsme nyní přátelé. My budeme chrániti vás a vy budete bojovati s námi.“

Po večeři přicválal jezdec na ukořistěné klisně se zprávou, že daleko na severu zahlédl silnou četou na mezcích a na koních.

„To jsou jistě chlapíci, kteří by nám rádi vzali, co jsme ukořistili. Ukáže se, kdo s koho.“

„Kdy k nám asi dorazí?“

„V noci sotva pojedou. V horách by mohli snadno ztratiti naše stopy a budou se báti, aby se nedostali do pastí. Zastaví-li se a dají-li se na cestu teprv, až se rozední, neprijedou sem, leda až rosa obejde. Do té doby budeme my v bezpečí. Vrať se ke svým druhům a měj otevřené uši i oči. Rozumný bojovník nesmí nikdy spoléhati na hloupost svého pronásledovatele. My ostatní si lehneme a trochu si odpočineme. Beztoho jsme se poslední dvě noci nevyspali.“

Unikli jsme s kořistí.

Jak se ukázala denice, vybízel nás velitel, abychom se přichystali k odjezdu. Dali jsme se volným krokem k jihozápadu. Prošedše dolinou prostírající se mezi jižním úpatím vlastního pohoří Palmyrského a nižším pásmem jižním, pře-

kročili jsme toto pásmo a sestoupili jsme do širokého úvalu, uzavřeného na jihu rozervanou pahorkatinou. Úzkým žlebem jsme se dostali do vlnité pouště. V nehluboké kotlině velel vůdce, abychom se zastavili.

„Všechna zvířata zůstanou tady. Jak klisnám, tak velbloudicím spoutejte obě přední nohy, aby se nepoplašily a neutekly. Osm našich bojovníků — a sice ti a ti — jich bude stříci. Vy, hosté Milostivého, je můžete podporovati,” povídal Gáfelovi a mně. „Ostatní pěšky za mnou. Ukážeme těm hloupým usedlíkům, jak je nebezpečné zahrávat si na bojovníky.”

Velitel spěchal se svými ke žlebu, ze kterého jsme vyjeli. „Co zamýšlí, Gáfele?”

„Sám se, Múso, dovtípíš. Obsadí skalní stráně ohraničující žleb, uzavře jeho východ a bude čekati, až usedlíci do pasti vlezou.”

„Myslíš, že se jí nevyhnou?”

„Nevíš, Múso, jak vztek zaslepuje. Soptí hněvem, že si dali uloupiti své klisny a velbloudy. Bojí se, aby jim neunikli v širé poušti, která se tady před námi otvírá. Ze strachu, aby si nezašli, a z touhy, aby nás nejrychleji dohonili, zůstanou na našich stopách a octnou se v pasti.”

Gáfel měl pravdu. Krátce po poledni k nám dolehl rachot prvých ran.

„Boj se rozpoutal,” poznamenal Gáfel. Rány se ozývaly skoro až do večera. Potom zazněl vítězný pokřik a Huétáté k nám přivedli nových osm klisen a jedenadvacet mezků.

„Dostali jsme je a dali jim na pamětnou,” chechtal se velitel. „Mohli jsme je postřílet jako jehňata. Nevypálili jsme na ně ani jedinou ránu. To oni po nás brnkali. Budiž Alláh pochválen, že nikoho nezasáhl! Byli jsme dobře schováni. Až byli hotovi se svými náboji, rádi poslechli mé výzvy, aby vydali svá zvířata a vrátili se se svou zbraní. Otevřeli jsme jim severní vchod do žlebu a oni vyběhli jako z klece.”

„Ručnice jste jim nechali?“

„Co bychom s nimi dělali? Za mnoho nestojí a svých máme dosti. Kdybych byl žádal i ručnice, byl bych je popudil a jistě by byla tekla krev. Je lépe, když se syn Adamův uskrovní a spokojí se s tím, co mu Alláh poslal.“

„Pronásledovat nás již nebudou?“

„Na čem? Budou rádi, když se vrátí ke svým. Dnes se stěží dostanou do Palmyry; tam si odpočinou a pozítří snad budou doma. Vypraví se do Homsu a do Hamy a budou si na nás stěžovat. Než tamní vláda stížnost sepíše a naší vládě dodá, budou dávno klisny, mezci a velbloudice po různých táborech rozděleni. Ať si přijdou a je pod ochranou vládních četníků hledají. Usedlíků se nebojíme, ale kočovníci ze severní části sopečného území nebo Drúzové z Hauránu by nám mohli uškoditi.“

„Což Rualové?“

„Rualové jsou nyní naši přátelé. Od těch můžeme očekávat pouze dobré. Dnes pobudeme tady. Naše zvířata se napasou a odpočinou si. Jsou unavena a obroku nemáme ani pro koně, ani pro mezky. Po půlnoci se vydáme na cestu.“

Okolo území zákeřníků.

Zachovávali jsme směr jihozápadní a spěchali zvlněnou pouští k temnému valu sopečnému, který daleko na západě vystupoval.

„Zůstaneme od něho vzdáleni, jak jen možno,“ mínil velitel. „Čeledi a kmenové, kteří v něm pobývají, jsou zákeřníci, horší než hyeny. Zahlédnou-li nás, vylezou v noci, připlíží se, zařeží, kdo se jim namátne, a uniknou s kořistí, spíše než se poplašný pokřik ozve.“

„Kde projedeme sopečným valem?“

„Buď u studnic Kerážer nebo ještě dále k jihu. Čím jižněji, tím lépe, poněvadž naši táboří na jihu.“

„Kéž nás zastře Alláh svým závojem, abychom se k' nim ve zdraví a s kořistí vrátili!“

Několikrát mne nápadně pozdravil mladík asi dvacetiletý.

„Kdo je to?“ ptal jsem se.

„Ani nevím, Múso. Přidružil se k nám u Palmyry jako ty a Gáfel. Povídal, že se jmenuje Akáb, že je tak trochu potulným obchodníkem a že by rád vybral nějaké dloužky u usedlíků a kočovníků východně od Mrtvého moře. Žádal mne, abych mu dovolil s námi jeti. Proč bych mu to nedovolil? Ukořistěné klisny a velbloudice potřebují dozoru a obsluhy a mým bojovníkům práce nevoní. Sveze se, nají se a nám neubude.“

Když jsem večer odhazoval kamení s místa, na kterém jsem si chtěl lehnout, přiskočil Akáb a beze slova mně pomáhal. Poděkoval jsem mu za jeho dobrou službu a pozval ho k večeři.

„Použiji tvé štědrosti, Múso, jen co spoutám klisny a mezky mému dozoru svěšené.“ Po hodné chvíli se vrátil s náručí otopu; se slovy: „Je chladno, ohýnek nám neuškodí,“ jej položil vedle našeho ohně a obezřele přikládal. Po večeři jsem se natáhl na holou zem a přikryl se svým pláštěm. Akáb mně jej podstrkoval a pod nohy podkládal, abych se lépe zahřál. Potom usedl vedle mé hlavy a prosil, zda by se mnou směl promluvit.

„Otevři své srdce a ukaž mně vše, co ukázati chceš.“

„Není pochyby, že mne k tobě, Múso, dovedl Alláh. Hned, jak jsem tě v Palmyře spatřil, mně napadlo, abych se tě přidržel, že mně pomůžeš.“

„Vždyť jsem tě tam neviděl.“

„Stál jsem u brány, když jste vjížděli. Slyšel jsem, co o vás lidé vypravují, a viděl jsem, když jste odjížděli. Spěchal jsem za vámi a dohonil vás u studnic. Dověděv se, že pojedete s Huétáty, poprosil jsem jejich velitele, aby mne

s sebou rovněž vzal, a nyní tady vedle tebe sedím jako pro-sebník."

„Není třeba prosby. Kam dosáhne má ruka, tam ti bude na pomoc."

„Hle, Múso, mám nějakou důležitou práci v okolí Keraku a Maánu. Někteří Huétáté mně povídali, že tě tam loni viděli. Z toho soudím, že tvé příbuzenstvo dlí někde v sousedství a byl bych velmi rád, kdybys mne jemu doporučil. Snad budu potřebovati jeho ochrany a přísám Alláh, že by nechránilo nehodného."

„Kéž ti Alláh připraví dobrou noc, Akábe! Co jsi slyšel, je pravda. Navštívil jsem loni kraje prostírající se východně od Mrtvého moře, moje příbuzenstvo však tam nebydlí, nýbrž mnoho a mnoho dní cesty daleko na západ."

„Jisto jistě však máš, Múso, v Keraku a jeho okolí známé a přátele. Dobrý přítel mnohdy nahradí příbuzného. Velkým dlužníkem bys mne učinil, kdybys mi pověděl jména aspoň některých svých přátel a známých, abych k nim mohl zajíti v den potřeby. Ubezpečuji tě, že se neujmeš nehodného."

„Věřím ti, Akábe, neboť cítím, že mluvíš pravdu. Jména svých přátel ti oznámím a dám ti listy, v nichž je poprosím, aby tě přivítali jako mého druha."

„Kéž Alláh prodlouží život tvých rodičů a požehná jim za tvou dobrotu a štědrost! Dovolíš, Múso, abych ti pověděl něco ze svého života?"

„Chceš-li povídati, povídej! Nemysli však, že toužím zvěděti, co je přede mnou zahaleno."

„Po několik let jsem nemluvil o svém životě. Nějaký vnitřní hlas mně povídal, že bych prospěl sobě a své věci, kdybych ti ukázal, jak divnými cestami mne Alláh vedl. Snad bych spíše dospěl k cíli."

VI.

MSTITEL.

Staroslavný kmen Tajj.

„Mluv, Akábe. Vypravuj. Gáfel spí, a kdyby nespal, nikomu by nevyzradil, co by do jeho paměti zapadlo.“

„Slyšel jsi, Múso, o kmeni Tajj?“

„Jak bych nebyl slyšel. Vždyť to byl kmen, jemuž jindy náležela celá severní Arabie. V jeho území ležela proslulá pohoří. Není snad arabského básníka, dějepisce nebo zeměpisce, který by se o těchto pohořích a o kmeni Tajj nezmiňoval. Dnešní Šammarové jsou potomci Tajjů, jejichž jméno zaniklo.“

„Nezaniklo, Múso. Značná větev Tajjů se uchovala až dodnes. Táboří a bydlí mezi městy Bagdádem a Basrou. Z této větve pocházím já, to jest Akáb. Vedle tebe sedí, Múso, příslušník proslulého kmene Tajj a jemu jsi slíbil svou pomoc.“

Můj tatíček bydlil a tábořil při dolním toku řeky Dijála. Vlívá se do Tigridu skoro u samého Bagdádu. Od pradávna tam moji lidé chovali své ovce a pěstovali potřebné obilí a zeleninu. Pozemky byly naše. Vláda se o nás nestarala, v ničem nám nepomáhala, pouze daně vybírala. Pronajímala je nějakému bohatému měšťanu z Bagdádu. Vyplatil vládě ujednané peníze a hleděl vydělat hodně pro sebe. Za tím účelem rozdělil zemi bagdádskou na kraje a pronajímal jednotlivé kraje menším peněžníkům. Ti pak své kraje štěpili

na okresy, jež pronajímali výběrčím. Výběrčí chodil od osady k osadě, od tábora k táboru a nutil po dobrém a po zlém, aby mu dali, kolik napočítá. Po dobrém zaplatil málokdo, proto výběrčí s sebou míval četníky, kteří zůstávali v osadě nebo v táboře, pokud nevybrali, co jim bylo od výběrčího uloženo. Ubohý poplatník odváděl pětkrát, ba desetkrát tolik, kolik na něho podle rozpočtu vlády připadlo. Bída rostla, sedláci opouštěli své domky, neobdělávali pole a hleděli se svými stády uniknouti.]

Sídlisko na Dijále.

Krátce po mém narození přišel k nám na Dijálu nějaký velký pán. Říkal, že je z Cařihradu a že ho poslal náš pán sultán, kéž mu Alláh dopřeje vítězství, aby obhlédl nejurodnější kraje a dopomohl tamním sedlákům k blahobytu. Svolal usedlíky a kočovníky, vybízel je, aby se dali pod ochranu našeho pána sultána.

„Náš pán sultán sem vyšle muže, který umí vyměřovati a kresliti. On vyměří vaše pozemky, ohraničí je, namaluje jejich podobu a pošle výměru i obrázek našemu pánu sultánovi. Na jeho rozkaz bude obrázek s výměrou vložen v Bagdádě do úředních knih, kterým se říká pozemkové, a bude k němu připásno, že tyto pozemky jsou majetkem našeho pána sultána a že by se provinil proti němu, kdo by je zmenšoval nebo jejich sedláky utiskoval.“

„Nevypudí nás náš pán sultán z našeho majetku?“

„Hloupáčci. Cožpak není náš pán sultán vaším otcem? Slyšeli jste kdy, aby otec vypudil své děti? Ve skutečnosti zůstanou pozemky i nadále vaším majetkem a vy je budete obdělávati, jenže nebudete platiti daně.“

„Poskytne nám náš pán sultán této své ochrany zadarmo?“

„Zajisté zdarma. Kdopak by si dal svou ochranu platiti? Jakoby z uznalosti odevzdáte pro našeho pána sultána každého roku dar, který vám určí jeho zdejší zástupce.“

„Proč bychom neposlali svému ochránci a pánu sultánovi nějaký dárek.“

„Souhlasíte, aby byly vaše pozemky vyměřeny, nakresleny a do knih jako majetek našeho pána sultána vloženy?“

„Souhlasíme.“ Naši souhlasili a do roka se stalo, jak ten cařihradský pán povídal.

Zástupce sultánův je člověk rozumný a hodný. Chtěje naše pozemky zvelebiti, snažil se, aby byly pravidelně zavlažovány a odvodňovány. Na naše pole se bezmála každý rok vylila voda z řeky a mnohdy nadělala hodně škod. Nikdy všechna neodtekla. Část zůstala na pozemcích a proměňovala je v bažiny. Tyto bažiny rostly, poněvadž nános zabraňoval odtoku. Na radu zástupce sultánova stavěli naši podél řeky valy. Nedaly mnoho práce, poněvadž bylo hlíny všude dost. Ve valech byly ponechány pouze úzké otvory, aby jimi voda naplňovala kanály. Otvory mohly býti podle potřeby otvírány nebo zavírány. V bažinách prohlubovali naši příkopy, sváděli do nich vodu a odváděli ji hodně daleko znova do řeky. Takovým způsobem přibývalo orné půdy a ubývalo nakažlivých nemocí. Bývalať střídavá zimnice u nás domovem.

Zástupce sultánův si velice oblíbil mého tatíčka. Svěřil mu dozor na všechny práce a po několika letech ho jmenoval starostou. Můj tatíček rozděloval vodu, semeno, vybíral ročně dary pro našeho pána sultána a zastupoval celý náš okres před vládou. Na popud zástupce sultánova nabádal své sousedy, aby neprodávali svůj dobytek a svou úrodu po něčem, nýbrž aby se sdružili a jednali přímo s velkým obchodníkem bagdádským. Sousedé pochopili a zvolili tatíčka předsedou družstva, které mělo jejich jménem prodávat a kupovat. Vážnost tatíčková rostla a jeho majetku přibývalo. Zdaru mu nepřál ukamenovaný satan, kéž ho Alláh zapudí do hlubokých pekel!

Zlořečená závist.

Naším nejbližším sousedem byl nějaký Kázem. Říkalo se mu sajjed, poněvadž tvrdil, že pochází z potomstva Husejna, vnuka apoštola Muhammada, kéž na něm spočine milost Alláhova! Sajjed Kázem byl velice hrdý a nepřející. Zakládá si na svém původu. Chlubíval se, že v jeho žilách koluje tatáž krev, která probíhala srdcem apoštola Božího. Honosil se svým vzděláním, neboť navštěvoval vysoké školy v Nedžefu."

„V Nedžefu že studoval? Proč se nestal vykladačem zákona nebo soudcem?"

„Nepohodl se se svým tamějším představeným, i byl ze škol vyobcován spíše, než je dokončil. Nenáviděl bezmála každého, avšak největší zášť choval k viditelné hlavě své náboženské obce, k mudžtahedovi, nejvyššímu vykladači zákona."

„To byl šííta?"

„Zajisté, Múso. Vyznával náboženství islámské jako já, to jest Akáb, ale dával Husejnovi a jeho otci Alimu přednost před apoštolem Božím a neuznával viditelného chalífy."

„Jak se dostal k vám na Dijálu?“

„Byv vypuzen z Nedžefu, ohlížel se po chlebě. Službě náboženské, výkladu zákona nebo soudnictví se věnovati nemohl, poněvadž by to jeho církevní představení nikdy nebyli dovolili. Žádné řemeslo neuměl, proto se vrátil k zemědělnictví svých předků, k chovu ovcí a obdělávání půdy. Když se naše pozemky staly majetkem sultánovým a odvodňováním a zavodňováním úrodné půdy přibývalo, ohlížel se sultánův zástupce po pracovitých rukou, s radostí přijal sajjeda Kázema a pomohl mu vystavěti chaloupku kousek od nás. Byl příčinlivý a vytrvalý a nebýti závisti, která ohlodávala kořen jeho vnitřní spokojenosti, byl by býval prospěl nejen sobě, nýbrž i svým sousedům. Všechny předčil důvtipem a vzdělaností. Zástupce sultánův mu s počátku velice přál, ba v mnohých věcech mu nadřžoval na úkor jiných. Kázem si ho nadcházal, kde jen mohl, dychtě, aby se stal jeho pravou rukou a vrchním dozorcem. Jenže nemohl na dlouho skrýti své špatné vlastnosti. Donášel na své sousedy, popuzoval proti nim a nejednou zástupce obelhal. Takový člověk se za dozorce nehodil, proto se jím nestal. Měl se podříditi mému otci. Soptě hněvem, vykřikoval:

„Alláh nedá, aby se potomek Jeho apoštola plazil před potomkem ledajakého barbarského kočovníka!“

Můj tatíček hovořil o věci se zástupcem sultánovým, radě se, jak by si měl počínati.

„Jako dosud, Akábe, jako dosud. Alláh ti dal čisté srdce a jediný jazyk. Jednej s Kázemem, jako bys jednal sám se sebou. Co nemusíš slyšeti, neslyš. Co nemusíš viděti, na to se nedívej. Vyzlobí se a uklidní se. S lety mu bude přibývati rozumu. Zkušenost je nejlepší učitelka.“

Tatíček se řídil radou zástupcovou. Uhýbal, kde mohl. Kázem se mu vysmíval, že je slaboch a sketa. Pamatuji se, jak si tatíček nejednou trpce naříkal a jak ho matička pro-

silu, jen aby se mírnil a se se svými starostmi k Alláhovi utíkal.

„Ke komu jinému? K úřadu nemohu; pokárali by Kázema nebo by mu uložili pokutu a tím bych ho proti sobě popudil ještě více. Spílal by mně udavačů a štvál by jiné. Avšak, jak mohu mlčeti, když poškozují všechny své sousedy? Co chvíli slyším, že někdo pustil vodu, kdy téci neměla, nebo ji zarazil, kdy bylo nutno zavlažovati. Ten a onen mně žaloval, že to dělá Kázem, avšak ani jeden nechce vystoupiti jako svědek. Bojí se ho; nezbyvá, než abych sám hlídal.“

„Zůstaň doma. Nevydávej se za noci v nebezpečí. Víš, že je noc útlukem zlého a těch, kdo zlé působí.“

„Nemohu zůstat na svém lůžku, když vím, že někdo poškozují, co jsme svým potem vybudovali. Řeka stoupá, všechna stavidla jsem dal spustiti, a hle, včera jsem našel dvě vytažena, a to právě ona, která zabraňují přítoku na bažiny, které vysušujeme. Jedno stavidlo bylo uvolněno; silnějším nárazem vody mohlo býti odneseno, val prolomen a dvě třetiny naší úrody zničeny.“

„Vezmi si s sebou dva, tři sousedy.“

„Každý má dnes práce plné ruce nebo střeže svých vlastních kanálů. Nechci jich vyrušovati, ačkoliv vím, že by se mnou šli rádi. Bojím se, že kdybychom přistihli Kázema, vytýkal by mi, že jsem schválně na něho políkl. Chytnu-li ho sám, domluvím mu; snad si dá říci.“

Závistí k vraždě.

Tatíček odešel na noční hlídku a již se nevrátil. Ráno jsme ho hledali a před polednem našli u poškozeného stavidla. Ležel v tratolišti vlastní krve. Rána dýkou pod levou lopatku zhasla jeho život. Můj strýček běžel hned k zástupci sultánovu.

„Takovou odměnu dostal otec Akábův za své věrné služby.“

„Přisám Alláh, že bude pomstěn. Vrah věrného sluhy našeho pána sultána nesmí zůstatí bez trestu. Podám zprávu na nejbližší četnické stanici a Kázem bude ještě dnes v železech. Nikdo jiný ho nezabil než on!“

S matičkou jsme odnesli tatíčka domů a pochovali ho vedle naší chaloupky. Neumývali jsme ho; vždyť byl umyt svou krví.“

„Proč jste hned nepronásledovali vraha?“

„To byla věc strýčkova. Chtěl se domluvit se zástupcem sultánovým. Uslyšev od něho, že Kázem smrti provazem neujde, domníval se, že svůj úkol vykonal, a čekal, kdy bude povolán, aby proti němu svědčil.“

„Měl proti němu nějaký důkaz?“

„Měl. Kousek od mrtvoly tatíčkovy ležel Kázemův šátek s hlavy a pod ním jeho zkrvácená dýka. Šátek byl roztrhán. Snad mu jej strhl tatíček při zápasu. Dýku asi, hrůzou jsa puzen, odhodil.“

„Tyto důkazy by sotva byly dostačily k odsouzení Kázemovu. Váš zákon vyžaduje očitého svědka, a toho zde nebylo.“

„I byl, Múso, byl. Patnáctiletý synek strýčkův se plížil za mým tatínkem a v měsíční záři viděl, co se stalo. Tak byl zděšen, že odběhl k nějakým známým a vrátil se teprv následujícího dne. Očitý svědek zde byl a Kázem by byl býval jistě visel, kdyby ho byli četníci polapili. V jeho domku ho nenašli a na polích marně po něm pátrali. Kázem byl pryč; pouze jeho žena a dvě churavé dcerušky zůstaly doma. Ty viny neměly, proto se pomsty báti nemusily.“

Povinnost pomsty.

Zástupce sultánův nutil vládu bagdádskou, aby podala zprávu o zločinu s popisem vraha četníkům v jiných krajích.

Utěšoval strýčka, že vrah zaslouženému trestu neunikne, že se o to sám náš pán sultán postará. Uplynulo léto, nastal podzim, přišla zima a zástupce sultánův pořád napomínal strýčka k trpělivosti.

„Nestarej se. Sultán Kázema najde, a kam nedosáhne ruka sultánova, zasáhne Alláh. Jemu nikdo neujde.”

„Alláh nepracuje za syny Adamovy, nýbrž pomáhá jim, když oni konají svou povinnost. Mou povinností je, abych smyl krev svého bratra. Dosud jsem spoléhal na tebe, na vládu a na našeho pána sultána. Bezmála rok uplynul a vy jste k cíli nedospěli. Alláh mne nutká, abych se dal sám na cestu, vraha našel a tuto dýku v jeho srdci stopil.”

„Souhlasím s tebou. Sám bych jinak nejednal. I v mých žilách koluje krev arabská. Zním povinnost pomsty a schvaluji ji. Máš nějakou stopu? Zaslechl jsi někde, kam se sajjed Kázem dal?”

„Nic jsem neslyšel, stopu nemám, avšak uvažoval jsem a rád bych s tebou o výsledku svých úvah pohovořil. Jsi zkušenější a vidíš dál než já.”

„Mluv. Čtyři oči vidí jasněji než dvě a dva mozky chápou snáze.”

„Vrah studoval v Nedžefu; žáků tam bývá několik tisíc. Přicházejí ze zemí, ve kterých bydlí šíité a do nich se vracují. To ví Kázem, proto se vyhne zemím, ve kterých by mohl býti poznán.”

„Máš pravdu. V Iráku a Persii bys ho asi marně hledal. Tam jsou šíité doma; jistě si někteří všimli vládní vyhlášky o zločinu, jehož se dopustil, a udali by ho, kdyby ho někde zahlédli.”

„Kázem je Arab, žádnou jinou řeč pořádně neumí, proto se sotva pustí do krajů, ve kterých bydlí Turci nebo Kurdové.”

„I to je pravda. Dobře jsi uvažoval. Pak nezbývá leda dolní Mesopotamie, Syrie, Palestina a západní polovice Ara-

bie. Je to obrovský svět. Člověk jako Kázem v něm zapadne jako zrnko pískové. Kde ho najdeš? Kdo ti pomůže ho vypátrati?’

„Alláh. Jdu konati svou povinnost a Alláh mne povede.“

„Kdy se vypravíš?’

„Hned zítra.“

„Potřebuješ peněz?’

„Kolik potřebuji, mám. O mne se nestarej, ale starej se o rodinu mého zabitého bratra a o mou. Beru je se svého krku a zavěšuji je na krk tvůj.“

„Přijímám je a jsem ochoten za ně odpovídati v den nejposlednější.“

Prvý mstitel zmrzačen.

Dvě léta byl můj strýček v cizině, a když se vrátil, vrátil se jako mrzák bez pravé ruky. Zuby skřípěl, když nám vykládal, že mého tatíčka nepomstil.

„Pátral jsem po vrahu, jako pátrá hyena po mrtvole. Mezi lidmi, ve vzduchu, na zemi jsem hledal jeho stopy. Prošel jsem úvodí Tigridu až tam, kde bydlí Kurdové a Turci. Po pravém břehu této řeky jsem se přiblížil k Eufratu a prohlédával pobřeží až k ústí Chábúru. Anděl Alláhův mně našeptával, abych se dal po této řece. Družina, se kterou jsem právě tehdy byl, mne přemlouvala, abych je neopouštěl, že se s nimi pohodlně a bezpečně dostanu do Haleba. Vydával jsem se za řemeslníka, hledajícího práci a živícího se podělkováním. Nádeničil jsem v různých vesničkách a dvorcích a seznámil se s podobnými nádeníky, kteří přicházeli ze severní Syrie na žně k Eufratu. Vraceli se a nutili mne, abych zůstal s nimi, že mne až do Haleba dovedou. Poslouchaje vnitřního hlasu, opustil jsem je a putoval podél Chábúru k severu.“

bie. Je to obrovský svět. Člověk jako Kázem v něm zapadne jako zrnko pískové. Kde ho najdeš? Kdo ti pomůže ho vypátrati?’

„Alláh. Jdu konati svou povinnost a Alláh mne povede.“

„Kdy se vypravíš?’

„Hned zítra.“

„Potřebuješ peněz?’

„Kolik potřebuji, mám. O mne se nestarej, ale starej se o rodinu mého zabitého bratra a o mou. Beru je se svého krku a zavěšuji je na krk tvůj.“

„Přijímám je a jsem ochoten za ně odpovídati v den nejposlednější.“

Prvý mstitel zmrzačen.

Dvě léta byl můj strýček v cizině, a když se vrátil, vrátil se jako mrzák bez pravé ruky. Zuby skřípěl, když nám vykládal, že mého tatíčka nepomstil.

„Pátral jsem po vrahu, jako pátrá hyena po mrtvole. Mezi lidmi, ve vzduchu, na zemi jsem hledal jeho stopy. Prošel jsem úvodí Tigridu až tam, kde bydlí Kurdové a Turci. Po pravém břehu této řeky jsem se přiblížil k Eufratu a prohledával pobřeží až k ústí Chábúru. Anděl Alláhův mně našeptával, abych se dal po této řece. Družina, se kterou jsem právě tehdy byl, mne přemlouvala, abych je neopouštěl, že se s nimi pohodlně a bezpečně dostanu do Haleba. Vydával jsem se za řemeslníka, hledajícího práci a živícího se podělkováním. Nádeničil jsem v různých vesničkách a dvorcích a seznámil se s podobnými nádeníky, kteří přicházeli ze severní Syrie na žně k Eufratu. Vraceli se a nutili mne, abych zůstal s nimi, že mne až do Haleba dovedou. Poslouchaje vnitřního hlasu, opustil jsem je a putoval podél Chábúru k severu.“

Pokoušela se o mne zimnice a u nějaké stanice mne zdolala. Byl jsem rád, že mi tamní hostinský dopřál útulku. Bezmála dva měsíce jsem stonal. Již se vracela má síla, když se jednou v hostinci zastavila družina, vezoucí na velbloudech a mezcích obilí do krajského města. Jak jsem Alláhovi poděkoval, když jsem se svého lůžka v této družině poznal hledaného vraha. Kázem sloužil u obchodníka s obilím. Odvrátiv svou tvář, zamotal jsem se, aby mne neuviděl a přede mnou neprchl. Po půlnoci, když celá družina spala, jsem se oblékl a vzav svůj revolver plížil jsem se k lůžku vrahovu. Spal a hluboce oddechoval. Skloniv se k němu, zatřepal jsem jím a ptal se:

„Spíš, Kázeme, nebo bdíš?“

Vzchopil se a poznav mne po hlase, zasadil mně ránu do prsou, že jsem se svalil. Vždyť jsem byl po nemoci velice slabý. Než jsem se pohnul, roztříštil mi mou pravici a křičel:

„Zloděj, zloděj! Lupiči; tohoto držím, ať neuniknou ostatní!“

Dva tři se na mne vrhli, ztloukli mne a svázali mne. Marně se za mne přimlouval hostinský. Odevzdali mne četníkům, kteří mne spoutali a dovezli do krajského města. Mou ránu zanedbali a v městě mně vládní lékař uřízl pravici. Dlouho jsem stonal, než se rána zahojila. Teprv potom mne vyslychali pro krádež. Hned, jak mne četníci zatkli, jsem je prosil, aby místo mne nebo aspoň se mnou zatkli i Kázema, že je to vrah, za jehož vypátrání slíbil náš pán sultán značnou odměnu. Smáli se mi, že prý chci smést špínu se sebe na něho. Teprve soudce, před kterého jsem byl předveden, uvěřil, že jsem nevinen a že je mé udání pravdivé. Dal hned rozkaz, aby byl Kázem zatčen, ale po tom již nebylo památky. Přes čtvrt roku jsem čekal v městě a konečně jsem se vrátil k vám s nepořízenou. Můj bratr je mrtev, já jsem mrzák a vrah se nám směje.'

Druhý mstitel se nevrací.

„Nebude se smáti, tatičku,“ ozval se můj bratranec. „Sám se vydám na cestu, ze které jsi se ty vrátil, a Alláh mne dovede k cíli.“

Jeho matka ho prosila, aby zůstal doma: „Nemám než tebe, otec je mrzák a ty jsi jediná naše naděje.“

„Nenaříkej, matičko. Alláh mne bude chrániti a vás bude opatrovati. Tady můj bratranec dorůstá. On vás neopustí, kdyby mne Alláh z tohoto světa odvolal.“

„Nechej ho, nezdržuj ho,“ ozval se tatiček. „Pošpinil by čest našeho rodu, kdyby nevykonal, co vykonati má.“ Bratranec se vydal za vrahem a my čekali, kdy a s jakou se vrátí. Nevrátil se za rok, nevrátil se za dvě léta a žádná zpráva nedošla o něm, ani když uplynula léta tři.

„Vydám se za bratrancem. Nemůžeme zůstat v této nejistotě.“ Zdržovali mne všichni, avšak konečně jsem přece jen naše opustil a na cestu se vydal. Chtěl jsem zvědět, co se bratranci přihodilo; měl jsem smýti krev svého otce. Podél Eufratu jsem putoval do krajského města u Chábúru a navštívil tamního soudce.

„Pamatuji se, synáčku, na tvého strýčka i na tvého bratrance. Budiž Alláh pochválen, že dovedl strýčka k jeho rodině! Jeho syn, tvůj bratranec, u mne byl před čtyřmi lety. Privil jsem mu, že podle některých zpráv soudím, že se vrah Kázem uchýlil do severní Syrie. Nic podrobnějšího jsem mu říci nemohl, dal jsem mu však doporučení na svého kamaráda soudce v Halebu. Nedostav od tvého bratrance žádné zprávy, myslil jsem, že svou povinnost vykonal a že mne nepotřebuje. Tady ti dám list na soudce v Halebu. Od něho uslyšíš, co on ví o tvém bratranci.“

Soudce halebský mne uvítal upřímně a divil se nemálo, že o bratranci nic nevím.

„Přisám Alláh, že se dobře pamatuji, jak mi odevzdal list mého kamaráda. Pohovořil jsem s ním o věci, slíbil mu pomoc a radil, aby nádeničil po zdejších zájezdních hostincích, tam že chodí mnoho lidí z okolí a některý že ho snad přivede na stopu. Musil býti velice opatrný, aby vraha nepoplašil. Jeho jméno neznal. Vždyť obchodník s obilím, u něhož sloužil, ho najal pod jménem zcela jiným, než jaké měl u vás na Dijále. Jistě jej opustil a dal si jméno nové. Bezmála půl roku pobýval tvůj bratranec v tomto městě a okolí. Občas ke mně přicházel a se mnou se radíval. Pojednou ustal a již se neukázal. Poptával jsem se po něm v zájezdních hostincích. Znali ho, ale všichni říkali, že ho od nějaké doby neviděli a o něm neslyšeli. Kam se poděl, ví pouze Alláh. Snad najdeš jeho stopu. Naposledy sloužil v tom a tom hostinci.’

Třetí mstitel pátrá po vrahovi.

Zašel jsem do hostince a ptal se, nemají-li pro mne nějakou práci. Najali mne a byli se mnou spokojeni. Seznámiv se dobře s vrátným i s ostatními sluhy, hovořival jsem s nimi o tom a o onom, snaže se za řeči něco vyzvědět o svém bratrance. Jednou k nám zavítal nějaký potulný obchodník.

„Kde jsi byl tak dlouho? Přes tři léta jsem tě neviděl.’

„Vždyť jsem také tři léta do Haleba nepřišel. Zůstanu u vás několik dní, snad několik neděl. Rád bych měl spolehlivého sluhu. Pošli mně toho a toho,’ povídá dozorcí a vyslovil jméno mého bratrance.

„Proč chceš právě tohoto?’

„Poněvadž jsem s ním byl velmi spokojen. Zním ho, on zná mne a mé věci a zbaví mne různého povídání.’

„Toho ti dáti nemohu. Krátce po tvém odchodu zmizel.’

„Hned po mém odchodu?’

„Zajisté. Domnívali jsme se, že jel s tebou nebo za tebou.“

„Divná věc. Krátce před svým odchodem jsem s ním hovořil o nějakém muži, se kterým jsem se seznámil u Lhejbů. Povídal jsem mu, že oba mluví stejným nářečím, a tázal jsem se ho, nejsou-li krajané nebo snad příbuzní. Váš sluha se mne podrobně vyptával, kdo že ten muž je, kde dlí a čím se zabývá. Když zvěděl, že se teprv asi před rokem u Lhejbů usadil, zamlčel se a chvíli přemýšlel. Z další jeho řeči bylo patrné, že by mne rád doprovázel, kdybych se dal do území Lhejbů. Uslyšev, že mířím do Mesopotamie, přerušil rozhovor a zabral se do své práce. To jsou divné věci. Vrtá mně mozky, zda odchod vašeho sluhy nesouvisí s oním cizincem u Lhejbů.“

„U které pak čeledi Lhejbů bydlil ten cizinec?“

„U té a té a sice jako sused toho a toho.“

„Až sem někdo z této čeledi přijde, zeptám se ho, zda něco neví o našem sluhovi. Všechny nás zajímá, co se s ním stalo. Místo něho vezmi za vděk tímto chlapíkem. Je příčinnivý a svědomitý. Jistě s ním budeš spokojen. Vidíš, jak již nyní bedlivě pečuje o tvé soumary a o tvůj náklad.“

Odsedlával jsem zvířata obchodníkovy a rovnal jeho náklad, při čemž mně neušlo ani jediné slovo jeho rozhovoru s naším dozorcem. Poznal jsem, že mluví o mém bratranci a o vrahu Kázemovi. Byl bych nejraději ihned odešel do území Lhejbů a pátral po svém bratranci, ale bylo nutno, abych nějaký den posečkal. Zvědév od dozorce jméno svého bratrance, mohl jsem se na něho doptávat a od obchodníka i o vrahu ještě něco uslyšeti. Týden jsem v hostinci ještě vydržel, potom jsem dal výpověď a chystal se ke Lhejbům. Abych zničil stopu, pracoval jsem den dva v sousedním zájezdním hostinci, potom ještě den v třetím, až jsem konečně opustil Haleb.

Jak druhý mstitel zahynul.

Lhejbové jsou, Muso, proslulí jako ochránci mužů, kterým hrozí pomsta. Bezmála z celé severní polovice Arabie tam spěchají, kdo někoho zabili; dají se pod ochranu toho neb onoho náčelníka a bydlí v jeho táboře jako jeho sousedé a chráněnci. Běda mstiteli, který se ukáže poblíž takového tábora! Je-li dopaden, bývá spoután do želez a propuštěn teprve, slíbí-li, že se u tábora nikdy neukáže. Poruší-li svůj slib, bývá bez milosti zabit. Nevěda, zda se vrah mého tatíčka neuchýlil ke Lhejbům jako krví potřísněný vrah, byl jsem velice opatrný, abych jejich pozornost nevyburcoval a je proti sobě nepopudil. Mínil jsem u nich hledati práci, leč pod jakou záminkou? Moje nářečí hlásalo, že jsem cizinec. Za pastýře jsem se hrubě nehodil; velbloudů jsem nikdy nestřehl a kozám a ovcím jsem nerozuměl. Nepatrná otázka by mne byla prozradila. Spoléhal jsem, že mi Alláh nějaká dvířka otevře, a otevřel mi je; budiž za to pochválen.

Čeď Lhejbů, kterou jsem hledal, má úrodné pozemky. Někteří její členové se trochu zabývají orbou, ostatní pak si najímají na polní práci sedláky ze západní Syrie. U těchto polních dělníků jsem se hlásil o práci. Nějaká žena mne s radostí přijala.

„Náš hospodář onemocněl. Umíš-li, synku, orat, sám Alláh tě poslal.“

„Jak bych neuměl. Vždyť jsem při orbě vyrostl.“ O mzdu jsme se dlouho nehádali a téhož odpoledne jsem vyjel na pole. Dívali se na mou práci a byli spokojeni. Nemohu si naříkati. Honili mne do práce od rána do noci, ale najedl jsem se, a co je hlavní, měl jsem příležitost vyzvídati.

Zakrátko jsem se dověděl jak o vrahu svého otce, tak o svém bratranci. Vrah Kázem se vydával za příslušníka nějakého kmene z Iráku. Vykládal, že jeho předkové tábořili v okolí Mekky a chránili apoštola Božího před jeho od-

půrci. Později že se vystěhovali do Iráku, kde se až dosud udrželi. Jeho nářečí dosvědčovalo, že z Iráku pochází; náčelník soudil, že mluví pravdu.

„Přicházím k tobě, náčelníku, a k vám, členům této čeledi, jako krvi potřísněný, a prosím vás, abyste mne chránili před mstiteli.“

„Vypověz svou řeč, a je-li spravedlivá, buď ujištěn, že smrt zastihne spíše tvého hostitele než tebe.“

„Paní mého stanu odešla, Alláh ji k sobě povolal. Dvě malé dítky o ni plakaly a můj stan byl prázdný. Dovedl jsem na její místo druhou, mladší. Toužil po ní nějaký můj soused. Činil jí úklady, a když jim unikla, obviňoval ji z hříchu. Zapřisáhala se Alláhem, že je nevinná. Uvěřil jsem jí a darebáka touto dýkou potrestal. Dychtí po mé krvi.“

„Jeho krev poteče, jen jak se tady ukáže. Budeš s námi bydleti a choditi jako jeden z nás. Běda tomu, kdo by na tebe namířil nebo se po tobě rozpráhl.“

Po několika měsících se ukázal u této čeledi můj bratranec. Kázem ho zahlédl a zdaleka volal:

„Tamhle je ten dareba, který činil nástrahy paní mého stanu.“ Než se nadál, byl povalen, zbit, spoután a doveden do stanu náčelníkova. Chtěl se hájiti. Ani úst nesměl otevřítí.

„Známe tě, nešlechtníku! Víme, oč jsi usiloval. Za každé slovo dostaneš pět ran.“

Nazítří k večeru mu povídá náčelník: „Slib, že odtud hned odejdeš a že se sem nikdy nevrátíš. Slibuješ?“

Bratranec se chvíli rozmýšlel a konečně odpověděl: „Slibuji.“ Odemkli mu pouta a vyvlekli ho ze svého území. Učinil, co učiniti neměl. Zapomenuv na svůj slib, přiblížil se následující noci ke stanu, ve kterém Kázem bydlil. Psi ho ucítili, ustrašený Kázem zavolal na poplach, strážcové hledali v okolí a psi je dovedli k chudáčkovi mému bratranci. Prvý strážce ho poznal a skolil. Můj tatíček byl od Kázema

zabit, můj strýc zmrzačen a můj bratranec k vůli němu usmrcen. Kéž se Alláh nesmiluje nad tím, kdo činí zlé!

Kázem dlouho v čeledi nezůstal. Náčelník ho pozoroval, o jeho výpovědech přemýšlel a dospíval k názoru, že si

často odporuje a že tudíž na něho není spolehu. Chladl, méně si ho všímal, a Kázem pojednou zmizel; nikdo nevěděl kam. Teprv asi před půl rokem o něm přišla zpráva. Nějaký pří-

buzný náčelníkův šel po stopách své ukradené velbloudice do Keraku, východně od Mrtvého moře. Tam zůstal delší dobu, aby si vyžádal pomoci vládní. Procházeje se jednou po tržišti, zahlédl Kázema. Nemaje nic na práci, spěchal za ním, aby si s ním pohovořil, ale po Kázemovi ani slechu. Zabočil do nějaké úzké uličky a odešel z města. Patrně se nechtěl setkat s někým, kdo o něm něco věděl. Tato zpráva byla poslední, kterou jsem u Lhejbů zaslechl. Setové práce byly bezmála hotovy, hospodář se pozdravil a já, to jest Akáb, jsem mohl odejti.

Na stopě vrahově.

Vrátiv se do Haleba, zašel jsem k soudci a pověděl mu, co jsem vyzkoumal. Litoval mého bratrance a prosil Alláha aby mne přivedl na stopu vrahovu.

„V Keraku nemám žádného známého, ale do Maánu byl nedávno poslán můj bývalý pomocník. Odevzdáš mu můj list a jsem přesvědčen, že tě upřímně přijme a vykoná, co bude v jeho moci. Kterou cestou se dáš?“

„Věřu, že nevím, soudce náš. V zájezdním hostinci, ve kterém jsem sestoupil, jsem se setkal s lidmi z Palmyry. Nakoupili různého zboží a hodlají táhnouti s velkou karavanou kočovníků, kteří tady byli rovněž pro zboží. S nimi bych se dostal bezpečně a lacino do Palmyry, jenže nevím, jak potom odtamtud.“

„Alláh ti poskytne nové příležitosti. Palmyra je jakoby přístav pouště. Scházejí se tam nájezdníci, lupiči a potulní obchodníci z různých končin. Není pochyby, že se tam dovíš snadněji, po čem toužíš, než kde jinde.“

„Jsi třikrát starší a desetkrát zkušenější než tvůj sluha. Učiním podle tvé rady a vydám se do Palmyry.“

V Palmyře jsem pobyl bezmála dva měsíce. Dověděl jsem se velice málo, ba skoro nic. Jedině nějaký náčelník, který

se při návratu z lupu v Palmyře zastavil, mně povídal, že se moje nářečí velice podobá nářečí potulného obchodníka, který dvakrát nebo třikrát jeho tábor východně od Mrtvého moře navštívil. Nebyl to vrah, kterého hledám? S náčelníkem jsem jít nemohl. Nechtěl mne vzít, a kdybych byl naléhal, byl bych vzbudil jeho podezření. Čekal jsem, až mně Alláh pošle lepší příležitost, a hle, poslal ji a ubírám se s vámi."

„Jsi mladý, synku, a takové trápení na tebe Alláh poslal."

„Jaké pak trápení? Vykonám-li svou povinnost a smyji-li krev svého otce a svého bratrance, budu nejspokojenějším synem Adamovým."

„Kéž bys vraha brzo zastihl a svou povinnost vykonal! Věru, že milosti nezaslouží. Pomohu ti, ačkoliv se přiznávám, že moje pomoc bude velice nepatrná. Napíšeš ti listy nejen do Keraku, nýbrž i do jiných osad; tamní moji přátelé ti otevrou cestu další."

„Jen se, Múso, ani slůvkem nezmiňuj o účelu mé cesty ani ve svých listech, ani při ústních rozhovorech."

„Rozumím ti a zachovám se podle toho. Doporučím tě jako dobrého kamaráda, se kterým jsem se seznámil na své vypravě."

„Učiň to a Alláh ti požehná. Kdy mně dáš listy?"

„Třebas zítra. Papír mám a tužku rovněž. Zašiješ si je do svého pláště a Alláh nedopustí, abys je ztratil. Kam půjdeš nejdřív, synku?"

„Do Keraku."

„Dobře máš. Kerak je ohnisko celého kraje až po Rudé moře. Cestou do Keraku půjdeš územím různých čeledí i budeš se moci poptati."

„Tam abych byl velmi opatrný, abych se nesetkal s náčelníkem, o kterém jsem se zmínil."

„Opatrnosti tě učila zkušenost tvého strýce i tvého bratrance a učíš se jí každého dne."

„Kéž ti Alláh dopřeje klidné noci!"

„Kéž ti mluvčí anděl Alláhův, mladíku, oznámí ve snu cestu vedoucí k tvému cíli!“

„Budiž tvá noc šťastná!“

„Tvá noc budiž požehnaná!“

Jak divně řídí Alláh cesty svých tvorů a přece vedou všechny k vytknutému cíli a tento cíl určil vševědoucí a nejvyšší milosrdný Alláh.

Pomsta vykonána.

Dolinou Sirhánskou jsme projeli bez jakékoliv nehody. Nedaleko zámečku Bájer jsme našli první tábor Huétátů. S jásotem vítaly ženy a dívky nájezdníky, kteří se vrátili všichni zdrávi s velkou kořistí. Ani jsme tam nepřenocovali. Přesvědčivše se, že bylo obnoveno přátelství mezi Huétáty a Beni Sachr a že je krajina na severozápad plná táborů, chystali jsme se, že s večerem odjedeme. Mladý mstitel Akáb nás chtěl kus cesty doprovázeti.

„Ubíráte se mým směrem. Poběhnu s vámi a ráno vás opustím.“

„Nač bys běžel? Chvilku si sedneš za mne, chvilku za Gáfela, neunavíš se a cesta bude rychleji ubíhati.“

„Vaše zvířata jsou hodně zesláblá, potřebují odpočinku a mé nohy touží po pohybu.“ Ráno s námi posnídal a za krátko zmizel v nedalekém táboře.

Řízením Alláhovým jsem se s ním setkal následujícího roku v Maánu. Svým očím nechtěl věřit a mně bylo právě jako jemu. Objali jsme se, políbili a otázka sledovala otázku. Zářil.

„Budiž Alláh pochválen, jistě jsi svůj úkol splnil!“

„Splnil, Múso. Alláh mně pomohl a dovedl mne konečně k vrahu mého otce a mého bratrance a k zmrzačiteli mého strýčka.“

„Kde jsi ho dostihl?“

„U Huétátů, kteří táboří u Rudého moře. Říká se jim podle jejich náčelníka Abu Tkéka.”

„Co ti pomohlo při tvém hledání?”

„Moje nářečí. Kdo mluvil s Kázemem a setkal se se mnou, každý říkal, že jsem jistě krajan potulného obchodníka, který se u nich ukázal. Putuje po jeho stopách, dostal jsem se až k Rudému moři. Od nějakého příslušníka tamních Huétátů jsem se dověděl, že jel pro zboží do přístavu Zbe. Dospěl jsem do něho večer a po půlnoci jsem budil Kázema otázkou ‚Spíš, Kázeme, nebo bdíš?’

Když procitl a odpověděl: ‚Bdím,’ vrazil jsem mu tuto dýku do srdce se slovy: ‚Můj otec a můj bratranec jsou v tvém břichu. Toto máš za ně a za mého strýce.’ Ani nezachroptěl. Několikrát sebou cukl, natáhl se a již se nehnul. Naříznuv mu oba koutky, usekl jsem mu uši a strčil je do úst. Spal samotný v zahradě pod palmami; nikdo mne neviděl, když jsem se k němu plížil, nikdo mne nezpozoroval, když jsem odcházel. Sedl jsem na lodici, která před východem slunce odplula k severu, vystoupil v jiném přístavu a odtud jsem se dostal sem do Maánu.”

„Jak dlouho zde pobudeš?”

„To ví pouze Alláh. Čekám na nějakou družinu, se kterou bych se vypravil do oasy východně ležící, odkud mně snad Alláh otevře cestu k nám na Dijálu. Vždyť nevím, co dělá matička a jak se má strýček. Rád bych je potěšil radostnou zprávou, že je krev mého otce smyta a rád bych se dal do práce tam, kde on přestal.”

Zrádce.

Kousek od cesty Poutnické mne Gáfel upozorňoval na hromádky kamení.

„Jsou to, Múso, hroby našich nepřátel Rualů. Vedl je proslulý hrdina Šenád.”

„Účastnil jsi se tohoto boje?“

„Nikoliv, bylo mně teprve asi deset let, avšak slyšel jsem o něm často a často vykládati u ohně. Naši chystali

velkou výpravu proti Rualum. Tou dobou k nám zavítal nějaký potulný obchodník. Složil své zboží ve stanu vrchního černocho náčelníkova a prodával a vyměňoval. Zaslýchnuv něco o výpravě, dotazoval se svého hospodáře. Černoch byl starý, zkušený a potulného obchodníka neznal; bylť u nás po prvé. Povídá si černoch: „Cože je tento kupec tak zvědavý? Aby to tak byl zrádce! Napálím ho.“

Zdráhal se něco pověděti. Kupec naléhal a naléhal.

„Nic nevím.“

„Jak bys ty, nejstarší černoch a důvěrník náčelníkův, nic nevěděl! Vždyť jsi náčelníka vychoval, jeho chránil a dnes se s tebou o všem radívá.“

„Proč se doptáváš na náš nájezd?“

„Rád bych zabezpečil své zboží. Odjedete a váš tábor by mohl být přepaden a vyloupen.“

„Tobě nic nevezmou. Tvůj bratříček ti všechno vrátí.“

„Jsem nováček a dotud bratříčky nemám. Nepožádal jsem za ochranu ještě žádného náčelníka nebo čelného muže. Nezaručil jsem se, že budu odváděti ročně určité dárky, aby mně ochránce neboli bratříček vrátil, co mně jeho příbuzní uloupili. Kdybys mně pověděl, kdy že se na výpravu dáte, opustil bych váš tábor a nastěhoval se někam jinam. Čtyři hladové krky živím. Slituj se nad nimi a pověz mi, kdy se dáte na výpravu.“

„Jak se ukáže prvá čtvrt' nového měsíce.“

„To bude za deset dní. Kéž Alláh rozmnoží tvé dobré, hospodáři! Odstěhuji se odtud za deset dní, jenže kam se uchýlím?“

„K usedlíkům. V žádné osadě ti nebude hrozit nebezpečí.“

„S usedlíky nemám obchodu.“

„Zastavíš se u našich sousedů.“

„U kterých, když nevím, koho napadnete? Hle, máš zásluhu o mé děti, pověď mi, kdy se vypravíte. Rozmnož ji a oznam mně, proti komu potáhnete.“

„Napadneme Rualy.“

„Které Rualy?“

„Tábor Šenádův.“

„Budiž Alláh pochválen, že to vím! K Šenádovi se nedám. To vás jistě vede pomsta proti němu.“

„Zajisté, že pomsta. Několikrát nás překvapil, stáda nám odehnal a naše tváře počernil. Pokoje nám nedá. Naše ženy straší jeho jménem naše děti. Ukážeme mu, kdo s koho. Hle, pověděl jsem ti, co vložil náčelník hluboko do mého nitra. Ani slovem o tom!“

„Tvá slova, hospodáři, zapadla do studnice tak hluboké, že není u Arabů provazu, kterým by mohla být vytažena.“

Černý hospodář obchodníkův uvažoval, zda by neměl o věci povědět náčelníkovi.

„Třeba se mýlím a zbytečně bych ho poplašil. Poradím se s kamarádem a uděláme, co uznáme za nejlepší. Budeme pozorovati obchodníka, a až odjede, přesvědčíme se, zda vleze do pasti.“

Desátého dne po rozhovoru s černochem opustil potulný obchodník svého hospodáře a zamířil k severu; kamarád černochoův zpozděleka za ním. Po dvou dnech přinesl zprávu: „Jede rovnou k táboru Šenádovu.“

„Zrádce, zrádce, prokletý zrádce! Chtěl napáliti nás a zatím my napálíme jeho a toho, kdo zrádci uvěří,“ sliboval černochoch.

Hrdina Šenád.

Oba otroci zašli k náčelníkovi, pověděli mu, co se stalo, a hovořili, jakým způsobem by využili zrady obchodníkovy ve svůj prospěch.

„Jako bych měl před sebou, co Šenád podnikne. Pošle o pomoc do sousedních táborů, přibylé bojovníky položí zálohou ke svým stádům, kdežto sám se vypraví se silnou

četou k našemu táboru. Věda, že naši bojovníci nejsou doma, obklíčí stáda a vezme nám všechny naše zásoby a stany.'

‚Kéž nás Alláh uchrání od zlého a těch, kdo zlé působí!‘ volal náčelník. ‚Co chce podniknouti Šenád, můžeme podniknouti my, jenže naši krajané táboří daleko na jihu, náš tábor je osamělý, nezbude nám času, abychom přivolali posily, svého tábora uchránili a mezitím stáda Šenádova a snad i jeho tábor přepadli.‘

‚Je pravda; na oboje naše síly nestačí, ale jsme silní dost, abychom nalíčili na Šenáda past. Budeme se stěhovati. Nový tábor zřídíme v té a té kotlině a nazítří se vypravíme na nájezd. Daleko nepojedeme. Jak se dostaneme do území kamenitého, zabočíme vpravo a oklikou se vrátíme k našim stádům. Svě jízdni velbloudy a koně ukryjeme a obsadíme stráně uzavírající kotlinu s táborem. Naši zvědové nám oznámí příchod Šenádův a Alláh nám vnukne, co potom.‘

Za dva dni hlásili zvědové: ‚Šenád se blíží se silnou četou jezdců na koních a ještě silnějším zástupem bojovníků na velbloudech.‘

‚Každý na své místo! Nikdo nestřílej, pokud nezavolám bitevním pokřikem,‘ rozkazoval náčelník.

Šenádovi jezdci napadli naše stáda. Po krátké přestřelce s pastýři je odehnali. Bohatá kořist, které snadno nabyli, rozplameňovala jejich touhu po úlovku.

„Pro stany do tábora!“ Šenád byl jeden z prvních, kdo do našeho tábora vstoupil. Podivil se, nezahlédnuv v něm živé duše. Na rozkaz našeho náčelníka všichni starci, ženy a děti opustili tábor a uchýlili se do úkrytu, jakmile stráž oznámily, že se jezdcové Šenádovi ženou na stáda.

„Zrada, zrada.“ volal Šenád. „Zpět! Hleď zachrániti svůj krk, kdo můžeš.“

„Jaká pak zrada? Ženy dostaly strach, aby některou nezastihla koule rozprchlých jejich pastýřů, proto se ukryly. Tím snáze naložíme jejich zásoby a stany. Zbytečně bychom mařili čas, odstrkujíc je a vyhýbajíc se jim, kdyby se na nás vrhly s tyčemi.“

„Zrada, kamarádi! Ať vás nezaslepí ukamenovaný dábel! Utíkejte.“

Mezitím se shlukli bezmála všichni nepřátelé v táboře. Náčelník poznal vhodnou chvíli i zvolal bitevním pokřikem. Ozval se mnohonásobnou ozvěnou z úst všech skrytých bojovníků. Jejich ručnice zarachotily hromem.

„Jsme obklíčení. Za mnou! Prorazíme pouta, která nás svírají.“ Dvakrát třikrát se pokusili, aby z kotliny unikli. Vždy byli odraženi.

„Co jste to za bojovníky, když se skrýváte a z úkrytu na nás vysíláte smrt?“ volal Šenád. „Kde je náčelník tohoto tábora? Zde stojí Šenád, syn toho a toho, a čeká, že se proti němu postaví.“

Náčelník vyskočil.

„Zůstaň ležeti,“ varoval ho černochoch. „Opatrnost je důležitější než odvaha.“

„Nezůstanu. Přisám Alláh, že nedovolím, aby kdo pošpinil mou tvář. Slyšíš, jak Šenád vykřikuje a mne k souboji vyzývá. Alláh mne vybízí, půjdu. Zde jsem, Šenáde. Neříkej: Zalekl se, proto se skryl.“

Ani Šenád, ani náčelník neměli kopí. Drželi v ruce ručnice. Šenád vystřelil po náčelníkovi, minul ho. Náčelník odpověděl a Šenád se skácel s roztráštěnou lebkou.

„Ani rány již! Nechte je, ať utekou. Po druhé neuvěří ledajakému zrádci.“ Nepřátelé se rozprchli, ale pěšky. Naši nejen že vysvobodili svá stáda, nýbrž dostali i jízdní velbloudice a klisny nájezdníků. Šenáda a jeho druhy naši pochovali. Náčelník to nařídil.

„Šenád byl hrdina a jeho druhové se mu rovnali. Hromádky kamení, které na jejich hroby navršíme, budou vykládati, že Beni Sachr ctí památku svých zemřelých nepřátel.“

„Co se stalo se zrádcem? Nedostali jste ho?“

„Po dlouhou dobu se vyhýbal našim táborům. Konečně se domníval, že naši na věc zapomněli; přišel k nám a již od nás neodešel.“

Jak se duchové zjevují.

„Zanedlouho bude naše cesta u konce,“ poznamenal Gáfel. „Táboří-li kníže Talál někde tady na jihu, zastavíme se u něho a podáme mu zprávy. Odstěhoval-li se k severu, pojedeme rovnou ke svým.“

„Talál putoval na sever již před týdnem,“ povídali nám první pastýři našeho kmene, se kterými jsme se setkali.

„Jeho bratr Hájel se oddělil od něho nebo se stěhuje s ním?“

„Stěhuje se s ním. Pokud víme, mířili k zámku Muakkar.“

„Kde jsou nejbližší tábory Rualů?“

„Mezi Amrou a Túbou.“

„Což je tam voda?“

„Vody dost. Každá tůň je plná a pastva, jaká zde od let nebyla. Jen se podívej, Gáfele, jak tučné jsou hrby našich velbloudic a jak si mlsné vybírají.“

„To se zas letos nedostanu ani do Amry, ani do Túby.“

„Sám jsi, Múso, slyšel a podle svých zkušeností můžeš souditi. Pokud nepochováme a nezasypeme, co se v posledních letech mezi námi a Rualy dalo, poteče v okolí Amry a Túby krev. Nebude tam bezpečí, ani kdyby Rualové odtáhli. Smrt je tam táborem, pokud tam mají své stany. Řekni mně, Múso, co tě táhne do Amry?“

„Sám nevím, Gáfele. Co jsem to jméno uslyšel, toužím, abych se tam podíval. Vyptávám se na Amru a na Túbu, ale žádný z vás mně nechce nic podrobnějšího povědět. Vymlouváte se, že je hrubě neznáte, nebo že o nich mluvit nechcete, poněvadž se bojíte pozemských duchů.“

„Bojíme se jich, Múso, a vším právem. Vždyť jsou všechny zámky, o kterých mluvíš, jejich. Střejou svého majetku a pronásledují každého, kdo by je vyrušoval.“

„Rosa obešla, vláda pozemských duchů zmizela a nastane, leda až se slunce skloní k západu. Nemohl bys mně, Gáfele, upřímně povědět, co víš o Amře nebo o Tubě?“

„Mám tě, Múso, rád; loňská výprava nás hodně sblížila, letošní z nás učinila jednu bytost. Co vím, rád ti povím, ale mnoho toho není. Přiznávám se, že jsem do Amry ani nevkročil. Slyšel jsem, že je v ní plno obrazů a různých tajemných písmen. Někteří říkají, že jsou to zápisy z doby Šalomouna, syna Davidova, jenž Amru vystavěl; jiní praví, že jsou to pouhé znaky různých kovářů a cikánů, kteří tam hledali útulek před deštěm a zimou. Alláh ví, kdo má pravdu. Sám neumím ani čísti, ani psát a jak jsem ti povídal, světnic tamních jsem neprohlížel, poněvadž jsem nechtěl rozhněvati duchů, kteří v nich bydlí.“

„I ty, Gáfele, věříš, že je Amra obydlena duchy?“

„Jak bych to nevěřil. Vždyť jsem na tyto své oči takového ducha viděl.“

„Gáfele, Gáfele, nebásníš?“

„Přisám Alláh, že syn mého otce není básníkem. Poslyš, Múso. Jako mladý hoch, ještě jsem ani chmýří pod nosem neměl, jsem se účastnil nájezdu. Velitel mne určil za zvěda. Měl jsem pozorovati okolí Amry. Uvázav svou klisnu, schoulil jsem se vedle ní a díval se, zda za noci neuvidím nějaký ohýnek. Pojednou jako by mi někdo řekl, abych se obrátil a pohlédl k Amře. Zámeček zazářil a vycházela z něho postava z polovice pták, z polovice člověk. Nohy měla jako člověk, hlavu ptačí a místo rukou křídla. Kráčela máchajíc křídly a rozhlížela se na všechny strany. Takový strach mne popadl, že jsem vytrhl kolík, k němuž byla má klisna přivázána, vyhoupl se do sedla a ujížděl ke svým. Zle na mne

hartusil velitel, avšak sám se zachvěl, když uslyšel, co jsem viděl. Zařekl jsem se, že do Amry nikdy nevkročím.

Můj kamarád, však jsi ho viděl, byl to on, kdo nám vařil kávu, když jsi letos do našeho stanu zavítal, jednou zbloudil a přenocoval poblíž rozbořeného dvorce na dostřel od Amry. O půlnoci se ozval ve dvorci pláč; dvanáct bytostí lidských z něho vyšlo, utvořily kruh a až na jednu si sedly. Ta, která stála, popošla doprostřed kruhu a zanotila dumku tak truchlivou, že se hrnuly slzy z očí mého kamaráda. Plakal a plakati nepřestal, pokud ženy naříkaly. Pojala ho hrůza, že snad naříkají o něho, i dal se na útěk a Alláh ho dovedl ve zdraví k nám.

Jiný můj kamarád se jednou vydal na lov gazel. Popocházeje za stádem, dostal se poblíž Amry. Dva kozli a jedna koza mu přišli do rány, ale teprv krátce, než se setmělo. Co s nimi? Povídal si: Stáhnu je, vyvrhnu vnitřnosti, prospím se a ráno se vrátím domů. Za noci — a byla temná — vyšlehly plameny z pilíře vyčnívajícího kousek od Amry. Za chvíli pohasly a na pilíři se ukázala podoba muže bez hlavy. Byl oděn v nádherný šat a opásán mečem. Na krku a na ruku se mu třpytily drahokamy, hlavu však neměl. Skočiv se sloupu, obcházel kolem něho, jako by něco hledal. Aby tak pátral po mně, napadlo mému kamarádu. Opustil kořist a uháněl do tábora, až se mu hlava třásla. Po dva dny a dvě noci jsme z něho nemohli dostat zdravého slova.

Takových příkladů, bych ti mohl povědět, Múso, ještě několik, ale myslím, že tyto stačí. Není třeba, abychom popuzovali pozemské duchy. Je-li ti to jen trochu možné, vyhni se Amře."

„Jak jsi sám, Gáfele, poznamenal, letos se tam nedostanu. Umlkne-li touha, která mne tam pudí, nepůjdu tam. Potrvá-li, nezbude mi, než abych šel cestou, kterou mně Alláh vykáže."

„Máš pravdu, Múso. Syn Adamův musí po dobrém nebo po zlém na cestu, určenou od Alláha."

Smutné vítání.

Pastýři nás zastavili a obyvatelé jednotlivých stanů nás zvali, abychom si u nich odpočinuli a zprávy jim podali. Gáfel odmítal poukazuje na svou hospodyní, která netrpělivě čeká, kdy že se vrátí. Nebylo třeba, abychom mnoho vykládali. Kdekdo věděl, že jsme jeli pro Doukána, a vida, že se vracíme bez něho, sám si dal odpověď.

O B S A H:

	Strana
Z mé cesty životem	5
I. ZA LUPIČI	
Těžké začátky	11
Alláh pomohl	16
V táboře	20
Na vyjíždce	22
Lupiči před námi	23
Jak se obživíme?	26
Pramének kouře	27
Na nájezdu	30
Stáda i stany ukořistěny	31
Kořistitelé zaskočení	33
Alláh nám posílá maso	35
Bílý plamen	38
Potrestaný zrádce	40
II. BÍLÝ PRAPOR	
V úkrytu	46
Zajali jsme pronásledovatele	48
Moji druhové odesli	51
Jak kamarád vyvázl	53
Za noci kolem nepřítele	55
Nové nebezpečí	57
Sám s kořistí	59
Přepaden	60
Ve staně kamarádově	62
Vděčný Faúr	64
Veřejná pocta	68
Zloděj v táboře	69
Dvanáctiletý hrdina	72
Chlapec na nájezdu	74
Bílé prapory	78
Jak dávají synáčkovi jméno	80
Životní moudrost	84
Pozemští duchové	86
Poušť tě přitáhne	88
III. SMUTNÉ ZPRÁVY	
Osířelý stan	90
Chystají nájezd	92
Zlé znamení	95
Hledají kořist	97
Nepřátelé varování	99

	Strana
Synek mého kamaráda poraněn	100
Poraněný synek svěžen nepříteli	105
Lijavec usnadnil kořist	106
Nepozorní strážci	110
Prchají s kořistí	112
Kořist uhájena	113
Zakrvácená klisna kamarádova	114
Kamarád odešel	116
 IV. VÝCHOVA UTRPENÍM	
Máš rád svou matičku?	118
Velký náčelník Ebedů	119
Bardžas nechce od rodičů	121
Bardžas se loučí s matičkou	124
V přístavu	126
Na moři	128
Ve školách v Cañibradě	131
Bardžas se vrací jako Arab	133
Hledáme raněného synka	136
Synek mého kamaráda umírá	137
 V. S NÁJEZDNÍKY	
Jinou cestou	141
Bitva se Šammary	142
Rozvaha a odvaha	145
Ukvapený Mašlán	147
Mašlán od rodičů zavržen	149
Srdnatá Kút	153
Vracíme se s nájezdníky	157
Unikli jsme s kořistí	158
Okolo území zákeřníků	160
 VI. MSTITEL	
Staroslavný kmen Tajj	163
Sídlisko na Dijále	164
Zlořečená závist	166
Závistí k vraždě	168
Povinnost pomsty	170
Prvý mstitel zmračen	172
Druhý mstitel se nevrací	175
Třetí mstitel pátrá po vrahovi	176
Jak druhý mstitel zabynul	178
Na stopě vrahově	181
Pomsta vykonána	183
Zrádce	184
Hrdina Šenád	187
Jak se duchové zjevují	191
Smutné vítání	194

KNIHY VELKÝCH DOBRODRUŽSTVÍ

z dalekých krajů a neznámých zemí.

ROMÁNY ZANE GREYE

s ilustracemi J. ŽIDLICKÉHO.

LOVCI ŠELEM.

V celoplátěné vazbě Kč 25.—.

PRAZDNINY V PRALESE.

V celoplátěné vazbě Kč 25.—.

V DŽUNGLI.

V celoplátěné vazbě Kč 28.—

POSLEDNÍ PRÉRIJNÍK.

V celoplátěné vazbě Kč 30.—.

ROMÁNY J. O. CURWOODA

s kresbami STANISLAVA LOLKA.

KOČOVNÍCI SEVERU.

V celoplátěné vazbě Kč 30.—.

VLČÁK KAZAN.

V celoplátěné vazbě Kč 30.—.

RYCHLÝ BLESK.

V celoplátěné vazbě Kč 30.—.

SYN KAZANŮV.

V celoplátěné vazbě Kč 30.—.

KRÁL ŠEDÝCH MEDVĚDU.

V celoplátěné vazbě Kč 30.—.

**Čtěte a budete nadšeni živým vypravováním i krásnými
původními obrázky.**

Na skladě u všech knihkupců.